

ΠΑΝΔΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

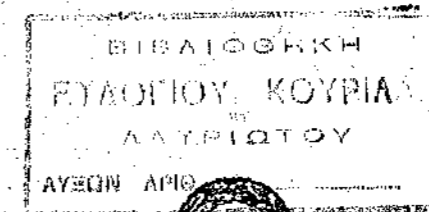
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κλπ.

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1856 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1857.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΝΔΡΑΣ.

1857.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1856.

ΤΟΜΟΣ Ζ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 158.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ

Εἰς τὴν Σειρὰν τῆς Φιλοσοφίας, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ
Κ. Θ. Καρούσου κατὰ τὴν ἑταίρειαν τῶν Μα-
θημάτων τῆς ἐν Παλαιῷ Κερα.λ.ληνίαις Παι-
δειῶν Σχολῆς (*).

1856

Αἱ ὑπερ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ τούτου ἔντοιοι
προσπάθειαι καὶ ζωνταὶ ἐνισχύει τῶν φιλομού-
σων πολιτῶν μας, ὁ ἀνάματος ζῆλος καὶ ἡ διανο-
κῆς ἐπαγρύπνησις, μεθ' ἧς ἡ Παιδείας Ἐπιτροπὴ
διενεργεῖ πᾶν εἴ τι δύναται νὰ συντελεθῇ εἰς καταρ-

(*). Τοῦ Κ. Καρούσου ἀξίως λόγου διατρέξας ἐδημοσίευσεν καὶ
ἄλλοις ἢ Πανδώρα. Χαίρομεν δι' ἐπιπέποιον ὅτι οἱ ἑταίρειοι
Ἐπιταγῆται, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν
διάδοσιν τῆς Ἑλληνίδος φωνῆς ἀμιλλῶνται εὐδοκίμως πρὸς τοῦ
ἐλευθέρου Ἑλληνισμοῦ. Σ. Π.

τισμὸν αὐτοῦ καὶ βελτίωσιν, ἢ ὄντως ἀξίπαινος
προθυμία καὶ ἀμύλλα τῶν συνδιδασκόντων εἰς
ἀκριβῆ τῶν καθήκοντων αὐτῶν εκπλήρωσιν, ἐπὶ
τέλει δὲ τὸ βέβαιον, τὸ φιλομαθές, καὶ τὸ εὐά-
γωγον τῆς μαθητευομένης Νεολαίας, πάντα ταῦτα
προσιωμίζονται αἰσίαν ἐκθεσὶν ἀγαποκρινομένην
εἰς τῆς ἐνθέριμους τῆς Πατρίδος εὐχάς, καὶ εἰς τοὺς
ἀγαθοεργούς σκοπούς τοῦ ἀειδύμου Καθηδρῦτου
Δ.οῦ Στάμου Παιδείας.

ὑπὸ τοιαύτων λοιπὸν χρηστῶν ἐλπίδων καὶ ἡ-
μεῖς ἐμπνεόμενοι σήμερον, καὶ ὁρμίζοντες νὰ προσ-
φέρωμεν τὴν σύμπραξιν μας καὶ τοὶ μικρὰν καὶ
ἀδύνατον εἰς τὸν προκείμενον ἱερὸν ἀγῶνα, τὴν ἐκ-
παίδευσιν τῆς Πατρίου Νεολαίας, συγκατατιθέμεθα
προθύμως ν' ἀναλάβωμεν κατὰ τὴν ἑταίρειαν τοῦ
σχολικοῦ τούτου ἔτους τὴν παράδοσιν τοῦ φιλοσο-
φικοῦ Μαθήματος, οὕτως ἢ ἡμεῖς καθίσταται το-
σοῦτω μᾶλλον ἐπαισθητῆ, τοσοῦτω μᾶλλον κατεπί-
γουσα, ὅση σπουδαιότερον τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέ-
ρας ἐποχῆς ὁρμίζεται τῆς ἐπιστήμης, καὶ ὅση ἐντο-
νιώτερον ἰσχυρίζεται νὰ ἐμβρατεύῃ εἰς τὴν ἐσωτερι-
κὴν τῶν πραγμάτων ἐννοιαν, καὶ νὰ παράγῃ ἀφ' ἑ-
αυτοῦ καὶ δι' ἐκείνου, καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ν' ἀποπνεύσῃ

ματόνη τὰ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ παρατήρησιν ὑποπίπτοντα ἀντικείμενα.

Δὲν ἤθελεν εἶσθαι λοιπὸν ἴσως ἀνοίκειον κατὰ τὸν προεισαγωγικὸν τοῦτον λόγον, πρὶν ἢ προεβιβάσειν εἰς τὴν εἰδικὴν μελέτην ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαφόρων μερῶν τῆς φιλοσοφίας, ἰσχυμένῳ ὡς ἐφ' ἑψηλοτέρως περιωπῆς καὶ κατακτείνοντες αὐτὰ ὑπὸ γενικῆν ἐποψίν, πρῶτον γὰρ διαλάθωμεν καθόλου περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ φιλοσοφικοῦ μαθήματος, καὶ δεύτερον γὰρ συμπεράνωμεν ἐντεῦθεν συνοπτικῶς τὴν ἐνδόμυχον σχέσιν τῆν ἐνυπάρχουσαν μεταξὺ τούτου καὶ τῆς ζωῆς τῶν λοιπῶν μαθημάτων τῶν συναπαρτιζόντων τὴν Γυμνασιακὴν ἐκπαίδευσιν διότι διὰ τῆς προεισαγωγῆς ταύτης δυνάμεθα νὰ ὑποδείξωμεν, καὶ τοι πόρρωθεν, τὴν πορείαν ἣν μέλλομεν νὰ διατρέξωμεν, τὸν πρῶτον δὲ βρονταίνωμεν καὶ τὸ ὅσον αὐτοῦ εἶδος τοῦτοῦ τῆς μελέτης.

Καὶ κατὰ πρῶτον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἐπιστήμην δύο διαφόρους πλευρὰς, ἐπίσης οὐσιασθεῖς, ἐπίσης συντεινούσας εἰς τὴν τοῦ νοῦ ἀνάπτυξιν καὶ διαρρύθμισιν. Αὗται δὲ εἶναι ἡ μὲν τυπικὴ, ἡ δὲ πραγματικὴ ἢ μὲν ἐξωτερικὴ, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ, αἵτινες καὶ τοι συμπαρακίμαι καὶ συναπαρτιζοῦσαι ἀδιάσπαστον ἐνότητα, ἀνάγκη ἔχουσι ὅμως νὰ διακριθῶσι καὶ νὰ ἐξετασθῶσι χωρὶς, ἵνα θεωρήσαντες τὴν σχέσιν ἐκατέρης ἐνέργειαν κατανοήσωμεν τὴν τοῦ συνόλου φύσιν καὶ δύναμιν.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν τυπικὴν ἢ τὴν ἐξωτερικὴν πλευρὰν, ἡ φιλοσοφία συντελεῖ ὁμαμακτικῶς εἰς ἀκρίβειαν καὶ ἐξάκρυσιν τοῦ πνεύματος, ἀποκαλύπτουσα εἰς αὐτὴ τοὺς νόμους κατὰ τοὺς ὁποίους ἐνεργεῖ, τοὺς κανόνας ὑφ' ὧν διεκρίνεται ὁρμηφόρως καὶ τοι μὴ ἔχον καθάραν αὐτῶν συνειδήσειν, καὶ ἐθίζουσα αὐτὸ νὰ εἶδῃ λόγον τῶν ἐννοιῶν σου, νὰ προσδιορῆσθαι αὐτὰς καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, καὶ νὰ διώκῃ παντοῦ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ὁ Νοῦς εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐξ οὐκείας δυνάμειος περριτικισμένος μὲ τινὰς ῥιζικὰς ἐνοίας, ὅπως εἴη ποτε καὶ ἂν θέλῃ τις νὰ τὰς ὀνομάσῃ, εἴτε τρέπτους τοῦ νοεῖν, εἴτε ἀρχάς, εἴτε κατηγορίας, αἵτινες τὸν προσδιορίζουσι πάντοτε εἰς ὅλας του τὰς ἐνεργείας. Τοιαῦτα δὲ εἶναι π. χ. αἱ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ φαινομένου, τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ πολλοῦ, τῆς αἰτίας καὶ τοῦ αποτελέσματος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνάγκης, τοῦ τυχαίου καὶ τοῦ σκοπίμου κτλ. Ἀλλὰ τὰς ἐνοίας ταύτας, τὰ πρῶτα στοιχεῖα ἐξ ὧν σύγκειται ὁ φυσικὸς καὶ ὁ πνευματικὸς κόσμος, ἀνεῖ τῶν ὁποίων μήτε νὰ συλλάβωμεν ἀντικείμενον τι δυνάμεθα, μήτε κρίσειν νὰ φέρωμεν, μήτε συλλογισμὸς νὰ σχηματίσειν, πῶς θέλομεν τὰς ἐφαρμύζειν ἐπιτηδεύειν, πῶς θέλομεν κάμειν ἄρτην καὶ ἀκριβῆ αὐτῶν χοήσιν, ἐὰν δὲν γνωρίζωμεν τὸ προσδιορισμένον ἐκάστης σημανόμενον, τὴν πρὸς ἀλλήλας μεταβάσιν καὶ ἀλλαγὴν, ἐὰν δὲν συμπαροκολουθῶμεν τὴν γενετικὴν αὐτῶν ἐκθεσιν καὶ διαδοχικὴν ἀνάπτυξιν ἀπὸ τὴν κατωτάτω βελτιοῦσιν τῆς ὑπάρξεως, ἀπὸ

τὴν ἀναργάνιστον ὕλην μέχρι τῆς ὀργανικῆς, καὶ ἀπὸ ταύτην μέχρι τῆς ὑψίστης τοῦ πνεύματος; ἐὰν ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν τὰς συμπερίλαμβάνωμεν εἰς σύστημα, ἐνθα ἐκάστη νὰ συνδέεται μετὰ τῶν ἄλλων ἀπασῶν, ὡς μέλος ζῶντος καὶ ἐν ἐνεργείᾳ ὀργανισμοῦ;

Ἀλλὰ τὸ δραστηκώτερον μέσον, δι' οὗ ἡ φιλοσοφία, ὑπὸ τὴν τυπικὴν αὐτῆς ἐποψίν θεωρουμένη, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς ἐνίσχυσιν καὶ κραταιώσιν τοῦ πνεύματος δι' οὗ παρέχει αὐτῇ τὴν ἐπιθετικότητα τοῦ διορᾶν ἐν ἀκαρεῖ τὰς ἀπαιτάτας καὶ ἐνδομύχους τῶν πραγμάτων σχέσεις, εἶναι ἡ προσοικειώσις καὶ ἡ τριβὴ περὶ τὸ θαυμασιὸν αὐτῆς ὄργανον, τὴν Μέθοδόν τῆς, διαιρουμένην εἰς ἀναλυτικὴν καὶ συνθετικὴν, ἣν ἐκατέρα εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ κατὰ λόγον ἀντίστροφον. Ἡ μὲν ἀναλυτικὴ ἐργασία παλινδρομεῖ ἀπὸ τῆς ἐμφάνειαν τοῦ πράγματος εἰς τὴν οὐσίαν του, ἀπὸ τὴν ποικιλίαν τῶν περιστάσεων εἰς τὴν τοῦ κανόνος ἐνότητα, ἀπὸ τὰ μοναδικὰ γεγονότα εἰς τὸν νόμον. Ἐπομένως δὲ ἀποσυνθέτει καὶ χωρίζει τὰ φαινόμενα, ὅπως ἐν ταῦτοις ἀνιχνεύσῃ τὸν λόγον τῶν καὶ ἐκθέσῃ αὐτὸν καθάρων καὶ ἀμυγῆ παντὸς τυχαίου καὶ ἐνδεχομένου. Ἀπεναντίας δὲ συνθετικὴ καταβιβάζει ἀπὸ τὸ γενικὸν εἰς τὸ μερικόν, ἀπὸ τὰς ἀρχὰς εἰς τὰς ἐξαγομμένας συνεπείας διὰ τοῦ γενικοῦ τὸ μερικὸν ὑπάγεται, παρτοποιεῖται καὶ ἀπλουστεύεται τὸ γενικὸν παράγον ἐξ ἑαυτοῦ πάλιν πνευματικῶς τὸ μερικὸν τὸ ἐξηγεῖ, τὸ διαφωτίζει καὶ τὸ ἐκφέρει πάλιν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ ἰδανικὴν συνέπειαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ διὰ μὲν τῆς συνθέσεως τὸ γενικὸν μερικύεται, καθ' ὅσον ἀφ' ἑαυτοῦ γενᾷ τὸ μερικόν, ἀπεναντίας δὲ ἡ ἀνάγκη ζητεῖ νὰ ἐξάξῃ τὸ γενικὸν ἐκ τοῦ μερικοῦ, καὶ ἀπὸ τούτου νὰ τὸ καθάρσῃ. Τὸ διὰ τῆς ἀναλύσεως ἀποχωρίζόμενον συννοεῖται πάλιν διὰ τῆς συνθέσεως, γίνεταί συγκειρισμένον καὶ πλήρες. Ὅθεν ἀναλύει καὶ συνθετεῖν, διαίρει καὶ ἐνώνει, ἔλεγεν ὁ θεῖος Πλάτων εἶναι τὸ ἀραιότερον δῶρον ἀπὸ ὅσα αἱ θεοὶ ἐδωρήσαντο δὲν ἤθεδρα διὰ τίνος Προμηθέως εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ὅθεν καὶ ἡ διαλεκτικὴ λεγομένη Μέθοδος σύγκειται ἐκ δύο στοιχείων, ἐκ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ συνθετικοῦ, ἢ κατ' ἀκριβοῦς ἠρησόνην ἐκ τοῦ διανοητικοῦ καὶ λογικοῦ. Διότι ἡ διάνοια ἀναλύει τὸ συγκειρισμένον ἀντικείμενον εἰς τὰς διαφόρους αὐτοῦ πλευρὰς, χωρίζει τὰ φύσει ἀχώριστα, ὡς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ φαινόμενον, τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος, τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, καὶ διαίρει τὰς ἀντιθέτους πλευρὰς ἕως τινὰς πᾶν ἀτομικὸν δὲ φέρει ἐν ἑαυτῷ ἀδιάσπαστος συντημένως καὶ ἀδιαίρετους ὡς π. χ. τὸ αὐτὸ σῶμα εἶναι σῶμα καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐν καὶ πολλαπλοῦν, ἴσον καὶ ἄνισον, μικρὸν καὶ μέγα, κτλ.—Ἡ διάνοια εἶναι ἐπιτηδεῖος ἀνατόμος χωρίζουσα καὶ διατέμνουσα ἀκριβῶς τὰ μέρη, ἀλλ' ἐπέκεινα τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς διαίρεσεως οὐδὲν πλέον ἰσχύει εἶναι δὲ καὶ ἐμπειρικὴ διότι αἱ διακρίσεις καὶ αἱ διαίρεσεις τῆς στρέφον

ται περὶ τὰ πεπερασμένα καὶ τὰ φαινόμενα ἀλλὰ τὸ κατ' αὐτὸ τοῦ πράγματος, τὸν λόγον οὐδέλλως δύναται νὰ ἐνοήσῃ. Ἰπάγει μὲν τὰ ἀτομικὰ γεγονότα ὑπὸ τινὰ κανόνα, ὑψοῦται μέχρι τῶν νόμων, ἐνὶ νάμει τῶν ὁποίων τὰ ὄρατὰ διεκρίνονται ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν ἀνάγκη, ὁ ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχων οὐσιώδης λόγος, μένει ἀδύλος εἰς αὐτὴν καὶ ἀπόκρυφος. Εἰς τὸν νόμον π. χ. τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων, κάμνει μὲν τὴν διακρίσιν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου ἐπι ἐξουσι πρὸς ἀλλήλους τοιαύτην σχέσιν, ὡς ἡ ῥίζα πρὸς τὸ τετραγώνον. Διὰ τὸ μὲν ὁ χρόνος καὶ ὁ χώρος ἔχουσι τοιαύτην σχέσιν, ταῦτα δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ ἡ διάνοια, οὐδὲ νὰ δειξῇ τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάγκη ἐπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου. Γινώσκει δὲ προεῖτι ὡς πρὸς τὸν νόμον τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τοῦ μαγνητισμοῦ, ὅτι τὰ ὁμόνυμα ἀποθῶνται καὶ τὰ ἐτερόνυμα ἐλκονται· πῶς ὅμως τὸ ὁμόνυμον ἀπλοῦν διακρίνεται εἰς τὰς ἀντιθέτους στιγμὰς καὶ περιστάσεις ὡς θετικὸς καὶ ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμὸς, τοῦτο εἶναι διὰ τὴν διάνοιαν οὐχ ἤττον μυστηριώδες, ἢ ἡ ἐνότης τῆς βιολογίας, διαίρουμένη εἰς τὰς ἀντιθέτους στιγμὰς τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ, ὅτι τὰ ἀντίθετα ἀποτελοῦσι μίαν ἐνότητα, τοῦτο μένει ἀπρόσιτον εἰς τὴν διάνοιαν. Ἐπομένως δὲ ἡ διάνοια γινώσκει μὲν τοὺς νόμους, ἀλλ' ὄχι τὸ κατ' αὐτὸ, ὄχι τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάγκη, τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἣτις ἐν ἑαυτῷ συνάπτει εἰς ἐν τὰ διακεκριμένα καὶ τὰ ἀντιθέτα. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι τὸ ἄλλο στοιχεῖον τῆς διαλεκτικῆς Μεθόδου, εἶναι τὸ λογικόν, διότι ὁ λόγος ἔχει τὸ ἔξογον πλεονέκτημα νὰ ἐνόησῃ τὰ κεχωρισμένα καὶ τὰς διαφόρους πλευρὰς τῆς ἀλήθειας, ἕως τινὰς ἡ διάνοια ἀπομονώει καὶ διαχωρίζει, νὰ τὰς φέρῃ εἰς ζωρὴν ἐνότητα καὶ νὰ τὰς συνῆξῃ ὡς μέλη ἐνὸς ὅλου ἀμικίου καὶ ζῶντος.

Ὁ πρῶτος εἰσαγωγικὸν τὸ λογικὸν τοῦτο στοιχεῖον εἰς τὴν διαλεκτικὴν καὶ δούς αὐτῇ ὄντως ἐπιστημονικὴν μορφήν, εἶναι ὁ Πλάτων, ὅστις ἐν τῷ τοῦ Παρμενίδου διαλόγῳ διακρίνων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διαλεκτικὴν ἀπὸ τῶν συγχρόνων του Σοφιστῶν καὶ τῶν προγενεστέρων φιλοσόφων, προσδιορίζει οὕτω πῶς τὴν διαφορὴν « Δὲν μὲν φαίνεται, λέγει, παράδοξον ἐὰν ἀποδείξῃ τις ὅτι πάντα τὰ ὄντα εἶναι ἐν, καθ' ὅσον μετέχουσι τοῦ ἐνός, καὶ πάλιν ὅτι εἶναι πολλὰ, καθ' ὅσον μετέχουσι τοῦ πλείους· ἀλλὰ θέλω θαυμάσειν ἐὰν αὐτὸ δὲν ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι πολλὰ, καὶ πάλιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ πολλὰ ὅτι εἶναι ἐν ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων γένων καὶ εἰδῶν ».

Ἐντεῦθεν βλέπομεν ὅτι ἡ Πλατωνικὴ διαλεκτικὴ δὲν πρέπει νὰ συγγέται μὲ τὴν ἀπλήν σοφιστικὴν, ἣτις κυρίως ἀποβλέπει εἰς τοῦτο, νὰ περιστάνῃ ἀποκλειστικὸς καὶ μονομέρεις προσδιορισμοῦς, ὁποῖους συμφέρει εἰς τὸ ἀτομικὸν νὰ περιστάνῃ. Ὅθεν π. χ. ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν πράξιν οὐσιώδης στιγμή τοῦ κατήκοντος εἶναι, ὅτι ἀρετὴ γὰρ ὑπάρχει καὶ νὰ

ἔχω τὰ πρὸς τὴν ὑπαρξίν μου ἀναγκαιοῦντα μέσα. Ἐὰν ὅμως τὴν ἐνοίωσιν ταύτην, ἀντὶ τοῦ νὰ τὴν θέσω ὡς πλευρὰν, ὡς στιγμὴν τοῦ κατήκοντος, τὴν θέσω ὡς τὸ ὅλον κατῆκον, ὡς ἀρχὴν ἀπόλυτον, καὶ ὡς ἐκ ταύτης ἐξάγω τὴν συνέπειαν ὅτι ἀρετὴ νὰ κλιπέτω ἢ νὰ προδίδω τὴν πατρίδα μου διὰ γὰρ ζῆν, ταῦτο λέγεται σοφιστικὴ ἀπεναντίας δὲ ἡ διαλεκτικὴ ἀναίρει τὸ ἀποκλειστικὸν καὶ ἀτελεῖς τοιαύτων μονομέρειων καὶ ἀφρημένων προσδιορισμῶν, συνάπτουσα αὐτοῦς μετ' ἄλλων εἰς ἀδιάσπαστον καὶ συγκεκριμένον ἐνότητα.

Ἀλλ' οἱ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἐπιστήμης κατεχόμενοι νέοι δυσκόλως δύναται νὰ ἐνοήσῃσι διὰ θεωριῶν καὶ κανόνων τὴν διαλεκτικὴν δύναμιν τὸ προσφορύτερον μέσον εἶναι ἡ ὄντως μελέτη αὐτῶν τῶν Πλατωνικῶν διαλόγων, εἶναι ἡ προσεκτικὴ παρατήρησις καὶ ἡ ἀκριβὴς γνώσις τῆς Μεθόδου, μεθ' ἣς ἐπιτίθεται ἡ διαλογικὴ ὑπόθεσις, περιστάσεων καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἀναρρῶμενα ἀπορία, ἀνασκουζόμενα αἱ διαδοχικῶς προβαίνουσαι ἀτελεῖς καὶ περιορισμέναι ἐνοίαι, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴν ἀντιπαράθεσιν τῶν ἀτελῶν ταύτων ἐπιφῶν καὶ τῶν ἐν ἐκάστη αὐτῶν ἐμπειρογόμενων μερικῶν ἀληθειῶν, συνήθως προκύπτει εἰς φῶς ὡρισμένον τι, θετικὸν καὶ μόνιμον ἐξαγόμενον.

Ἐντεῦθεν λοιπὸν γίνεται ἄλλο ὅποια ἡ δύναμις καὶ ἡ δραστηκότης τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς τῆς φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης, καὶ πόσον ἐθίζει καὶ ἐξασκεῖ τὸν νοῦν εἰς ἀκριβῆ ἐρευναν καὶ ἀνιχνεύσιν τοῦ ἀληθοῦς. Ἐὰν λοιπὸν μεταβῶμεν ἤδη ἐκ ταύτης εἰς τὴν ἐπιτηδεῖαν, εἰς αὐτὸ τὸ περιεχόμενον, ἀρετὴ κατὰ πρῶτον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοσοφίας, καθὸ πνευματικόν, δὲν δύναται νὰ μεταδοθῇ ὡς πρᾶγμα τι ἢ σωματικῆς ὕλης διότι τὸ πνεῦμα δὲν εἶναι ταμείον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γαμισθῇ, ἀλλὰ δύναμις ἣτις πρέπει νὰ λάβῃ ἐξωθεν μόνον ἀπορρῆν καὶ ἐρεθισμὸν εἰς ἰδίαν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Ἡ πνευματικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀπορρῶμένου ἔχει ὡς πρὸς τὴν μεταδομένην ὕλην τὴν αὐτὴν σχέσιν, ἣν ἡ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων πρὸς τὰ βράματα· διότι καθὸς αἱ πεπτικαὶ δυνάμεις μεταποιεῖσιν αὐτὰ εἰς ὄρεπτικὸς χυμοὺς τοῦ σώματος, οὕτω καὶ αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις ἡ δεξιότητες εἰσδεχόμεναι τὴν ἐπιστημονικὴν ὕλην τὴν μεταουσιώθουσι καὶ τὴν ἐπεξεργάζονται εἰς ὄρεφιν τοῦ πνεύματος. Ὅπως ὄρα σχηματίζομεν προεισαγωγικὴν τινὰ ἐνοίαν τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς φιλοσοφίας, ἀνάγκη νὰ ἐπανακαμψθῶμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐυρωμεν ἕκαστος ἐντὸς ἡμῶν ψυχολογικὰ τινὰ γεγονότα σαφῆ καὶ ἀναντιρρότητα, ὁμολογούμενα κατὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν συνειδήσεως, καὶ περιέχοντα τὸν σπῆρον πάσης περαιτέρω ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως.

Καὶ ταῦτα εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπανεργόμενοι ἀπάνωθεν ἀμέσως τρία πρῶτα αἰσθητά, κείμενα ὡς βῆσις τῆς λογικῆς ἡμῶν ζωῆς, ὡς πυρὴν τῆς ὅλης διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἡμῶν διαμορφώσεως.

σεως, άτινα προαναγγέλλουσι τὸ τέλος καὶ τὸν προορισμὸν μας, μᾶς ὑπομνησκουσιν ἀδιάλειπτος ὅτι εἴμεθα κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, ἐπομένως δὲ μᾶς ἀποκαλύπτουσι τὴν σχέσιν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀρχαίην αἰτίαν πάσης ὑπάρξεως, πρὸς τὸ ἀπόλυτον.

Τὰ τρία δὲ ταῦτα αἰσθήματα εἶναι τὰ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐμπεριλαμβανόμενα ἐν δυνάμει ἅπαν τὸ πλήρωμα τοῦ πνεύματος, ὡς οἱ σπόροι τὰ φυτὰ, ἢ οἱ κάλυκες τὰ άνθη. Τὸ ἀληθές, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν εἶναι τι ἀρχικὸν καὶ ἔλωσ· ἐνδύμυχον ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκάστου, ἀλλ' εἰσέτι συνεπτυγμένον, σκοτεινὸν καὶ ἀπροσδιόριστον. Ὅθεν τὸ περιεχόμενον τοῦ αἰσθήματος, τῆς καρδίας τῆς κοινῆς συνειδήσεως εἶναι καὶ περιεχόμενον τῆς καθαρᾶς διανοίας, τοῦ λόγου, τῆς φιλοσοφίας· ἡ μορφή μόνη διαφέρει. Προσπαθοῦντες ἄρα νὰ διαφωτίσωμεν τὰ τρία ταῦτα αἰσθήματα, διαφωτίζομεν ἐνταυτῷ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸν κόκλον τῆς φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης· προσδιορίζομεν ἐνταυτῷ τὴν φύσιν καὶ τὰ ἕρια ταύτης.

Τὸ κοινὸν γνώρισμα τῶν αἰσθημάτων τούτων εἶναι τὸ νὰ χρησιμεύουσιν ἐπίσης καὶ τὰ τρία ὡς μέτα τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξεως, ὡς ἐρεθιστικὰ πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ τελικοῦ τοῦ σκοποῦ, πρὸς ἀνώψωσιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἄπειρον ὄν, εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἀρχέτυπον πάσης ἀληθείας, καλλονῆς καὶ ἀγαθότητος, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν ἔχει καὶ τινα εἰδικὰ χαρακτηριστικά, δι' ὧν διακρίνεται ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐπομένως δὲ λαμβάνει ἄλλοιαν τινα διεύθυνσιν καὶ τοι πρὸς τὸν αὐτὸν ὄρον φέρουσιν.

Καὶ πρῶτον τὸ αἰσθημα τοῦ ἀληθοῦς κινεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν ἐρευναν καὶ τὸν παροτρύνει εἰς ἀπόκτησιν γνώσεων, μέχρις οὗ ἀνεκαλύψῃ τοὺς νόμους τῶν φαινομένων, μέχρις οὗ ἀνεύρῃ τοὺς ἀκροτάτους λόγους τῶν γεγονότων καὶ ἐνεύρῃ τὴν πραγματικότητα. Τὸ αἰσθημα λοιπὸν ταῦτο ὁρμηφόρος καὶ τρόπον τινὰ προφητικῶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην. Διότι τὸ αἰσθημα, ὅπερ τὸν μὲν προσήτην πληροφορεῖ περὶ τῆς αἰωνίου ἀληθείας δι' ἀποφθεγμάτων, παρθεύων καὶ προρρήσεων, τὴν δὲ Μεγαλοφυῆν τοῦ ποιητοῦ ἐμπνέει καὶ παροτρύνει εἰς παραγωγὴν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς καὶ τὸν Οὐρανόθεν τῆς ἀρετῆς εἰς ἀθανάτους πράξεις ἠθικότητας, αὐτὸ τοῦτο καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν ἀποκαθίσταται τελειόφρον καὶ γόνιμον, καθ' ὅσον ἐκ τῶν μερικῶν καὶ μεταβλητῶν περιστάσεων προαιθάνεται καὶ προαικίζει τὸ γενικὸν καὶ ἀμετάβλητον ὑπὸ τὸ αἰσθητικὸν καὶ γίνουσι ὑπονοεῖ τὸ ἰδανικὸν καὶ αἰώνιον, καὶ κατὰ τὸν τρόπον τούτον προηγείται τοῦ διερευνητικοῦ πνεύματος διὰ προμαντευτικῆς δυνάμεως. Ἡ φιλοσοφικὴ ἐκείνη ἀκολουθεῖ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ αἰσθήματος καὶ ζήτει νὰ τὰ ἀνωψώσῃ εἰς ἐπιστημονικὴν μορφήν, ἀνελλίπτουσα ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ τοῦς καθολικοῦς καὶ ἀναγκαίους

νόμους, ἐξ ὧν αἱ διάφοροι ἐπιστήμαι συγκροτοῦνται καὶ συναπαρτίζονται. Ὁ παρατηρητικὸς νοῦς ἀκροάζεται τοὺς χορημῶς τοῦ προφητικοῦ αἰσθήματος, καὶ ζήτει νὰ διαδηλώσῃ καὶ νὰ διαρωτίσῃ τὴν ὑπ' ἐκείνου αἰνιγματωδῶς καὶ μόλις ὑπερβαίνουσαν ἀλήθειαν. Καθὼς λοιπὸν ἀπὸ τὸ σκοπὸς τοῦ αἰθέρος ἐξῆλθε τὸ φῶς ὡς πρώτη παραγωγικὴ δύναμις, ὡς ἀρχὴ πάσης ζωῆς, καὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἐπίβρυσιν αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ κόσμος τάξιν καὶ κανονικότητα, οὕτως ἀπὸ τὸ σκοπὸς τοῦ αἰσθήματος ἐξῆλθε τὸ ὑπεραισθητικὸν φῶς ὡς φιλοσοφικὴ γνῶσις, ὡς ἰδέα ἀπόλυτος, ἥτις οὐσα ἡ αἰωνία καὶ πρωτίστη πηγὴ τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος, ἐναγκαλιζέται εἰς εὐρὸν σύστημα πάντα τὰ ὄντα καὶ τοὺς κυριωτέρους τρόπους τῆς ὑπάρξεώς των, ἐξηγεῖ τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν προσδιορισμὸν ἐκείνης μερικῆς ἐπιστήμης, δεικνύει τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ἀλληλουχίαν καὶ σύνδεσιν, διαχέουσα ἐρ' ἀπάσης τῆς σφαίρας τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καθαρότητα καὶ ἐνάργειαν. Καθόλου λοιπὸν τὸ ἀντικείμενον τῆς καθαρᾶς ἢ τῆς θεωρητικῆς φιλοσοφίας εἶναι ἡ γνῶσις αὐτοῦ τοῦ ὄντως ἀληθοῦς ἔχοντα τοιαύτην σχέσιν πρὸς τὸ αἰσθημα, ὅσον τὸ φῶς πρὸς τὸ πατρικὸν αὐτοῦ σκοπὸς, τὸ ἄνθος πρὸς τὴν ῥίζαν, καὶ ἐν γένει ἡ ἀνάπτυξις πρὸς τὴν σύμπτυξιν.

Τὸ αἰσθημα λοιπὸν, ὅπερ ὑψούμενον εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀληθοῦς παράγει τὸν κόσμον τῆς ἐπιστήμης, ὑψούμενον εἰς τὴν τοῦ καλοῦ παράγει νέον κόσμον, τὸν τῆς Καλλιτεχνίας, ἔνθα ἐπικρατεῖ ἡ καθαρὰ καὶ πλήρης ἁρμονία τοῦ ἰδανικοῦ μετὰ τοῦ πραγματικοῦ, τοῦ ὁρατοῦ μετὰ τοῦ ἀοράτου. Καθ' ὅσον ὄντι, τὸ αἰσθημα τοῦ καλοῦ λαμβάνον τροφήν ἐκ ταύτης τῆς μυστηριώδους ἐνώσεως καὶ ἁρμονίας τοῦ αἰσθητικοῦ μετὰ τοῦ πνευματικοῦ, τελεῖ καὶ νὰ παραστήσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ σχήματος, τοῦ ἤχου καὶ τῆς λέξεως· διότι ἡ καλλονὴ συνίσταται εἰς ταύτην τὴν ἑνωσιν, εἰς τὴν ἐμφάνειαν τῆς θείας οὐσίας διὰ τῆς ὁρατῆς μορφῆς· τῆς πραγματικότητος. Ὅπου γινώσκουμεν ἡμεῖς ὅτι καλὸν, πρέπει ν' ἀνταναγκάζῃ τὸ θεῖον, τὸ πνευματικόν· πρέπει νὰ φέρῃ ἐν ἐκείνῳ ἐντετυπωμένα τὰ προτόντα ἐκείνου, τὴν ἐνότητά, τὴν ποιικιλίαν, τὸ μέτρον, τὴν σκοπιμότητα. Ὅθεν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, οὗτινος ἡ οὐσία ἐμπεριέχει τὰς τοῦ θεοῦ ιδιότητες, ἅμα ὡς διατεθῆ ὑπὸ τοῦ καλλοῦ, καὶ ἰδοῦ πάραυτα δοκιμάζει ἐνδομύχως ἀνάλογόν τι αἰσθημα, καὶ βραχνίζεται ὑπὸ τῆς ἀκαταμάρχητου χρείας τοῦ νὰ ἐξωτερικεύσῃ αὐτὸ, νὰ παραστήσῃ τὸ θεῖον διὰ τοῦ γήϊνου, νὰ ὑψώσῃ τὴν φύσιν εἰς τὴν σφαίραν τῆς πνευματικότητος καὶ νὰ ἐγχαράξῃ τὴν ἁρμονίαν τῆς ὑψηλοτέρης ἰδανικῆς ζωῆς εἰς τὴν ὁρατὴν μορφήν τῆς ὕλης. Πᾶν εἴ τι καλὸν καὶ ὑψηλὸν παρίσταται ἡμῖν διασκεδασμένον ἐν τῇ φύσει, τυχαῖον καὶ ἀστατον, τὸ παράγει ἐκ δευτέρου ἡ δημιουργικὴ Μεγαλοφυῆα τοῦ Καλλιτέγνου, ἀποδίδουσα αὐτῷ τύπον καθαρὸν, ἰδανικὸν καὶ μόνιμον. Εἰς τὴν Καλλιτεχνίαν λοιπὸν, τὸ ἀναγκαῖον τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς περὶ τὸ καλὸν ῥοπῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ πάσεως, ἡ

μορφή καὶ τὸ περιεχόμενον, τὸ αἰσθητικὸν καὶ τὸ ἰδανικόν, τὸ οὐσιώδες καὶ τὸ φαινομενικὸν διαπερασθῆναι ἀμοιβαίως καὶ συγχωνεῖσθαι τὸ πνεῦμα συγκαταβαίνει πρὸς τὴν ὕλην συνάπτεται μετ' αὐτῆς, τὴν διαφωτίζει καὶ τὴν ἀποκαθαίρει, εἰς τρόπον ὅστε ἡ ἰδέα ἐκλάμπει διαφανομένη διὰ τοῦ προκαλύμματος τῆς. Ἄλλ' ἐν ἄφ' ἐνὸς τὸ αἰσθημα τοῦ καλοῦ, τείνον εἰς ἐξωτερικεύσιν, καθίσταται τὸ παραγωγικὸν αἴτιον τῶν καλλιτεχνικῶν δημιουργημάτων, ἄρ' ἐτέρου τὰ καλλιτεχνικὰ ταῦτα δημιουργήματα ἐπενεργαῶσιν ἐπὶ τοῦ αἰσθήματος, τὰ ἐξευγενίζουσιν ἀποπῶντα αὐτὸ ἀπὸ παγνότητος ταπεινοῦ καὶ ἐγωιστικοῦ πάθους καὶ διαχέουσιν εἰς τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην· ἥτις εἶναι πηγὴ ἀφάρτου γαλήνης καὶ τέρψεως.

Ἐκ τοῦ αἰσθήματος λοιπὸν τούτου, ὅπερ ἐξῆλθον ἡμᾶς ὑπεράνω τοῦ τραχυῶδους καὶ φθοροῦ βίου, ὑπεράνω τῶν μεταβολῶν καὶ ἀνωμαλιῶν τοῦ γήϊνου κόσμου, μαρτυρεῖ ὅτι εἴμεθα πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀντιναγκάζῃ ζωῆς μίαν ἐξ ἐκείνων τῶν καθολικῶν καὶ ἀναγκαίων ἀρχῶν αἰτινας μᾶς εἶναι δεδομένοι ἀνωθεν, ἐκ τοῦ αἰσθήματος, λέγω, τούτου καλλιτεργουμένου ὑπὸ τοῦ θεωρητικοῦ λόγου, ἀναφύεται βλαμκὸν ἡ ἐπιστήμη τοῦ καλοῦ, ἥτις λαμβάνει τὴν πλήρη αὐτῆς ἀνάπτυξιν καὶ διοργάνωσιν εἰς τὴν σφαίραν ἐκείνην τῆς φιλοσοφίας τὴν καλουμένην Αἰσθητικὴν. Ἡ Αἰσθητικὴ προτίθεται διὰ τῆς ἀναλύσεως τοῦ αἰσθήματος ν' ἀνιχνεύσῃ τοὺς νόμους τοῦ ἐπιστατοῦντος εἰς τὴν μορφῶσιν τῆς ἐνοίας τοῦ καλοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ φωτὸς αὐτῶν καθοδηγομένη νὰ ἐξηγήσῃ τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ὄλου καλλιτεχνικοῦ συστήματος. — Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ, κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς προόδον καὶ ἀνάπτυξιν, ἔχει καὶ ἰδιαιτότητα πρὸς τὸν ἐξωτερικεύσιν, ἔχει καὶ ἰδιαιτότητα πρὸς τὸν ἐξωτερικεύσιν, ἀνάγκη ἐπομένως νὰ εὐρῃ ἡ ἐπιστήμη τοῦς λόγους τῆς τοιαύτης συμφωνίας μετὰ τοῦ τοιοῦτο βεβητοῦ τῆς ἰδέας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀντιστοιχοῦσης ἐξωτερικῆς παραστάσεως, ἢ ἐν ἄλλοις ῥήμασι, νὰ ἐξηγήσῃ διατίπ. γ. ἐν μὲν τῇ Ἀνατολῇ ἤμικα κατ' ἐξοχὴν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἡ γλυπτικὴ, ἐν δὲ τῷ Χριστιανικῷ πολιτισμῷ ἡ ζωγραφία καὶ ἡ μουσικὴ. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐπειδὴ τὸ ἀληθές, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἔχουσι στενήν πρὸς ἀλλήλα σχέσιν καὶ συναφειαν, οὐδὲ δύνανται ἄλλως νὰ θεωρηθῶσιν εἰμὴ ὡς διάφοροι μορφᾶι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου, ἀνάγκη προσέτι νὰ διατρέχῶσιν αἱ μεγάλαι ἱστορικαὶ ἐποχαί ὅπως εἰς ἐκάστην τούτων γίνῃ καταφανὲς ὅτι ἡ Καλλιτεχνία ἀντανανκαζῃ πιστῶς ἅπαντα τὰ λοιπὰ στοιχεία τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν πολιτείαν, τὴν θρησκείαν, τὴν ἐπιστήμην, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, διότι πάντα ταῦτα ἀμοιβαίως προϋποθέτονται, διότι πάντα ταῦτα εἶναι διάφοροι τρόποι τῆς πραγματικοποιήσεως τῆς αὐτῆς ἰδέας, τοῦ αὐτοῦ πνεύματος.

Τέλος δὲ, καθὼς τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ πηγάζοντα ἀπὸ τὴν ἐν ἡμῖν ἐνυπάρχουσαν θεῖαν φύσιν, ἀναφέρονται διὰ τοῦ αἰσθητικοῦ

πρὸς τὸ πνευματικὸν καὶ αἰώνιον, ἐσπύτως καὶ τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τὸ ἠθικοθεραπευτικὸν αἰσθημα ὑποκεντούμενον ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν ἀφορμῶν, ἀνωψοῦται πρὸς τὸ ὑπεραισθητικὸν καὶ ἀβύδιον. Τὸ ἠθικὸν αἰσθημα γεννᾶται ἐκ τοῦ ὅτι εὐρίσκόμεν τι σύμφωνον μὲ τὸν ἐν τῷ Λόγῳ ἐνυπάρχοντα καθολικὸν ἠθικὸν νόμον ὅστις διευθύνει τὴν ἡμετέραν βούλησιν καὶ τὰς πράξεις ὡς τοῦ Θεοῦ ἀποκάλυψις, καὶ περιέχει τὸν ἀνώτατον κανόνα τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίας· ἐπομένως τὸ αἰσθημα τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λόγου. Ὅθεν τὰ ἄλογα ὄντα στερούμενα τοῦ λόγου στεροῦνται καὶ παντὸς ἠθικοῦ αἰσθήματος· καὶ εἰς τὰ λογικὰ δὲ δεικνύεται τοῦτο τοσοῦτον ἐντελέστερον, ὅσον αὐτὰ ὁ λόγος εἶναι μᾶλλον ἢ ἦττον ἀνεπτυγμένους. Ἐνταῦθεν λοιπὸν ἐπιτελεῖται ὅτι εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀγαθοῦ, εἰς τὴν θέαν τῆς ἁρμονίας ταύτης μετὰ τοῦ λόγου, αἰσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξυψουμένους εἰς ἀνώτερον κόσμον, εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἠθικῆς ἡμῶν τελειότητος.

Τοῦ δὲ ἠθικοῦ τούτου αἰσθήματος κορωνίς καὶ συμπλήρωμα εἶναι τὸ θρησκευτικόν· διὸτι ἀμφοτέρω πηγάζουσιν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, ἐκ τοῦ Λόγου ὅστις ἀντιλαμβάνεται τὸ ὑπεραισθητικόν, τὸ ἀπόλυτον καὶ αἰώνιον, καὶ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀντιστοιχοῦσας ἰδέας τῆς ἐλευθερίας, τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀθνησίας — Τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα ἀφαρπάζεται ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῆς θείας Οὐσίας τῆς ἀποκαλυπτομένης διὰ τοῦ φυσικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου. Οἱ Οὐρανοὶ διηγούονται δόξαν Θεοῦ· διότι ὁ κόσμος εἶναι ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς τοιοῦτον τὸν ἀναγνωρίζει καὶ τὸν ἀγιάζει μόνος ὁ ἱερεὺς αὐτοῦ, ὁ ἐν αἰσθηματι καὶ πνεύματι προσευχόμενος ἄνθρωπος. Τὸ αἰσθημα τοῦτο προαικίζει τὰς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Λόγῳ ἐγκεχυραμένους οὐρανίους ἀληθείας, μᾶς εἰσάγει εἰς τὸν αἰώνιον καὶ ἀόρατον κόσμον, καὶ διατυπώνει τὰς προκειμένας τοῦ εἰς ἕμους, σύμβολα καὶ δόγματα. Αὐτὸ μᾶς μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ μᾶς παρέχει τὴν ἐνδύμυχον συνειδήσιν τῆς ἐξ αὐτοῦ ὀλοσχεροῦς ἡμῶν ἐξορτήσεως. Ἐνθα ἀπεναντίας τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ τῶν παθῶν, ἔνθα ὁ ἔρωσ τοῦ θεοῦ δὲν θερμεῖται πλέον τὴν καρδίαν, ἐνταῦθα ἀπαντᾶται θρησκευτικὴ ὀλιγοψία, ἐξαπθένουσι τοῦ ἠθικοῦ αἰσθήματος καὶ ἰσχυρὰ προσκόλλησις εἰς τὰ γήϊνα μετὰ τῶν ἐκ ταύτης προερχομένων συνεπειῶν. Διότι ἠθικὴ καὶ θρησκεία ἐμψέουσιν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἐκ τῆς λογικῆς πίστεως καὶ τοῦ αἰσθήματος τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὸ ὑπεραισθητικὸν καὶ ἀπόλυτον. Ἐπομένως δὲ ἐν τῷ βίῳ πρέπει ἡ ἠθικὴ νὰ ᾖναι θρησκευτικὴ καὶ ἡ θρησκεία ἠθικὴ.

Ἄλλ' ὅπως γεννηθῇ φῶς ἐν ἡμῖν, ὅπως ἀναπτυχθῶσιν αἱ ἐνοιαὶ αἰτινας συνεπτυγμένως ἐμπεριέχονται εἰς τὸ ἠθικο-θρησκευτικὸν αἰσθημα, ἀνάγκη τὸ συγκεχυμένον καὶ ἀπροσδιόριστον αὐτῷ

περιεχόμενον καὶ λάβη προσδιορισμῶν, μέτρον, σύστασιν ἀνάγκη τὸ ἐπιμελούμενον εἰς τὰ βέβαια τοῦ αἰσθητικῆς ὕψους ἀποκαλυφθῆ διὰ τοῦ λόγου καὶ νὰ μετατραπῆ εἰς καθαρὰν γνῶσιν. Τὸν σκοπὸν τοῦτον προτιθεμένη καὶ ἡ ἠθικὴ ἐπιστήμη, ἣτις τὸ Πρακτικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας, στρέφεται περὶ τὸ ἀγαθόν, δεικνύει πῶς ἡ ἰδέα αὕτη διαδοχικῶς ἀναλιττομένη λαμβάνει συστηματικὸν καὶ διοργανώσιν, καὶ διατρέχουσα τὰς διαφορὰς αὐτῆς βραχυμίας, φθάνει μέχρι τῆς ἀκροτάτης, ἣτις εἶναι ὁ ἕψιστος σκοπὸς τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως καὶ ἡ πλατωνικὴ ἀρχὴ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου, ἀρχὴ ἀφ' ἧς ἡ ἐπιστήμη ἐξέρχεται ἀναγκαστικῶς τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς τὸν πλησίον, πρὸς τὴν κοινωνίαν, πρὸ πάντων δὲ πρὸς τὸν Θεόν. Αὕτη δὲ ἡ γόνιμος καὶ ζωηρὸς ἀρχὴ εἶναι ἡ τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, δι' ἧς ἀναπτύσσεται ὁ σπέρμας τῆς ἠθικῆς φύσεως ὡς διὰ τοῦ θεομαντικῆς ἐν τῇ φύσει τὰ πάντα ζωογονοῦνται καὶ ἐκρύνονται. Εἰς ταύτην τὴν ὑψίστην ἔννοιαν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, δι' ἧς ἡ ἀνθρωπίνη βούλησις ἐνοῦται μετὰ τῆς θείας, ἀνευρίσκειται ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ συμπλήρωμα τῆς ἠθικότητος. Ἡ ἀρχὴ δὲ μόνη ἡ μεσολάβησις τῆς αἰωνίου καὶ τῆς τελείας τοῦ Θεοῦ βουλήσεως εἰς τὴν περιορισμένην καὶ ἀτελήν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν καὶ ὑψώσῃ τὴν ὑπεράνω τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀδυνατοῦς καὶ μεταβλητῆς φύσεως, καὶ νὰ παρασχη εἰς αὐτὴν ἰσχυρὴν καὶ στερεότητα. Τὸ συμπλήρωμα, δὲ μόνον εἰς τὴν συνείδησιν ταύτης τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ φιλίας καὶ συνάψεως ἐπιτυγχάνει ὁ ἀνθρώπος τὴν πλήρη αὐτάρκειαν τὴν καλουμένην ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἀπόκλισην. Ἄλλ' ὁ γινώσκων ἑαυτὸν ἠνωμένον μετὰ τοῦ Θεοῦ, σύννοον ἐνταυτῷ τῆν ἐν τῷ Θεῷ ἐνότητά καὶ ἰσότητά ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων Ἐπομένως ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα πᾶν ἀνθρώπινον περιεχόμενον μετὰ ἀγαπῆς διότι πᾶν ἀνθρώπινον ἐμπεριλαμβάνεται ἐν τῷ Θεῷ, διότι πάντες τέλει Θεοῦ ἐσμέν. Ὅθεν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην τὰ ἄτομα δὲν ἀποκλείουσιν ἀλλήλα, δὲν εἶναι πλεον εἰς ἀμοιβίαν ἀντιθέσιν, ἀλλ' αἱ ἀτομικαὶ βουλήσεις συναποτελοῦσι τέλει ἐνότητά, διότι τὸ συνάπτον αὐτὰς εἶναι τὸ θεῖον, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀληθὲς καὶ ἀγαθὸν ἕκαστος ἀναγνωρίζει τὸν ἄλλον ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ καθαρῶς λόγου, ὡς ὄργανον τῆς θείας βουλήσεως. Ἐντεῦθεν ἐκλείπει πᾶσα τῶν ἀτόμων διαφορὰ, ἅπαντα συναπυρρύνονται ἐν ὄντι, ἐν οἷς μία μόνη καρδία πάλαι ἡ ἀγάπη ἀποκαθίσταται ὁ ὁμοῦς τῆς τελειότητος.

Ὁυδέμια βέβαια διδασκαλία ὑπάρχει ὄρειότερα καὶ διὰ τοὺς μελετῶντας νόσος θεολογικώτερα, ἢ ἠθικῆ ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποβῆ τοιαύτη πρέπει διὰ τῆς βαθείας ἐρεύνης τοῦ ἠθικο-θηρακευτικοῦ αἰσθητικῆς νὰ βραδύεται ἐπὶ τῶν καθολικῶν καὶ ἀναγκαιῶν τοῦ λόγου ἀρχῶν. Τότε μόνον ἀποβαίνει ἐπιφελὴς εἰς πάντα ἀνθρώπον, ἐφαρμοζομένη δὲ καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξασκεῖ ὡς ἦτον αἰσθητικὸν ἐν-

έργειαν ἐπὶ τῶν λαῶν, τῶν ἐθνῶν καὶ ἐφ' ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ πρὸς ἀνάγκην τοῦ ἠθικοῦ οἰκοδομητικῆς ἀνάγκη νὰ τεθῆ ὡς κρητικὴ ἢ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ἀγάπης δι' ἧς ἅπαντα τὰ ἠθικολογικὰ γεγονότα ἐξηγούνται, προσδιορίζονται καὶ διαφοροποιούνται.

Ἡ καθαρὰ λοιπὸν ἢ ἡ θεωρητικὴ φιλοσοφία, ἢ αἰσθητικὴ ἢ ἡ φιλοσοφία τῆς Καλλιτεχνίας καὶ ἡ ἠθικὴ ἢ ἡ πρακτικὴ φιλοσοφία, ἰδοὺ οἱ τρεῖς πρώτοι κλάδοι τοῦ φιλοσοφικοῦ στελέχους, ἰδοὺ αἱ τρεῖς κυριώτεροι σφαιραὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀντιστοιχοῦσι εἰς τὰ τρία οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ ἀληθὲς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, καὶ συνεχόμενοι πρὸς ἀλλήλους τοσοῦτον στενωῶς, ὅσον τὰ τρία ταῦτα ἀντικείμενά των, ἅτινα διὰ διαφορῶν ὁδῶν ἀλλ' εἰς ἓσον βυθμῶν τείνουσιν εἰς τὴν πραγματικοποίησιν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, μίαν καὶ τῆς αὐτῆς ἰδέας διότι αἱ μεγάλα ἀνακαλύψεις εἶναι ὡς πρὸς τὴν τάξιν τοῦ ἀληθοῦς αἱ τὰ μεταλλά καλλιτεχνήματα εἶναι ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῆς καλλονῆς, καὶ αἱ ἠρωϊκαὶ πράξεις ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. Ὅθεν, ἐάν οἱ κερποὶ τῆς ἐπιστήμης ἔχουσι τοῦ ἀληθοῦς ἢ καὶ ὄρατοι καὶ ἀγαθοὶ, καὶ αἱ ἀγαθὰ πράξεις ἦναι οὐκ ἦτον ὄρατοι καὶ ἀληθεῖς, καὶ τὰ ἔξοχα ἔργα τῆς Καλλιτεχνίας ἦναι καὶ αὐτὰ ἐπίσης ἀληθῆ, καὶ κατ' ἐξοχὴν συντείνοντα πρὸς τὴν ἠθικότητα, ἢ ἐν ἄλλοις ἠθικαῖσι, ἐάν αἱ ἰδέαι τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἔχωσι τοιαύτην πρὸς ἀλλήλους σχέσιν, ὥστε ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἐμπεριέχει τὰς ἄλλας δύο, ἔπεται ὅτι καὶ αἱ διερευνητικαὶ αὐτῶν ἢ Ἐπιστήμη, ἢ Καλλιτεχνία καὶ ἢ ἠθικὴ, ἀμοιβαίως προϋποθέτονται καὶ συναπυρρύνονται τριᾶδα ἠμοούσιον καὶ ἀχώριστον.

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ἀποτελεῖ τὴν ἕλην καὶ τὸ ἐμπεριεχόμενον τῆς φιλοσοφίας. Ὅθεν διακρίναντες τὰς δύο αὐτῆς πλευρὰς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν, καὶ ἐξετάσαντες εἰς τί συνίσταται ἕκαστον τούτων καὶ κατὰ τί συμβάλλει εἰς μόρφωσιν καὶ διαρρύθμισιν τοῦ πνεύματος, εὐλόγως δυνάμεθα ἤδη νὰ ἐκρίνωμεν ἐκ τῶν εἰρημένων τίς ἢ δυνάμεις καὶ ἡ ἀξία τῆς φιλοσοφίας θεωρουμένης ἀπλῶς καθὼς προπαιδευτικῆς, καὶ νὰ κατανοήσωμεν τὴν σχέσιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ ὅροιαν ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Γυμνασιακῆς ἐκπαίδευσως.

Καὶ τῶντι τὸ Γυμνάσιον σκοπὸν προτίθεται νὰ ἐγείρῃ τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα, νὰ ἐξασκήσῃ τὸ πύλον τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, καὶ νὰ ἐξευγένησῃ τὴν καρδίαν διὰ τῆς τοῦ πνεύματος ἀναπτύξεως. Οἱ ἐν τοῖς Γυμνασίοις μαθητεύοντες δὲν γίνονται ἰατροὶ, νομικοὶ, ἢ Θεολόγοι, ἀλλ' ἐκπαιδεύονται ὅπως μετὰ λόγου καὶ ἐπιστημονικῶς ἐγνώσῃ τὴν ἀλήθειαν λαμβάνοντες καθολικὴν τινὰ μόρφωσιν. Ἄπαντα τὰ ἐκπαιδευτικὰ μέσα συντείνουσιν ἕκαστον κατὰ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος πρὸς ἐπιτυχίαν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, δηλ. ὅπως οἱ μαθητεύοντες ἐξασκῶνται περὶ τὸ νοεῖν καὶ ἀποκτῶσιν ἐπιστημονικὴν βιανότητα. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔπεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐν τοῖς Γυμνασίοις φιλοσοφίας

καὶ Προπαιδείας, καθ' ὅσον τὸ ὄργανον τῆς φιλοσοφίας εἶναι τὸ νοεῖν, καὶ ἡ φιλοσοφικὴ μελέτη εἰς τοῦτο μόνον συνίσταται νὰ ἐπασχολώμεθα εἰς καθαρὰ νοήματα, καὶ νὰ ἐνοήσωμεν τὰ ἀντικείμενα, ὅπως διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης εἰσδύοντες εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὸν λόγον αὐτῶν τὰ ἀναπτύσσωμεν κατὰ τὸν μετὰ ἀκαταμάχτην ἀνάγκην καὶ ἐπιστημονικὴν καθολικότητα. Ὅθεν ἡ φιλοσοφικὴ Προπαιδεία βραχυμίας ἐπὶ τῆς σπουδῆς τῶν Μαθηματικῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῶν γλωσσῶν, τῆς ἱστορίας, τῆς ὁρησκείας, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς Γυμνασιακῆς ἐκπαίδευσως, ἐξηγεῖ τὴν σημασίαν ἐνὸς ἐκάστου διανοητικοῦ προσδιορισμοῦ, ἀνελεῖται τοὺς λογικῶς νόμους, οἰκνύει καθὼς ἐνδύμωχοι ἀρχαὶ καὶ παραγωγικαὶ δυνάμεις ἐπιστατοῦσιν εἰς τὸν σχηματικὸν καὶ τὴν διάπλασιν τῶν διαφορῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀντικειμένων, περιστρέφεται εἰς τὰς ποικίλας ἐνεργείας τοῦ πνεύματος, καὶ ἐξετάζει τὴν βραχυμολογικὴν ἀνάπτυξιν μίαν ἐκάστης αὐτῶν, ἕως τίνος οἱ τῶν διαφορῶν Γυμνασιακῶν τάξεων σπουδασταὶ προεξέκησαν τὴν καὶ πρακτικὴν διὰ τῆς διανοητικῆς καλλιέργειας καὶ μορφώσεως εἰς τρόπον ὥστε ἐξετάζουσα τὰς ἐνεργείας ταύτας αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ἀξίαν καὶ δύνανμιν ἀνεξαρτήτως τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀντικειμένων ὡν ἐφαρμοζόμενα διαχέει πῶς ἐπὶ τοῦ βραχυμολογικοῦ πνεύματος, καὶ διατρέχει τὰς διαφορὰς αὐτοῦ βραχυμίας, μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκροτάτην αὐτῶν, εἰς αὐτὸν τὸν λόγον, τὴν πηγὴν τῶν πρώτων ἀρχῶν, ἐνθα πρὸβλεται τὸ Ζήτημα τῆς φιλοσοφίας, δεικνύεται ἡ ἀνάγκη αὐτῆς, διεγείρεται ἔρωσ καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων λοιπὸν ἔπεται ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ Προπαιδεία ἀσχολούμενη περὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς, τὰ ἀπλά στοιχεῖα τὰ ἐνοπάρχοντα εἰς ὅλα τὰ διάφορα τοῦ Γυμνασίου μαθήματα, εἶναι τρόπον τινὰ τὸ ἐξαγόμενον ὅλων αὐτῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ τὸ κεντρικὸν σημεῖον ἀπάσης τῆς Γυμνασιακῆς ἐκπαίδευσως, προπαρασκευάζουσα σκοπίμως τοὺς σπουδαστὰς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν, ἐπομένως δὲ εἰς τὴν βραδυτέρην μελέτην τῆς φιλοσοφίας, ὅλα ἀρμόζει εἰς τὰ Πανεπιστήμια.

Κατανοοῦντες λοιπὸν ἤδη, φιλτατοὶ νέοι, ἐκ τῶν εἰσαγωγικῶν τούτων ἀντιφάσεων τὴν φύσιν, τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μαθήματος οὐκ ἦτον ἢ τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν ὀλικὴν σειράν τῆς Γυμνασιακῆς ἐκπαίδευσως, δύνασθε ἤδη ἀπὸ τοῦδε νὰ προεικάζετε τὴν ἐξ αὐτοῦ προκύψουσαν ὑψὴν ὄφελειαν, ἐάν ἀσχολήσθε εἰς τὴν διδασκαλίαν ταύτην μετὰ ζήλου, ἐπιμονῆς καὶ σπουδαιότητος. Διὰ μὲν τῆς φιλοσοφικῆς μεθόδου ἐθίξεσθε πρῶτα νὰ ζητήτε σαφῆς καὶ καθαρὸτητα εἰς τὰς ἐννοίας σας, προσδιορισμὸν καὶ ἀκρίβειαν εἰς τὸ σημαίνον τῶν συνήθων λέξεων, νὰ γνωρίζετε τοὺς νόμους ὡφ' οἷς ὑποβάλλεται ἡ διάνοια καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν θεμελιωδῶν τούτων νόμων ἐξα-

γομένους κανόνες, καὶ νὰ κάμνετε ὀρθὴν αὐτῶν χρῆσιν πρὸς ἀπόκτησιν βεβαιῶν καὶ σταθερῶν γνώσεων διὰ δὲ τῆς προσοικειώσεως μετὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης, μετὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς καλλιεργεῖτε τὰ πνευματικὰ σας αἰσθητικὰ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἀνορτάτε τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐγκεχυμένους ἐπιστημονικῶς θεσμίους, καὶ προσκτώμενοι καθολικὴν τινὰ μόρφωσιν ἐκπαιδεύετε τὸν καὶ καρδίαν, ῥυθμίζετε πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τὰς διανοητικὰς, αἰσθητικὰς καὶ ἠθικὰς σας δυνάμεις, καὶ συμπαραλαμβάνετε εἰς ἀρμονικὴν ἐνότητά τὸν ἰδανικὸν καὶ αἰσθητικὸν, τὸν θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν βίον. Καὶ βέβαια, ὁ ἀγὼν εἶναι δυσχερὴς καὶ πολύμοχθος, ἀλλὰ τὸ ἐπαθλὸν εἶναι ἐπιζήλον καὶ περισπούδαστον διότι ὁ ἄρτος τῆς λογικῆς ζωῆς, ἡ τροφή τοῦ πνεύματος ἀποκτάται ὄχι διὰ ψυχραγωγίαν διατριβῶν καὶ μυθιστορημάτων, ἀλλ' ἐν ἰδρωτὶ τοῦ προσώπου, διὰ βαθεῖς μελέτης καὶ συγκίνου ἀσκήσεως, καθ' ὅσον εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν τῆς Ἐπισημῆς ἐπιβάλλεται ἰσρὸν καθήκον καὶ ἀπαραίτητος ὄρος, ἄραντες τὸν σταυρὸν αὐτῶν καὶ ἀποθέμενοι τὰ ἔργα τοῦ σκότους, νὰ καταβάλλωσιν ἀφειδῶς πᾶσαν θυσίαν, πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ἐποικοδόμησιν.

Τέλος δὲ ὀφείλετε, φιλτατοὶ νέοι, νὰ ἔχετε πάντοτε ἐγκεχυμένην εἰς τὰς ψυχὰς σας τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὅτι φιλοσοφικῶς ἐκπαιδευόμενοι ἐκπαιδεύεσθε καὶ ἠθικῶς, καὶ ὅτι φιλοσοφικὴ καὶ ἠθικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ἐννοιαὶ συσχετικαὶ καὶ ἀχώριστοι· ἐπειδὴ βέβαια ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ὑπῆρξε πάντοτε ἡ περὶ τὸ φιλοσοφεῖν τάσις καὶ ἐνέργεια. Εἰς μὲν τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, ἵνα περιορισθῶμεν εἰς μόνους τοὺς κορυφαίους διδασκάλους τῆς ἀνθρωπότητος, συγκεντρῶνται ὡς εἰς ἐστῖαν ἄσαι αἱ ἀκτίνες τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ, καὶ ἐξ αὐτῶν δεικνύεται καθαρῶς μέχρι τίνος βυθμοῦ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἐξίτης καὶ ἡ ἐσωτερικὴ δύναμις τοῦ διανοεῖσθαι καὶ συλλογίζεσθαι εἰς δὲ τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἀνακινῶνται, συζητοῦνται καὶ λύονται καὶ τοὶ ὑπὸ ὁρηκευτικὴν μορφήν, τὰ σπουδαῖα ἐκείνη καὶ ὑψηλὰ προβλήματα περὶ τῆς θείας φύσεως, περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ τῆς πρὸς τὴν Ἡρόναιαν σχέσεώς της, περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς λογικῆς καὶ φυσικῆς δημιουργίας, περὶ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, καὶ περὶ πλείστων ἄλλων τοιοούτων ἀντικειμένων, ὅσα ἐπρότεινεν εἰς τὸν νεὸν ἢ νεῶνάς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸ Χριστιανικὸν Ὁμοσευμα. Δυνάμεθα λοιπὸν ἐν πλήρει γνῶσει νὰ διαβεβαιώσωμεν ὅτι τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα τῆς φιλοσοφικῆς διανοίας, ἐγκεντρωθέντα εἰς τὸν ἱστορικὸν βίον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ διαπεράσαντα τὰ φρονήματα, τὰς ἰδέας, τὰ ἤθη καὶ ἠθικά του, ἐντυπῶνται εἰς αὐτὸ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν φυσιο-

γωνιάν του, συνεχίζουσι την υπέρχιν και την ταυτότητα του, και αποτελούσι την βάσιν τῆς ἐθνικῆς εκπαιδεύσεως και τὸ κέντρον πάσης περικτερου ἀναπτύξεως.

Εἰς τούτων λοιπὸν τῶν προπατορικῶν σε ἀρχετύπων τὴν μελέτην ἐγκύπτουτες, εἰσδύετε εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ πολυθεοῦ καὶ Χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, και ἐκπληροῦτε μὲν τῶν σπουδαιοτέρων χρεῶν και τῶν ἐντονοτέρων ἀπαιτήσεων τοῦ ἐθνικοῦ σε πνεύματος. Ὅθεν ἀνατρέχοντες εἰς αὐτὰς τὰς πρώτας πηγὰς τοῦ ἐπιστημονικοῦ βίου, και καλλιεργούντες βιὰς αὐτοῦ, μετὰ ἐξοχότης πατρῴας Μεγαλοφυίας ἀποκυήματα, ὄχι μόνον θέλετε καταστήν ὄντως μύσται τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας και μνήσεως, ὄχι μόνον ἐκ ταύτης θέλετε πορισθῆν πλούσια ἐρῶδια διὰ τὴν Ὀρωρητικὴν και πρακτικὴν σε βίον, ἀλλὰ και τῆ κοινῇ Πατρίδι θέλετε ἐπαξίως ἀποδώσειν τὰ τροφεῖα, συνεργάζομενοι και συμπροάγοντες ἕκαστος πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ διευκολύνῃ και νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ ἐνδοξὸν μέλλον και τὸ λαμπρὸν μεγαλεῖον ὑπερ αὐτῆ ἀναπόκειται.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ, τῆ 10 Σεπτεμβρίου, 1856.

ΠΕΡΙ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ.

—οοοο—

Τὰ φυτὰ ὡς και ἀπαντα τὰ ὀργανικὰ ὄντα, ὑπόκεινται εἰς διαφόρους ἀσθενείας. Τὰ συνηθέστερα τούτων αἰτια εἶναι τ' ἀκόλουθα. α'. Ἀκατάλληλος γῆ και ἀκαθ' ὄνθεσις αὐτῆς. β'. Τοποθεσία ἄνευ τῆς φύσεως των. γ'. Ἰσχυρὸν ψύχος. δ'. Μεγάλη ξηρασία, σφοδρὸς ἀήρ, παράσιτα φυτὰ, ἔντομα και διαφόρων εἰδῶν τραυμάτια.

Αἱ ἀσθένειαι τῶν φυτῶν εἶναι διαφόρου εἶδους· ἐάν προσβληθῇ παρ' αὐτῶν ὀλόκληρον τὸ φυτὸν, τότε λέγεται ἡ νόσος γενικὴ, ἐάν δὲ μόνον ὀργανόν τι, τοπικὴ. Ὅταν ἀσθενεία τις προσβάλλῃ τινὰ μόνον φυτὰ μεταξὺ μεγάλου ποσοῦ, τότε λέγεται σποραδικὴ ἐπιδημικὴ δὲ, ἐάν μέγα μέρος φυτῶν συγχρόνως προσβληθῇ λ. χ. ἀπὸ τὴν γάγγραιναν.

Αἱ ἀσθένειαι τῶν φυτῶν εἶναι ἐσωτερικαὶ ἢ ἐξωτερικαὶ· και προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ὑπερμετρον ἐρεθιστικότητη τῶν ἰσθμῶν.

Ἡ θεραπεία των εἶναι ἀπλουστάτη και ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῶν προσβληθέντων μερῶν ἢ διὰ τῆς ἀλλαγῆς τῆς τοποθεσίας, τῆς αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῆς θερμότητος.

Καθὼς δὲ τὰ ζῶα οὕτω και τὰ φυτὰ προσβάλλονται ἀπὸ ἀνάστα πάθη, και τοιαῦτα εἶναι ἡ φθίσις, ὁ καρκίνος, ὁ ἀκριασησιασμός και ἡ δυσμορφία.

Τὸ τραῦμα (vulnus) συνίσταται εἰς τὴν διαρρησιν τῶν σκληρῶν μερῶν δι' ἐξωτερικῆς τινος δυνάμεως, και προέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀποκοπὴν τῶν κλώνων, τὴν τριβὴν τῶν ζῶων ἐπὶ τῶν φυτῶν, τὸν δυνατὸν ἀνεμὸν, τὰ δῆγματα τῶν ζῶων, τὴν σφοδρὴν χάλυξιν, και ἀπὸ τὴν πτώσιν τῶν ἐπ' αὐτῶν κολημένων παρασίτων φυτῶν. Εἰς τὰς βιβαίσεως περιστάσεις πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ ἢ ἐπιβροικῇ τοῦ ἀέρος διὰ τινος ἐμπλάστρου, και ἐάν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔμεινε πολλὴν καιρὸν ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἀέρα, πρέπει νὰ ἐκκοπῇ ὄλον τὸ ἀπὸ τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ τραυμάτιος προσ βεβλημένον μέρος.

Τὸ κάταγμα (fractura) εἶναι διαίρεσις τοῦ κορμοῦ ἢ τῶν κλάδων εἰς πλείοτερα τμήματα· δύναται δὲ νὰ προέλθῃ ἐξ ἀνεμῶν δυνατῶν, ἐξ ὑπερμέτρον βέρους τῶν καρπῶν, ἐκ πολλῆς χιόνος ἢ και ἐκ τῆς προσβολῆς τοῦ κερκυνοῦ.

Περὶεργον και ἀνεξήγητον φαινόμενον εἶναι ὅτι ὁ κερκυνὸς κατέρχεται εἰς ἕκαστον δένδρον κατὰ διάφορον τρόπον, εἰς δὲ τὴν ἰτέαν κτλ. δὲν καταβαίνει ποτὲ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ, ἀλλὰ κατακόπτει μόνον τοὺς κλῶνας.

Τὸ καθαρὸν κάταγμα εὐκόλως θεραπεύεται· ἐάν ὄμως ἔγεινε συγχρόνως ὀλάσις, τότε ἡ θεραπεία ἀποκαθίσταται ἀδύνατος και κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ βιπινώδη δένδρα.

Τὸ σχίσμα (fissura) συνίσταται εἰς τὴν αὐτόματον διαίρεσιν τῶν στερεῶν μερῶν εἰς ἐπιμήκεις χώρισμα. Τοῦτο προέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ δύο αἰτιῶν, ἐκ πολυσαρκίας και ἐκ ψύχους.

Ἡ θεραπεία ἐκτελεῖται μόνον διὰ τῆς ἐπιθέσεως καταλλήλου ἐμπλάστρου διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ὄσον ἐνεστιν ἢ εἰσόδος τοῦ ὕδατος και τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Τὰ δὲ προφυλακτικὰ μέσα συνίστανται εἰς τὴν καλουμένην φλεβοτομίαν, δηλ. εἰς τὴν κυκλοειδῆ ἐγγράξιον τοῦ φλοιοῦ δένδρου. — Ἐάν ἡ πολυσαρκίη προέρχεται ἀπὸ ὑπερμαχέαν γῆν, πρέπει νὰ μεταφυτευθῶσι τὰ φυτὰ εἰς ἄλλαν ὀλιγώτερον θρεπτικὴν. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τοῦ ψύχους βλάβης δύναται νὰ περιτυλιχθῇ τὸ φυτὸν μετ' ἄχυρα ἢ ὄμοια καλύμματα. Τὸ ἐκ τοῦ ψύχους προερχόμενον διάσχιμα μεταβάλλεται ἐνίστη εἰς ἔλκος, ἐξ οὗ ἀπολούθως (και ἰδίως ἐκ τῶν δρυῶν) ἐκρέει μέλαν τι βευστόν.

Ἀκαίριος κατὰπτωσις τῶν φύλλων (defoliatio nola). Αὕτη προκαλεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἔντομων, δριμῶν ἀτμῶν, κονιορτοῦ και διαρκούς ξηρασίας.

Ἡ αἰμορραγία (haemorrhagia) γίνεται διὰ τινος τραυμάτιος ἢ αὐτομάτως. Τινὰ εἶδη δένδρων, ἰδίως τινὲς σφένδαμοι και ἰτέαι, παρέχουσι ἐάν τραυματισθῶσι τόσον ποτὸν ὄποι, ὥστε ἐξ αἰτίας αὐτοῦ θανατοῦνται. Ἡ δὲ αὐτόματος αἰμορραγία προέρχεται ἐκ τοῦ μὴ καταλλήλου τόπου εἰς ὅν ἐφυτεύθησαν. Ὅξῃς και τὰ περίεξ διαβιβρώσκων ὄποις ἐξέρχεται εἰς ἄλλας δὲ περιστάσεις ἐκκρίνεται κομμωδῆς τι βευστόν, τὸν ὄποιον ἀδυνατίζει τὸ φυτὸν, και ἡ ἀσθένεια αὕτη λέγεται διακρυβρόφα

(lacrymatio). Ἡ ἔκκρισις τῆς κόμμεως δὲν ἐπιφέρει τόσην βλάβην ἐπὶ τοῦ φυτοῦ· και ὄμως πρέπει νὰ κλεισθῇ ἢ ὄπη διὰ τινος ἐμπλάστρου.

Λευκίτις (albigo). Πολλάκις κατακαλύπτονται τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἀπὸ λευκῶν και βλενωδῶν βευστόν, τὸ ὄποιον κλείον τοὺς πόρους προκαλεῖ τὴν μάρανσιν των. Ἡ ἀσθένεια αὕτη προέρχεται ἀπὸ μικρὰ φυτὰ, ἢ ἀπὸ ἔντομα τινὰ ἀποκρίνοντα τὸ βροθὸν βευστόν. Πρὸς θεραπείαν πρέπει νὰ κόπτωνται τὰ προσβληθέντα φύλλα και νὰ καίωνται. Ἄλλὰ και τὸ πλύσιμον αὐτῶν μετὰ τὸ ἀφέψημα τῶν τῆς νικοτιανῆς φύλλων δύναται νὰ ὠφελήσῃ.

Ἡ μελλίτις (melligo), συνίσταται εἰς τὴν περιτάξιον τῶν φύλλων μετὰ γλισχροῦδες και γλυκὺ βευστόν, δι' οὗ κλείονται οἱ πόροι των και ὡς ἐκ τούτου μάραινονται. Τὸ βευστόν τούτο ἐκκρίνεται τὸ ὄποιον διαφόρα ἔντομα δι' ἰδιαιτέρων ἀσθένειαν. Τὸ λούσιμον τῶν φύλλων μετὰ τὸ ἀφέψημα τῆς νικοτιανῆς, καθὼς και ὁ διακαπνισμός δι' οὗ θανατοῦνται τὰ ἔντομα εἶναι τὰ κύρια θεραπευτικὰ μέσα.

Ἐρυσίθη (rubigo). Αὕτη προσβάλλει ἰδίως τὰ σιτηρὰ. Ἐμφαίνονται ἐπὶ τῶν φύλλων κίτρινα ἢ ἐρυθρὰ κηλίδες, αἰτίνες βάπτουσι τὰς χεῖρας, και προέρχονται ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ μικρῶν μανιταριῶν, τὰ ὄποια ἐλαδῶν τὸ ὄνομα Accidum και Uredo. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀσθενείας εἶναι ὁ τῶν φύλλων μαρασμός. Ὡς προφυλακτικὸν θεωρεῖται ἡ διαβροχὴ τοῦ ἀπόρου πρὸ τῆς σπορῆς του, εἰς διάλυσιν τιτανίου, ἔλατος ἢ καλλίου.

Λέπρα (Lepra). Αὕτη προσβάλλει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς κορμούς τῶν νέων δένδρων, ὄστινες κατακαλύπτονται μετὰ λειψῆνας τόσον, ὥστε ἡ ἐπιδερμὶς ἐντελῶς κλείεται και τὸ φυτὸν μαραίνεται. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις πρέπει ν' ἀποξεσθῶσι οἱ λειψῆνας ἀπὸ τοὺς κορμούς, και εἶτα νὰ πλυθῶσι και νὰ καθαρισθῶσι οἱ κορμοὶ, και τούτο νὰ ἐξακολουθῇ ἐπὶ τινὰ καιρὸν.

Κηλίδες (gallae). Σχηματίζονται διὰ τοῦ κεντημάτιος τινος ἔντομου, λεγομένου Cynips, ἐπὶ τῶν φύλλων, τῶν κλώνων, τῶν μίσχων, και ἄλλων ὀργάνων. Τὸ ἔντομον ἐγκεντρὶζόν τὸ παρέγγχημα τοῦ φυτοῦ ἐμβάλλει τὰ ὄα του αὐτόθι. Τὰ διὰ τοῦ κεντημάτιος τραυματισθέντα ἄγγεῖα λαμβάνουσι ἄλλην διεύθυνσιν και περιβάλλουσι τὰ ὄα· ὁ δὲ ἐρεθισμός οὗτος προκαλεῖ ἰσχυροτέραν συρροὴν τοῦ φυτικοῦ χυλοῦ κατὰ τὸ τραυματισθὲν μέρος, και οὕτω σχηματίζονται αἱ κηλίδες. Τὸ ἐκ τοῦ ὄου προερχόμενον ἔντομον τρεφόμενον ἀπὸ τὸν χυλὸν αὐξάνει, μεταβάλλεται εἰς χρυσαλίδα και τέλος εἰς ἐντελὲς ἔντομον, τὸ ὄποιον κατὰ τὸν ἔκταθέντα τόπον ἀναγεννᾶται. Περὶεργον εἶναι ὅτι ἕκαστον εἶδος ἔντομου προάγει ἰδιαιτέρον σχῆμα κηλίδων, και ἐνδεχόμενον ὅτι εἶναι εἰς τινὰ σχέσιν μετὰ τὸ σχῆμα τοῦ ὄου τοῦ ἔντομου. Ἡ ἐπὶ τῆς φασκομηλέας (salvia pomifera) εὐρισκομένη κηλὶς ἔχει εὐάρεστον γεῦσι, και χρησιμεύει εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὡς τροφή ὑπὸ τὸ ὄνομα gallae succulentiae. Ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς μελαίνης λεύκης (populus nigra) και

τῆς φιλύρας (tilia) σχηματίζονται ἰδιαιτέρας φύσεως κηλίδες, φυλλώδεις τὸ σχῆμα, αἰτίνες μεγεθυνόμεναι φέρουσι τὸ φυτὸν εἰς ἀσθενῆ κατάστασιν, λεγομένην folliculus carnosus foliorum (σάρκωμα τῶν φύλλων).

Αἱ στρεβλώσεις (contorsio) προέρχονται ἐπίσης ἀπὸ τὸ κέντημα ἔντομων, δυνάμει τοῦ ὄποιου ἐξοιδάινεται τὸ προσβληθέν μέρος, και οὕτω προκαλεῖται ἡ τῶν μίσχων στρέβλωσις.

Μυρμηκίσις (veruca). Οὕτω λέγονται ἔλκη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν καρπῶν και προάγονται διὰ τυχερῶν περιστάσεων και βχι δι' ἔντομων.

Αἱ καλούμεναι (nacci s. Maculae) προέρχονται ἀπὸ τὸν τραυματισμὸν τῆς ἐπιδερμίδος. Ἀμφότεραι δὲ αἱ ἀσθένειαι δὲν προξενουσι καμμίαν βλάβην.

Φυμάτισις (tuber liguosum). Εὐρίσκειται ἐνίστη ἐπὶ τῶν καρπῶν τῶν δένδρων και προέρχεται ὡς φαίνεται ἀπὸ τὸ κέντημα τῶν φλοικωδῶν στρωμμάτων τοῦ δένδρου. Τοιοῦτοτρόπως γίνεται ἀταξία εἰς τὰ προσβληθέντα ὄργανα, και αἱ ἴνες περιπλεκόμεναι σχηματίζουσι οἰδήματι, τὸ ὄποιον πολλὰκις διὰ πολλῆς ὕγρασίας μεταμορφοῦται εἰς ἔλκος.

Λεπιδώσις (squammationes). Αὗται γίνονται καθὼς αἱ κηλίδες. Τὸ μικρὸν ἔντομον ἐμβάλλει εἰς τὴν ἄκρον τοῦ βολβοῦ τὸ ὄντου, και ἔνεκα τοῦ τραυματισμοῦ τούτου δὲν σχηματίζεται ὁ κλῶν, ἀλλὰ τὰ φύλλα μεταποιοῦνται εἰς λεπιδώδη ὄργανα τὰ ὄποια λαμβάνουσι ῥοδοειδῆς σχῆμα.

Bodeguar. Ἐμφαίνονται μόνον εἰς τὰ ῥόδα και ἐπίσης διὰ τοῦ κεντημάτιος τοῦ ἔντομου καλουμένου Cynips rosae, γεννᾶται σαρκώδης μάζα προσλαμβάνουσα πολλάκις ἀρκετὸν μέγεθος.

Χλωρώσις (chlorosis) λέγεται ἀσθενεία τις τῶν φυτῶν δι' ἧς τὸ φύλλον ἀλλάζον τὸ πράσινόν του χροῖμα γίνεται λευκόν.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη προέρχεται ἀπὸ ἐλάττωσιν τοῦ ἐρεθισμοῦ, ἔνεκα τοῦ ὄποιου δὲν δύναται νὰ ἀποκριθῇ τὸ ὄξυγονόν των. Τὰ δὲ αἰτια εἶναι ἔλλειψις τοῦ φωτὸς, ἔντομα, και μὴ κατάλληλος τοποθεσία. Τὰ χλωρωτικὰ φυτὰ ἐκταθέντα εἰς τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ φωτὸς, προσλαμβάνουσι ταχέως τὸ πράσινον χροῖμα. Αἱ αὐτοὺς τοὺς λόγους φυτὰ τοποθετούμενα ἐντὸς ὀωματίων ἢ ὑπογαίω, ἢ φυόμενα μεταξὺ λίθων και σχιμάδων, ἢ εὐρισκόμενα ἀπὸ ἄλλων φυτῶν ἐπιτεκαλυμμένα, γίνονται λευκὰ και κίτρινα.

Ἰκτερος. Διακρίνεται διὰ τοῦ κίτρινου χρώματος τῶν φυτῶν ἀπὸ τὴν χλωρωσιν· τὸ δὲ κυριώτερον αἰτιον αὐτοῦ εἶναι αἰφνίδιον ψύχος, δι' οὗ και τὰ προσβληθέντα φύλλα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον θανάτοῦνται.

Ἀνάσκα (anasarca). Ἡ ἀσθένεια αὕτη προκαλεῖται εἰς τὰ φυτὰ διὰ συνεχῶν ἐροχῶν, ἢ δι' ὑπερμέτρον ποτίσματος. Τινὰ μέρη τοῦ φυτοῦ ἐξοιδάινονται και σήκονται. Οὕτω παρρηροῦμεν βολβοῦς τινος ὅτι ἐξογκοῦνται διὰ συχρῶν βροχῶν, και τὰ ἀπὸ τὴν βροχίαν ἀσθενείαν προσβληθέντα με-

ρη γίνονται υδατώδη και άχυμα, οι δὲ σπόροι και μὴ ώριμάζοντες βλαστάνουσιν. Ἡ ἀνάσπαρις τῶν φυτῶν θεωρεῖται ἀνάσπας.

Φθειρίασις. Εἶναι ἀσθένεια δι' ἣς τὸ φυτὸν κατακλύπτεται ἀπὸ μικρὰ έντομα ἐπιμύζοντα τὸν χυλὸν του, και ἐμποδίζοντα τὴν διαπνοὴν και τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν. Τὰ έντομα δὲ ταῦτα εἰσὶ aphis, couns, C. hesperidum και acarus tel-larius. Κατὰ τῶν έντήμων τούτων ὠφελὶ τὸ πλύσιμον μὲ διαλύτιν ποτάσης ἢ νικοτιανῆς, ἢ κάλλιον ὑποκαπνισμαὶ μὲ θειὸν και καπνόν. Πολλὰκις ὠφελὶ τὰ μέγιστα ἢ ἐκθεσις τῶν φυτῶν εἰς ἀερώδη και σάκιον τόπον.

Ἐλμυθίασις (verminatio). Αὕτη προκαλεῖται διὰ τῶν ὠν έντόμων, και προσβάλλονται ὑπ' αὐτῆς οὐ μόνον τὰ φυτὰ ἀλλὰ και τὰ ἀνθη και οἱ καρποί.

Φθίσις (tabes). Προέρχεται ἀπὸ ἄγονον και ἀκατάλληλον τοποθεσίαν. Ὁλόκληρον τὸ φυτὸν ἀρ-χεται ν' ἀδυνατῆ και τέλος μαρμαίνεται.

Ἐραδὸν τῶν πιτυῶν (tereda pinorum). Ἡ πάντη ἀνάτος αὕτη ἀσθένεια προσβάλλουσα κυρίως τὰς πιτύας προέρχεται ἀπὸ διαρκῆ ἀνομιάν, δυνα-τὸν ψύχος και δυνατοὺς ἀνέμους. Μετὰ δὲ τὴν προσ-βλήν τὰ φύλλα γίνονται κίτρινα και κοκκινωπά, οἱ κλώνες δεικνύουσι ρητινώδεις κηλίδας διαδιδοῦσας σηπεδονώδη ὄσμην τῆς τερεβινθίνης, ὃ δὲ φλοιὸς διακομίζεται και προσλαμβάνει πελιδνὸν χρώμα. Συγχρόνως ἐμφανίζεται κίραρός τις ἡμοῦ μὲ ἄλλα τινὰ εἶδη έντόμων.

Ἀδυναμία (debilitas s. deliquium). Συνίστα-ται εἰς γενικὴν τῶν φυτικῶν ὀργάνων χαλάρωσιν, και ὡς ἐκ τούτου κρέμνεται τὰ φύλλα πρὸς τὰ κίτω. Ἡ ἀσθένεια αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὸν ἀκα-τάλληλον ἀέρα, εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ φωτός, εἰς τὸ ἔλλειμμα τῶν φύλλων, εἰς τὸ ὑπερ τὸ δένον πολὺ φῶς και εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς ὑγρότητος.

Χαυσιπάρσις (suffocatio incrementi), λέγεται ἢ ἀδύνατος αὐξήσεως τῶν φυτῶν, δι' ἣς τὰ φύλλα λευ-κίζονται, γίνονται μικρότερα, και τέλος τὸ φυτὸν ἀποθνήσκει. Ἡ ἀσθένεια αὕτη ἡμοιάζει τὴν φθί-σιν, διαφέρει δὲ τούτης καθότι προέρχεται ἀπὸ πικρὰν και ἐλικτὰ φυτὰ δι' ὧν τὸ φυτὸν ἀδυ-νατεῖ.

Ἐλκώσις (exulceratio) λέγεται διαθεβρωμένον μέρος φυτοῦ τίνος, ἐξ οὗ ἐκρέει δυσώδεις βυστόν. Πρὸς θεραπεσίαν τῆς ἀσθενείας ταύτης ἐπιτείνονται ἅπαντα τὰ βεβλημμένα μέρη, τὰ δὲ ὑγιῆ ἀλεί-φονται μετὰ τινος ἐμπλάστρου.

Τὸ σνήθηδες ἐμπλάστρον διὰ τὰ δένδρα κατα-σκάλλεται διὰ τῆς συντήξεως ἴσων μερῶν κηροῦ κηρίνου, ρητίνης και προβαίου στέατος.

Ἐτερον ἐμπλάστρον, τὸ ὁποῖον λέγεται κάλλια τοῦ Fottersy, και τοῦ ὁποῖου τὸ μυστικὸν τῆς συνθέ-σεως ἡγοράσθη ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν ἀντι 35.000 ταλλήρων, κατασκευάζεται ὡς ἐξ ἧς: 16 μέρη κίπρου ἀγαλάδος, και 8 τιτάνου ἐκ παλαιῶν κηρίων, ἀναμιγνύονται μὲ 8 τέφρας, και 1 ἄμμον

ποταμίας, και διὰ τοῦ ὕδατος σχηματίζεται ἐμ-πλαστος μάζα. Ἀντι τῆς κίπρου δύναμει νὰ με-ταχειρισθῶμεν αἷμα βοῶν, και ἀντι τῆς τιτάνου κηρίδα.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς χρήσιμον ἐμπλάστρον κατασκευάζεται ἐκ λειοτάτου ἀνθρακος και κοπα-νισθέντων γεωμήλων.

Καρκίνωμα. Προσβάλλει τὰ ὄπωροφόρα δένδρα, ἐν ἀποκρίνωσι πολὺ κόμμι, τὸ ὁποῖον μεταβαίνει εἰς ὄξειαν ζύμωσιν. Ἡ ἀσθένεια αὕτη φαίνεται πολλάκις μετὰ δυνατῆς πλημμύρας. Κατ' ἀρχὰς γίνονται σπογγώδες και μεγάλον οἶδημα, τὸ ὁποῖον ἀνοίγεται, και ἐξ αὐτοῦ ἐκρέει διαβηρωτικὸν βου-στόν. Διακρίνομεν δύο εἶδη αὐτοῦ τὸν ἀνοικτὸν και τὸν κεκρυμμένον καρκίνον.

Νέκρωσις. Τὰ φύλλα τῶν φυτῶν μαρμαίνονται ἐνεκα δυνατοῦ ψύχους ἐν καιρῷ νυκτός ἢ ἰσχυ-ρᾶς καύσεως, δι' ὧν ἢ τῶν ἰδιαιτέρων ὀπῶν κυκλο-φορία ἐμποδίζεται. Κατὰ τῆς διὰ ψύχους προσ-βολῆς δὲν ὑπάρχει ἕτερον μέσον, ἢ ἢ μὴ ἔλθεισε τῶν φυτῶν εἰς τὸ τῆς νυκτός ψύχος. Τινὲς ἐκέρ-μοσαν ἰδιαιτέρως ψυχραγωγὸς συγκαμιένους ἐξ ἄ-χυροπλέκτων σχοινίων, δι' ὧν τὰ περιβάλλοντα ἐνθ' ἢ μία ἀκρὰ τῶν έντίθεται εἰς ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος. Τὰ ἀπὸ νέκρωσιν πάσχοντα φυτὰ ἐνίοτε θεραπεύονται, ἐν ἐκκοπῶσιν ἅπαντα τὰ μελανισ-θέντα μέρη. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν πνεύει ἄνεμος καλού-μενος harmattan, δι' οὗ τὰ φύλλα ξηραίνονται και μελανίζονται, και ὡς ἐκ τούτου τὸ φυτὸν θανα-τόνεται.

Γάγγραινα. Αὕτη συνίσταται εἰς τὴν μαλάνωσιν τινῶν ὀργάνων τοῦ δένδρου, τὰ ὁποῖα μεταβάλλ-ονται εἰς σηπεδονώδες τι βυστόν. Ἐκ ταύτης προσβάλλονται οἱ σπόροι, τὰ φύλλα, αἱ ῥίζαι και ἐνίοτε μόνον ὁ κορμὸς. Ὡς αἴτιον ταύτης θεωρεῖται κυρίως ἢ ὑπερμετρος ὑγρασία τοῦ τόπου, ἢ και πολλὰ παχεῖα γῆ.

Γάγγραινα τοῦ σίτου (ustilago). Ἡ ἀσθένεια αὕτη προσβάλλει τὰ σιτηρὰ και συνίσταται εἰς τὸν σχηματισμὸν μικρῶν κρυπτογάμων φυτῶν, δι' ὧν οἱ σπόροι μεταβάλλονται εἰ μέλαιναν τοὺς δα-κτύλους βάπτουσιν μάζαν. Μεγάλῃ ὑγρασίᾳ εἶναι τὸ κυριώτερον αἴτιον διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἀσθενείας ταύτης.

Ἀκρωτηριασμός. (mutilatio). Ἡ ἀσθένεια αὕτη φαίνεται ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀνθῶν, και συνίσταται εἰς τὸν μὴ έντελῆ σχηματισμὸν τινῶν ἐκ τῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθους. Τὰ αἴτια εἶναι ἀκατάλληλον κλίμα και ἀκατάλληλος γῆ.

Αυσηροφία (monstrositas) λέγεται παρὰ φύσιν σχῆμα τινῶν ὀργάνων ἢ ὀλοκληροῦ τοῦ φυτοῦ. Ὁ καιλὸς στρεβλόνεται, τὰ φύλλα εἶναι πλειονα, ακυρωδους φύσεως και μείζονα τοῦ συνήθους. Οἱ καρποὶ δεικνύουσι διαφορητικὸν σχῆμα κτλ.

Πολύφυλλον ἀνθος ἢ ἀνθοπεταλίτις (flos mul-tilplicata). Ἐν οἱ στήμονες και ἐν γένει τὰ γεν-νητικὰ ὄργανα τοῦ ἀνθους μεταβληθῶσιν εἰς πέ-ταλα, τότε τὸ φυτὸν δὲν δύναται νὰ κάμῃ σπόρους,

και ὡς ἐκ τούτου κατανατᾷ ἀνίκανον διὰ τὴν γο-νιμοποίησιν. Ἐν τούτῳ προήλθεν ἀπὸ παχεῖαν γῆν και καλλιτέραν τροφήν παρ' ὅσον ἀπαιτεῖ ἢ φύσις τοῦ φυτοῦ, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μεταφυτευθῆ εἰς ἄλλην γῆν.

Διάνθισις (flos prolifer) λέγεται ἐν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνθους σχηματισθῆ δεύτερον εἰς τὴν ῥηθείσαν περίπτωσιν μεταβάλλονται οἱ στήμονες και ὃ ὑπερος εἰς κλώνα ἐξ οὗ βλαστάνουσιν ἐκ νέου βολβοὶ και ἀνθη.

Ἀγγειόφραγμα (clavus). Εἰς περίεργον μετα-βολῆν ὑπέκεινται τὰ σιτηρὰ ἐν καιρῷ μεγάλης ὑγρασίας, δι' ἧς προκλιεῖται φραγμὸς τις τῶν ἀγ-γεῖων, και οὕτως ἐμποδίζεται ἢ τῶν ὀπῶν ἐλευθέρη κυκλοφορία. Ὁ σπῆρος λαμβάνει τότε μεγάλῃτερον ὄγκον, ἀλλὰ δὲν ἐμπειριεῖ ἐμβρυον. Διακρίνονται δύο εἶδη τῆς ἀσθενείας αὐτῆς. Τὸ μὲν καλὸν εἶδος εἶναι χλωμόν, ὑποπέλιδνον, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀ-λευρωδες ἄσπρον και ἄχυμον, και δύναται νὰ ἀ-λεσθῆ ἀνευ βλάβης διὰ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν σί-τον. Τὸ δὲ κακῆθες εἶδος ἐχει δυσάρεστον ὄσμην και ἰσχυρὰν κυστικὴν γεῦσιν. Τὸ ἐξ αὐτοῦ ἄλευρον εἶναι γλισχρῶδες, ἀποβρῆρα τὸ θερμὸν ὕδωρ βρα-δέως και πικρῶμενον δὲν γίνεται πολτώδες. Ὁ ἐξ αὐτοῦ παρεσκευασμένος ἄρτος ἐχει πελιδνὸν χρώμα, και ἢ χρῆσις τιοῦτου ἄρτου προξενεῖ σπασ-μὸν και τὴν ἀσθένειαν τὴν κελουμένην βρα-νισμόν.

Ἀκαρπία (sterilitas) λέγεται ἀσθένεια τις τῶν φυτῶν, ἐν ἣναι ἀνεπίδεκτα νὰ προάγωσιν ἀνθη και καρπούς. Τὰ αἴτια εἶναι κακὴ τοποθεσία, πολυταρ-κία, μεταφύτευσις ἀπὸ θερμὸν εἰς ψυχρὸν τόπον, και ἐναλλάξ. Εἰς τὰς πλειοτέρας περιστάσεις θε-ραπεύεται διὰ τῆς λεγόμενης φλεβοτομίας, δηλαδῆ, και ὁ κορμὸς και οἱ κλώνες τέμνονται ἐλικκοειδῶς, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῶν ξυλωδῶν στρωμαμάτων.

Ἀποβολή (abortus) ὀνομάζεται, ἐν τὰ φυτὰ ἔχοντα θηλυκὰ ὄργανα δὲν καρποφοροῦσιν. Ἡ ἀσθέ-νεια αὕτη προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀρρένων γεννητικῶν ὀργάνων, και τῶν ἀναγκαῖων πρὸς τὴν γονοποίησιν έντόμων, ἀπὸ ἀσθενῆ κατάστασιν τῶν δένδρων, και ἀπὸ πολυσαρκίαν κτλ.

Ε. ΑΑΝΔΕΡΕΡ.

ΚΑΜΗΛΟΠΑΡΑΛΙΣ.

Οὐδέμεις ἀμφιβολῶμεν ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο ἐφείλ-χουεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, καθότι και ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς μνημείοις ἀπαντῶνται ἀνάγλυφα παριστῶντα αὐτό,

και ἢ παλαιὰ Γραφή ποιεῖται μνηεῖν αὐτοῦ ἐν τῷ δευτερονόμιῳ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ζεῦμαρ, ἀλλὰ και ὑπὸ πλείστων ἄλλων ποιητῶν και λογογράφων ἐκ-τε τῶν ἀρχαιοτέρων και νεωτέρων ἀναφέρεται. Ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων ὁ Ἀρτεμίδωρος, ὁ Στράβων, ὁ Σόλλων, ὁ Ὁράτιος, ὁ Ὀππιανός, Κοσμάς ὁ Ἰνδικο-πλευστής, Λέων ὁ Ἀφρικανός, ὁ Ἀθήναιος, Διόδω-ρος ὁ Συκελιώτης, Πλίνιος, Δίων ὁ Κρίσιος, ὁ Ἀγα-θηροχίδης, ὅστις λέγει ὅτι κατοικεῖ ἐν τῇ χῆρα τῶν Τρωγλοδυτῶν, και ὁ Ἀριστοτέλης, κελῶν αὐτῶν

καρδίων και ἐκπαρδίων, ἐν και ὁ Βήφων και ὁ Κυ-βίερος δι' ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης αἰνίσσεται ἄλλου τινός εἶδους ζῶον. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων με-ταξὺ πολλῶν περιηγητῶν, γεωγράφων, και φυσι-κοῖτορικῶν, ἀρκυόμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὸν διόσημον Μάκρον Πόλον, ὅστις ὀμιλῶν περὶ τῆς νήσου Ζαν-ζιβάρης λέγει: « Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ἔ-χουσι προστέτι εἶδος τι ζῶου ὃ κελῶσι γράφα· ταῦτο ἐχει λαμινὸν ἐκτενέωμενον τρία κατὰ μήκος βίμακτα, τοὺς ἐμπροσθεν πόδας λίαν ὑψηλοτέρους τῶν ὀπισθίων, τὴν κεφαλήν μικράν, και τὸ δέρας πολὺ χρωμον, δηλαδῆ λευκὸν, ερυθρὸν, και στικτὸν. Τὸ ζῶον τοῦτο εἶναι ἡπίου χαρακτῆρος και οὐδένα ποτὲ βλάπτει. » Δὲν σημειοῖ ὅμως ὅτι φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κερατοειδεῖς κωνικὰς ἐπιφύσεις κειλυμ-μένας ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς δέρματος, και ὅτι οἱ πόδες αὐτοῦ εἶσι δίγλοιοι. Περαιείπομεν ἐν-ταῦθα τοὺς ζωολογικὰς δικηρικτικὸς αὐτοῦ χαρα-κτῆρας, ὡς τοὺς 32 ὀδόντας, τὰς ἐπὶ ὄστεωδῶν πυ-ρίνων στηριζόμενας κερατοειδεῖς ἐπιφύσεις κτλ. ὡς ἔργον ἀκριβεστέρας πραγματείας. Ἡ κμηλοπαρ-δαλις κατοικεῖ ἐν Ἀφρικῇ και ἰδίως ἐν Νουβίᾳ, Ἀβυσσινίᾳ, Σαενγαμβίᾳ και τὰ περὶχωρὰ τοῦ Εἰλί-πιδος ἀκρωτηρίου, ὅπου οἱ Ὀτεντόμοι θηρεύουσιν αὐτὴν και βάλλουσι μετὰ βελῶν ἰοδύλων. Τρέπον-ται δὲ ἐκ τοῦ κρέατος αὐτῆς, και ἐκ τοῦ πικροῦ δέρματός τῆς κατασκευάζουσιν ἀσπίδια και σκεῦῃ ἐν οἷς διαφυλάττουσι συνήθως τὸ ὕδωρ. Οἱ δὲ Ἀ-βυσσινιοὶ ἐκ τοῦ δέρματος τῆς κμηλοπαρδαλῆος κατασκευάζουσι και ἐπιστρώματα και ἀσπίδας. Οἱ Νύγροι μεταχειρίζονται τὰς τρίχας αὐτῆς ἵνα κομ-μῶσιν ἀπὸ τοῦ λαίμου τῶν σιδηραῶν τινὰς ἢ χαλ-κοὺς κρίκους, οὗς φέρουσιν οὐ μόνον πρὸς στολισμὸν, ἀλλὰ και ὡς φυλακτῆρια κατὰ τῆς τῶν κακῶν δαιμονίων ἐνεργείας. Ἡ ἐνήλιξ κμηλοπαρδαλις ἀ-παφεύγει τοὺς ἀνθρώπους, ἐπομένως δυσκολώτερον ζωγράφουσιν αὐτὴν.

Πρώτην φοράν τὸ ζῶον τοῦτο ἐκομίσθη εἰς Ῥώμην κατὰ τὸ 45 π. χ. ἔτος ἐπὶ τῆς δικτατορίας Ἰου-λου τοῦ Καίσαρος. Εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκομίσθη πολλάκις ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν Ἀυτοκρα-τόρων, και ἀκολούθως ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Σουλτάνων, ἀρχομένων ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ I' μὲ-χρι τοῦ ἑξῆς βασιλεύοντος. Εἰς τὰς λοιπὰς ἡμῶς τῆς Εὐρώπης πόλεις, ἐν και οἱ Σουλτάνοι τῆς Αἰ-γύπτου ἐπειπον ἐνίοτε δῆρον πρὸς τοὺς κατὰ καιρὸν βασιλεῖς, δηλαδῆ φηιδερίων τὸν Β' Ἀυτο-κράτορα, τὸν Μαυροῦδον, υἱὸν τοῦ αὐτοῦ Ἀυτοκρά-

τορος, και τον Λαυρέντιον τον εκ Μεδίκων, δεν εγενεν ομιος αριθμώς γνωστή μέχρι του 1826 έτους, δε ο της Αιγύπτου Ισμαήλ Πασσάς επαιψε τρεις τούτων δάρον, την μὲν δηλονότι προς τον Αυτοκράτορα της Αυστρίας, την δε δευτέραν προς τον βασιλέα της Γαλλίας, και την τρίτην προς τον της Αγγλίας. Είς δε την Αγγλίαν κατά το 1836 ετος εκομίσθησαν και ετερα τινα του είδους τούτου ζώα, εξ ὧν τινα μάλιστα και ετεκνοποίησαν, διά της πολλῆς ὁμιος σπουδῆς και ἐπιμελείας τῶν φροντιστῶν αὐτῶν. Τὸ ζῶον τοῦτο θεωρούμενον και ὑπὸ τὴν παλαιοντολογικὴν ἐποψιν, δὲν εἶναι ἀγνωστον εἰς τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον κόσμον, καθότι ἀπολεληθωμένα αὐτοῦ ὀστά εὗρέθησαν ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Σίβρα και τῶν της Χιμαλαίας τῶν Ἰνδιῶν ὄρεων, και προσέτι εἰς τινὰ μέρη της Βυρῳπης, ἃν και ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἰδιῶν τι γένος ἐπικλιθῆν, *Camilopardalis Biturigum*. (Op. July et Lavocat, Recherches historiques, zoologiques, anatomiques et paléontologiques sur la girafe. Strasbourg, 1845. εἰς 4ον μετ' εἰκονογραφίαν.

I. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΩΝ

κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

—000—

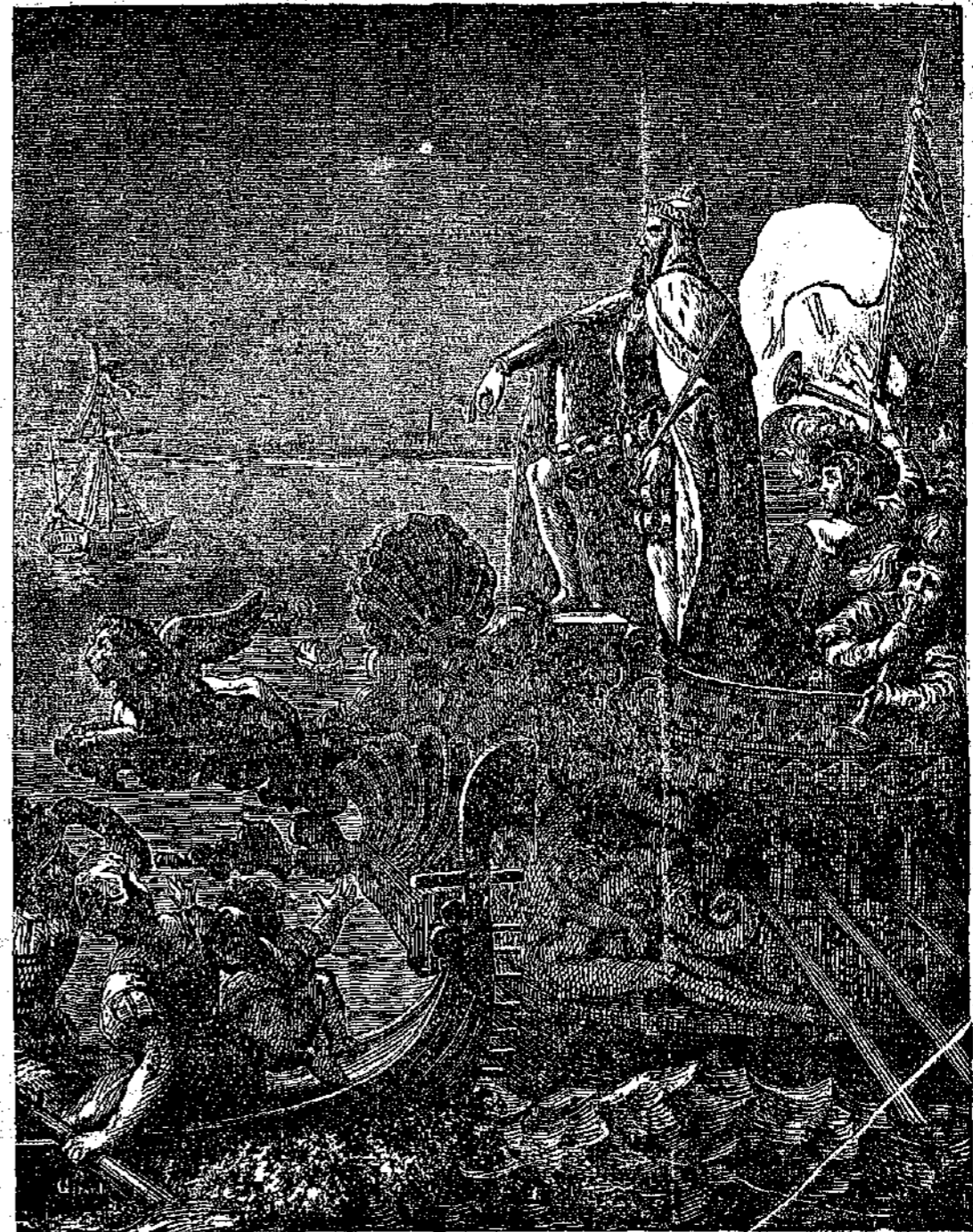
Ο κατὰ τοὺς ἀρχαίους τοσοῦτον εὐχέτος εὐθῆνος (invidia) μηδενίζεται κατὰ τὴν δόξαν αὐτῶν τόσῳ ἀσφαλέστερον, ὅσον ἀνδέστερον και μᾶλλον ἀποτρόπιον εἶναι τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ παροῦσαι εἶναι ἐνώπιον τοῦ βιάσκοντος. Αἱ ἀναρτήματα δὲ εἰκόνες αἱ ἐπὶ λίθων ἐπιγεγραμμέναι, και παριστάσαι νεκρικὴν ἔψιν, εἶχον μὲν τὸν ἀρχαῖον σκοπὸν της εὐδαιμονίας, ὥστε ἦσαν σύμβολα αὐτῆς, μετέχον ὁμιος και τοῦ ἐκτεθέντος σκοποῦ.

Συμβολικῶς και προληπτικῶς ἀπεικονίσθησαν ὁ ὀφθαλμὸς, ἡ χεὶρ, ὁ τοῦς και διάφορα ἄλλα ὄργανα τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, και ἀφιερῶθησαν ὡς ἀναθήματα εἰς τὴν Ἀσκληπιῶν δι' εὐτυχίης τῶν νόσων ἰάσεις. Διὰ τοῦ κέρατος ἐξεφασθῆναι τὴν δύναμιν της ζωῆς, ἡ ὑγεία και τὸ καλῶς εἶναι, δὲ πολλὰ και διὰ διπλοῦ κέρατος παρίστατο. Ἰπεράνω της εἰσόδου αἰκίῶν εἰς Πομπηίαν εὗρέθησαν τοιαῦτα σύμβολα μετὰ της ἐπιγραφῆς: *Hic habitat felicitas*, ἥτοι Ἐνταῦθα ἡ εὐδαιμονία. Καὶ νεκρώσιμοι δὲ εἰκόνες ἀπετέλουσαν τοιοῦτον τινὰ σκοπὸν, και ἡν-ρίως ἐν εἰδος ἀγρίδος ἥτις πολλὰ και παρίστατο ὡς *lanvalis imago*. Τοιοῦτον φυλακτήριον λέγεται δε ἀναγέρθη ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου ὡς *fascinum* ἀπέναντι της Ἀκροπόλεως, και ὁ Ἀπούλιος καταγορήθη δε εἶπεν ἐφ' ἐαυτοῦ φυλακτήριον χρῆσιμον πρὸς βιασκάναν. *Pedes volivi* ὑπ' ὄψεων περιτετυλιγμένοι, ὡς και δεξιαὶ χεῖρες και κέρατα, ὡσαύτως ὑπὸ ὄψεων περιβεβλημένοι, ἦσαν τὰ σύμβολα εὐδαιμονίας.

Ο βιάσκωνος ὀφθαλμὸς, *malus oculus*, παρίσταται ἐπίσης ἐπὶ νομισμάτων και σφενδονῶν (ἐκμαγμάτων), περιφρονούμενος ποικιλοτρόπως και προσβαλλόμενος ὑπὸ διαφόρων ζώων. Κατὰ τοῦ βιασκάνου δὲ ὀφθαλμοῦ ἦσαν ἐν χρῆσει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους και διάφορα φάρμακα, ἅτινα, κατὰ τὴν τότε δόξαν, ἠδύναντο νὰ ματαιώσῃται τὰ της βιασκάνας ἀποτελέσματα. Μεταξὺ τῶν κατὰ της βιασκάνας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἐν χρῆσει ἀντιδότων, σημειωτέον εἶδος τι σκορόδου *Allium Moly*, οὗ τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μολύου κατάγεται, και ἐκ τῶν συγγραφῶν ἐξάγεται, ἔτι ὁ Ἑρμῆς ἐχράτο τῷ εἰρημένῳ εἶδει τῶν σκορόδων κατὰ της βιασκάνας της Κίρκης. Τὸ τοιοῦτον σκορόδον ἐκλήθη ἀκολούθως *Allium Magicum*. Ὁ Διοσκορίδης καλεῖ τὸ φυτὸν τοῦτο *Moly* ἐκ τοῦ μολύου τὰς νόσους *ab amolliendis morbis*. Γνωστὸν εἶνε κατὰ τοῖον τρόπον ἐφαρμόζεται τὸ σκορόδον πρὸς προφύλαξιν τῶν νεογνῶν ἀπὸ τῶν βιασκάνων.

Ἐτερόν τι ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρῆσιμον κατὰ της βιασκάνας ἦτο και ἡ ῥίζα τοῦ Μανδραγόρα, ἥς μυσίαν ποιεῖται ἡ Ἀπολλοδώροσ, καλῶν αὐτὴν Κιρκιανὴν ῥίζαν, καθότι ἡ Κίρκη λέγεται δε μετεχειρίσθη αὐτὴν πρὸς βιασκάναν. Ὁ Διοσκορίδης ἐτυμολογῶν τὸ ὄνομα της ῥίζης ταύτης λέγει, δε ἐκλήθη Μανδραγόρα, ἐπειδὴ εὗρίσκειται εἰς τὰ σπήλαια και περὶ τὰς τῶν ζώων μάνδρας. Ἰπῆρξε δε και αὐτὴ ἡ πρόληψις, δε ἵνα διατηρῆ ῥίζα τις τὰς ἐνεργείας της δὲν ἐπράπε νὰ ἀποσπάται της γῆς δι' ἀνθρωπίνης χερός. Διὰ τοῦτο εἶδον αὐτὴν εἰς τὴν οὐρανὸν δυνατοῦ κυνός, δετις στενοχωρούμενος ἐξεβρίζονεν αὐτὴν. Ἐπίσης μυσίαν ποιεῖται και της κατὰ της βιασκάνας προφύλακτικῆς δυνάμεως της ῥίζης της σκίλλης, ἥτις κατὰ τοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους τοσαύτην ὑπόληψιν εἶχον, ὥστε τὴν φκοδόμικσαν και ἰδιαιτέρον ναὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποῖου ἵστατο ἐκ μαρμάρου γεγλυμμένου κρόμμυον.

E. ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΔΟΥΚΟΣ ΤΗΣ ΕΝΕΤΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ.

—000—

Γνωστὸν δετι οἱ Δόγαι της Ἐνετίας, μέχρι της ρανίσθησης ἐξ ἰταλικῶν συγγραμμάτων, πληροφοροῦν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν καταλύσεως της Δημοκρατίας, ἡμᾶς κατὰ πολὺν ἐποχὴν καθιερώθη και πῶς ἐγένετο ὁ γάμος οὗτος. Ἡ λαμπροτέρα πασῶν τῶν δημοσίων πανηγυρίων παρὰ τὴν ἐκείνην εἰκὼν παριστάνει τὴν περιεργον τῆς τελετῆς, ἡ δὲ ἐπομένη περιγραφὴ τῆς ἡμερῶν ὧν μετέχον ὁ Δόγης ἦτο ἡ τελομένη κατ' ἐ-

τος τὴν ἡμέραν τῆς *Αναλήψεως*. Τὴν ἡμέραν ταύτην, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Γαληνοτάτης Γερουσίας καὶ ὑπὸ τῶν ξένων πρεσβευτῶν, ἐπέβαινον εἰς δημόσιον πλοῖον *Βουκένταυρος* καλούμενον. Περιηλούθητο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν τριήρων καὶ ἀναριθμητῶν ἄλλων λέμβων, καὶ ἀπύρων τοῦ λιμένος Αἰδου κατεπόντιζεν εἰς τὴν θάλασσαν, δακτύλιον λέγων μεγαλοφώνως: «*Desponsamus te, mare, in signum veri perpetuæque Domini.*» ἤτοι: Μνηστευόμεθα σε, θάλασσα, εἰς σημεῖον ἀληθοῦς καὶ αἰωνίου κυριαρχίας.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέβαινε μετὰ πάσης τῆς συνόδου αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρκύων ἀρκυὴν τοῦ Αἰδου, ὅπου, εἰσερχόμενος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἤκουε τὴν θεῖαν λειτουργίαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ἐπανέστρεψε μετὰ τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ ἐπισημότητος εἰς τὸ δουρικὸν πελάγιον, καὶ ἐπέραινε τὴν ἐορτὴν προσφέρων γέφυμα πολυτελέστατον.

Ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν λέμβων αἰτίως συνώδευον τὸν *Βουκένταυρον*, ὁ ἀδίκητος βομβολιγμὸς τῶν πυροβόλων τῶν πλοίων, τῶν τριήρων καὶ τῶν φρουρίων, τὰ σημεῖα τῆς γενικῆς ἀγαλλιάσεως τοῦ λαοῦ, καθίστανον τὴν ἡμέραν ταύτην λαμπροτάτην ὑπὲρ πάσαν περιγραφὴν. Καὶ δὲν γνωρίζομεν μὲν πότε ἐγένετο τὸ πρῶτον χρῆσις τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου πλοίου, σώζεται ὁμῶς ἡ ἐπιτομὴ περιγραφὴ αὐτοῦ:

- Polchrior in portu domino fabricata Bucenaurum
- Nomino pappis adost, robora testa levi.
- Arta Duoi sodes auro velatur ei ostro,
- Uado sedens populum cornat ubique suum (*)

Ἐν τῇ ἱστορικῇ καὶ χρονολογικῇ ἐπιτομῇ περὶ τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας, ἣν ἐξέδοτο τὸ 1823 ἐν Πάδοῦ ὁ ἱππότης *Gorstenbrandt*, ἀναγινώσκωμεν ὅτι τὸ 998 ἔτος ὁ Δόγης Πέτρος Ὁρσέλο; Β', ἐτέλεσε τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐορτὴν τὴν ἡμέραν τῆς *Αναλήψεως*, μεταβὰς εἰς τὸν λιμένα Αἰδου. Ἡ πανήγυρις αὕτη μεγαλυνοῦσα καὶ δημοτελεστέρα γενομένη ἐπὶ τοῦ Δόγου Ζιάνη καὶ τοῦ Πάπκα Ἀλεξάνδρου Γ', ὡς προστεθέντος τοῦ γάμου, σημαίνωμενον εἶχεν ὅτι ἡ Πολιτεία ἦτο ἡ κατὰ τὸν *Adriam* θαλασσοκρατοῦσα. Γινώσκωμεν δὲ καὶ τοῦτο ὅτι ἀπὸ τοῦ 1293 ἔτους ὁ *Βουκένταυρος* ἀνεφαίνετο εἰς τὰς δημοσίας τελετὰς, ὡς τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τίνος νόμου οὕτως ἀναμνησκαται ὁ *Ἰερώνυμος Ζανέτης* ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ περὶ τῆς Ἑνετικῆς ναυπηγίας. Ὁ νόμος οὗτος ἀποδεικνύει σφαιραδᾶν τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Σανσοβίνου λέγοντος (*Venezia, Lib. X.*) ὅτι αὐτὸ ὡραιότατον καὶ μέγα τοῦτο πλοῖον ἐναυπηγήθη προστάγματι τῆς Γερουσίας τὸ 1311 ἔτος διὰ τὸν Δόγηνα, καὶ ἐπιφύροντος ὅτι ὠνομάσθη κατὰ παράφορον *Βουκένταυρος*, διότι ἐν τῇ περὶ τῆς ναυπηγίας

(*) *Poesimo di Pace dal Fitali*

αὐτοῦ νόμῳ ἐλέγετο: «*Quod fabricetur navilliam ducentorum hominum*», ἤτοι χωρητικὸν διακοσίων ἀνθρώπων ὥστε τὸ *ducentorum*, μετετέτραπην εἰς *bucenorum*.

ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΣ

Τῶν ἀρχῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἀναγγέλλοντες ἐνιαυσίως τὴν γενομένην κατὰ Ὀκτώβριον ἐγκαθίδρυσιν τῶν Ἀρχῶν τοῦ Πανεπιστημίου, κοινοποιούμεν συνήθως καὶ τὴν ἐκθεσιν τοῦ καταθέτοντος τὴν ἐξουσίαν πρυτάνεως, ἐν ἣ ἐξιππορουνταὶ τὰ κατὰ τὸ κατάστημα τοῦτο ὅσα συνέβησαν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους.

Τοῦτο ποιοῦντες καὶ σήμερον, ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνώστων τῆς Πανδώρας εἰς τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ παύσαντος πρυτάνεως ἐμπεριεχόμενα ἀξισημεῖατα γεγονότα, ὡς καὶ εἰς τὸν περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου λόγον τοῦ νέου πρυτάνεως Κ. Ἀσωπίου, λόγον σπουδαιότατον, ὃν θέλομεν ἐπίσης δημοσιεῦσαι.

Διανύσας ἀγαθὴ τύχη τὸ πρυτανικὸν μου στέδιον, ἐρχομαι νὰ ἐκπληρώσω μετ' εὐχαριστήσεως καὶ τὸ τελευταῖον τῆς πρυτανείας μου καθήκον, τοῦτέστι νὰ δώσω δημοσίᾳ λόγον τῶν πεπραγμένων μοι καθ' ἕνα τὸ διεληθὲν ἤδη ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, καθ' ὃ, διὰ τῆς ψῆφου τῶν συναδελφῶν μου καὶ τῆς ἐπινεύσεως τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Ἀνακτοῦ, ἐπετέτραπται μοι ἡ ἀνωτάτη τοῦ ἀνωτάτου τούτου παιδευτηρίου διοίκησις νὰ εἴπω δηλαδὴ ἀνακεφαλαιωτικῶς τίς ἦν ἡ κατάστασις τούτου, ὅτε παρέλαθον, καὶ τίς νῦν ὅτε παραδίδωμι τὴν διοίκησιν αὐτοῦ, πρὸς ἡνώσιν ἡμῶν καὶ ἀπάντων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης εὐρισκομένων Ἑλλήνων. Διότι διαφέρει τοῖς πᾶσι νὰ γνωρίζωσιν τὴν κατάστασιν αὐτοῦ τοῦ περιουσιῶν ἡμῶν ἐθνικοῦ οἴκου, τοῦ σημείου τούτου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν κατὰ πνεῦμα ἐνότητος καὶ παλιγγενεσίας, εἰς ὃ τὴν ἀνέγερσιν, τὴν παγίωσιν καὶ τὴν διατήρησιν συντέλεσεν καὶ συντελοῦσι γενναίως οὐ μόνον ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Βασιλεὺς, ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ καὶ αἱ βουλαι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπανταχοῦ ὁμογενεῖς ἡμῶν, οἵτινες ἐπροθυμήθησαν καὶ προθυμούνται ἀδικακόπως καὶ μετ' ἐθνικῆς ἐντιμῶς φιλοτιμίας νὰ προικοδοτήσιν αὐτὸν πλουσιοπαρόχως. Εὐχαριστῶς δίδωμι λοιπὸν ὃν ὀφείλω λόγον, ἀρχόμενος

ἐξ αὐτῶν τῶν φοιτητῶν, ὑπὲρ ὧν τὸ ἀνώτατον τοῦτο παιδευτήριον καθιδρύθη.

Φοιτῆται ἐπὶ τῆς πρυτανείας μου ἐνεγράφησαν ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς, ὧν ὀγδοήκοντα μὲν ἡμεδαποὶ, ἐξήκοντα δὲ καὶ τρεῖς ἀλλοδαποὶ. Τούτων δὲ, ἐξ μὲν ἐνεγράφησαν εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν, πεντήκοντα δὲ καὶ ὀκτώ εἰς τὴν νομικὴν, τριάκοντα δὲ καὶ ἑνὴν εἰς τὴν ἰατρικὴν, εἴκοσι δὲ καὶ τρεῖς εἰς τὴν φιλοσοφικὴν καὶ ἑπτακαίδεκα εἰς τὴν φαρμακευτικὴν καὶ δυνάμει μὲν ἀπολυτηρίων ἐνεγράφησαν ἐξήκοντα καὶ ἐξ, ἦγον τριάκοντα μὲν καὶ δύο ἐκ τῶν γυμνασίων Ἀθηνῶν, τσσαρες δὲ ἐκ τοῦ τῆς Λαμίας, ἑνδεκα δὲ ἐκ τοῦ τῆς Ναυπλίας, ἐξ δὲ ἐκ τοῦ τῆς Τριπόλεως καὶ ἰσαριθμοὶ τούτων ἐκ τοῦ τῶν Πατρῶν καὶ ἐκ τοῦ τῆς Σύρου κτ' ἐγκρισίαν δὲ τῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς πενήτηκοντα καὶ ἑνὴν. ἔτι δὲ καὶ τρεῖς ἔτεροι δυνάμει ἀποδεικτικῶν, ὁ μὲν τῆς Ἰονίας ἐν Κερκῶρα ἀκαδημίας, ὁ δὲ τῆς ἐν Μεσσίτῃ, καὶ ὁ τρίτος τοῦ ἐν Μονάχῳ πανεπιστημίου. Ἀνεύεσαν δὲ κατὰ τὸν νόμον τὰ εἰσιτήρια τετρακόσιοι τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ, ὧν πεντακαίδεκα μὲν ἐφοίτων εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν, ἑκατὸν ἐξήκοντα δὲ καὶ εἰς εἰς τὴν νομικὴν, ἑκατὸν ἐνενητήκοντα δὲ εἰς τὴν ἰατρικὴν, πενήτηκοντα δὲ καὶ ἐξ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν, καὶ εἴκοσι καὶ πέντε εἰς τὴν φαρμακευτικὴν, ὥστε πάντες οἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἤδη ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰς τὰ μαθήματα τοῦ πανεπιστημίου φοιτήσαντες, ἦσαν πεντακόσιοι καὶ ἐνενητήκοντα, ὧν εἴκοσι μὲν καὶ εἰς ἐφοίτησαν εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν, διακόσιοι δὲ καὶ ἐννεακαίδεκα εἰς τὴν νομικὴν, διακόσιοι δὲ εἴκοσι καὶ ἑνὴν εἰς τὴν ἰατρικὴν, ἐβδομήκοντα δὲ καὶ ἑνὴν εἰς τὴν φιλοσοφικὴν καὶ τεσσαράκοντα καὶ δύο εἰς τὴν φαρμακευτικὴν. Ἐξ αὐτῶν δὲ τριακόσιοι μὲν καὶ πεντακαίδεκα εἰσὶν ἡμεδαποὶ, διακόσιοι δὲ τριάκοντα καὶ πέντε ἀλλοδαποὶ. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν φοιτητῶν ἀντιπαραβάλλομενος πρὸς τὸν σημεῖωθέντα πέρυσιν ὑπὸ τοῦ προκατόχου μου φαίνεται ἑλάσσων κατὰ τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ. Ἄλλαι προηγηθεῖσαι καὶ εἰσέτι τότε ὑπάρχουσαι δεινὰ τοῦ πολέμου, οὐχ ἦσαν δὲ καὶ τῆς χαλάρης πρὸς ταῖς ἀρχαῖς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους κατὰ τὴν Ἀκρνανίαν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐνσημψύσεως, περιπέτειαι, πολλῶν τὴν εἰς τὸ ἡμέτερον πανεπιστήμιον φοιτητῶν μὴ ἐπιτρέψασαι, δικαιολογοῦσιν ἀπαρχόντως τὸ ἐλάσσονα τοῦτο.

Πεντακόσιοι λοιπὸν καὶ ἐνενητήκοντα νεανίαι πρὸς τὴν παιδείαν ὁρῶντες, ἐπλήρουν καθ' ὅλον τούτο τὸ διεληθὲν ἤδη ἔτος τ' ἀκρατήρια τῶν διαφόρων σχολῶν μετ' ἐπιμελείας, ὅτι ἕκαστος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐκπαιδεύσεως ηρετίσχετο ἀκροώμενος, καὶ μετὰ πολλῆς συνέσεως πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ διαταρᾶξῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν τε διδασκόντων καὶ διδασκόμενων ἀποφεύγοντες.

Εὐχαριστῶς δ' ἐν τούτοις ἀναγγέλλω ὑμῖν, ὅτι αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γινόμεναι μετ' εὐδοκίμιας ἐξετάσεις ἦσαν πολλαὶ ὡς οὐδέποτε κατὰ τὰ πρὸς παρελθόντα ἔτη, καὶ ὅτι τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο

ἔτος ἀνεδείχθη τὸ εὐφρότερον ὅλων τῶν προηγουμένων. Τεσσαράκοντα καὶ ἐξ εὐδοκίμως τὰς νενομισμέναις ἐξετάσεσι ὑποστάντες, ἀνηγορεύθησαν δεδάκτορες.

Ἐκ τῆς νομικῆς μὲν σχολῆς διδάκτορες μὲν ἑνὴν, οἱ ἐξ ἧς:

- Δημήτριος Γαγκαρῶλας ἐκ Κεφαλληνίας.— Παναγιώτης Ν. Σπεράντζας ἐκ Σίφνου.— Δημήτριος Τσατσάρας ἐξ Εὐρυτανίας.— Γεώργιος Βασιλείου ἐκ Τριπόλεως.— Κωνσταντῖνος Κ. Βατικιάτου ἐκ Πόρου.— Δημήτριος Κωνσταντῖνου ἐκ Κυνουρίας.— Βασίλειος Κομνηνὸς ἐκ Κυνουρίας.— Μιχαὴλ Πάγκαλος ἐκ Κέω.— Νικόλαος Μινώτος ἐκ Ζακύνθου. Τελειοθιδάκται δὲ οἱ Κύριοι Σ. Μπαλάνος ἐξ Ἰωαννίνων καὶ Ἡλίας Βραχνός.

Ἐκ τῆς ἰατρικῆς δὲ διδάκτορες τριάκοντα καὶ ἑπτὰ, οἱ ἐξ ἧς:

- Ρήγας Καρπερὸς ἐξ Ἀμφίσσης.— Γεώργιος Μ. Καλλισπέρης ἐκ Καλύμνου.— Μιχαὴλ Μπουρνόζος ἐκ Λεβαθίας.— Μιχαὴλ Κ. Βέλος ἐξ Ἰπείρου.— Μιχαὴλ Παπαδόπουλος ἐκ Σεβέρων.— Κωνσταντῖνος Π. Διλιγιάννης ἐκ Καρυταίνης.— Ἀγγελῆς Α. Χαντζάρας ἐξ Ἀμφίσσης.— Ἰωάννης Α. Μανδρινὸς ἐκ Μακεδονίας.— Κυριακὸς Πάγκαλος ἐκ Θεσσαλονίκης.— Βασίλειος Α. Σπυρόπουλος ἐκ Χαϊρωνείας.— Ἀλέξανδρος Γ. Γλαράκης ἐκ Χίου.— Ἀνδρέας Σακελλίανος ἐκ Τριπόλεως.— Νικόλαος Γ. Βραχνός ἐκ Λακεδαιμόνου.— Δ. Μοσθῆνης Γ. Μανουσάκης ἐκ Σπάρτης.— Σπυρίδων Βασιλείου ἐκ Τρικλῶν τῆς Κορινθίας.— Δημήτριος Βαρνάβας ἐξ Ἰπείρου.— Νικόλαος Δ. Πανταζόπουλος ἐκ Βυτινῆς.— Λουκάς Παππᾶ Ἰωάννου ἐξ Ἀράχθης.— Ἰωάννης Κωνσταντῆνης ἐκ Μεσολογγίου.— Δημήτριος Τσαμῆπουλος ἐξ Ἀττικῆς.— Χρῆστος Γ. Γαζής ἐξ Ἰπείρου.— Πέτρος Σ. Θεογαρόπουλος ἐκ Κορινθίας.— Μελέτιος Ἰωάννου ἐξ Ἐλευσίνας.— Κωνσταντῖνος Θ. Ραδινός ἐκ Τρίκκης τῆς Θεσσαλίας.— Ἀναστάσιος Δ. Δραμάνης ἐκ Θεσσαλίας.— Γεώργιος Καρασούτσας ἐκ Σμύρνης.— Ἰωάννης Κοράλλης ἐκ Κυνουρίας.— Δάσκαρος Ἀζαράς ἐξ Ἀραχθῆς.— Γεώργιος Καλαμβουκίδης ἐξ Ἀστρους.— Θεόδωρος Θεοδωρόπουλος ἐξ Αἰγίου.— Ἀχιλλεὺς Ἡλιάδης ἐκ Κυθωνίων.— Ἀριστομένης Δρακόπουλος ἐκ Πατρῶν.— Φίλιππος Α. Φίλιος ἐξ Ἰωαννίνων.— Παναγιώτης Μ. Σάγκας ἐκ Κυνουρίας καὶ — Κωνσταντῖνος Σαλταμπάος ἐκ Κυπαρισσίας.

Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν τριάκοντα καὶ ἐξ, ὅλων εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον φοιτησάντων, πρὸς ἄλλων εἰς τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις καὶ ὁ Ἡλίας Πολίτης νέος ἀγχιθῆς καὶ υἱὸς ἀξίος τῶν ἐπαγγελίων τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ πατρὸς, τοῦ διαπρέποντος ἐκ Κερκῶρα καθηγητοῦ Κ. Ἀθανασίου Πολίτου, ὅστις περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν χρηστέην τοῦ ἡμέτερου Πανεπιστημίου ὑπόληψιν, καὶ πρὸς τοῦτο πρεπωδέστερον εἶναι τοῖς Ἑλλήσι νομίζων τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα ἢ παγίως ἄλλου, ἔστω καὶ ἐν εὐφρότερον, Πανεπιστημίου τῆς σοφῆς Εὐρώπης,

δίταξεν αὐτὸν, τὰς περὶ τὴν ἰατρικὴν σπουδὰς ἐν Παρισίοις περὶ αὐτὰ, νὰ μεταβῇ καὶ ὑποστῇ ἐν ταῦθα τὰς διδασκαλικὰς ἐξετάσεις, ἃς ὑποστὰς οὗτος ἐδείχθη ἄξιος τῶν προσδοκιῶν τῶν καθηγητῶν, οἵτινες πλήρεις πατριωτικῆς ἀγαλλιᾶσεως καὶ κατανύξεως ἀνηγόρευσαν αὐτὸν διδάκτορα.

Ἐκ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς εἰς, ὁ Κ. Ἀναστάσιος Σακελλᾶριος ἐξ Ἰωαννίνων, ὁ γνωστὸς οὗτος διὰ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὴν ἀλλοδαπὴν διδάξας καὶ διατριβὴν περὶ τοῦ καλοῦ συγγραφέως ἐταῦθα, ἐκέρθη παρὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἄξιος διδασκαλικῶν διπλώματος.

Τοῦ δὲ φαρμακευτικῶν σχολείου ἔλαβον τὸ νουμισμένον πτυχίον δυοκαίδεκα, οἱ ἐξῆς:

Κωνσταντῖνος Κατζίπουλος ἐξ Ἰπείρου. — Ἡρακλῆς Φίλων ἐξ Ἰπείρου. — Διονύσιος Κόκκινος ἐκ Πατρῶν. — Ἰωάννης Α. Καρκαύλης ἐκ Τριπόλεως. — Γεώργιος Μιχόπουλος ἐκ Κυπαρισίας. — Ἀναστάσιος Γκολφινόπουλος ἐκ Καλαβρυτῶν. — Νικόλαος Ἀνδρέου ἐκ Ναυπλίας. — Νικόλαος Δαζάτης ἐκ Ζακύνθου. — Ἰωάννης Χ. Κοπουσιμάδης ἐξ Ἀθηνῶν. Θεοφάνης Ν. Οικονομίδης ἐκ Λαμίας. — Νικόλαος Ι. Βερτζοβίτης ἐκ Τριπόλεως καὶ — Γεώργιος Νικολαΐδης ἐκ Κρήτης.

Ἐπιτροπὴ δὲ φοιτητῶν διετέλεσαν σπουδάζοντες περὶ μὲν τὴν θεολογίαν πέντε, περὶ δὲ τὴν νομικὴν τριεκαίδεκα, περὶ δὲ τὴν ἰατρικὴν δέκα καὶ περὶ τὴν φιλοσοφίαν δυοκαίδεκα, οἱ πάντες δὲ τριεσσαράκοντα. Τούτων δὲ οἱ τριάκοντα μὲν καὶ δύο λαμβάνουσι τὴν μνησίαν αὐτῶν σύνταξιν παρὰ τῆς Β. κυβερνήσεως, οἱ δέκα μὲν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, οἱ εἴκοσι δὲ καὶ δύο ἐκ τῶν τόκων τῶν διαφόρων κληροδοτημάτων. Ἐκ τῶν περιλειπομένων δὲ ἄκτῶ, οἱ δύο μὲν ἐκ τῶν τόκων τοῦ παρὰ τῆ ἔθνικῆς τραπέζης κατατεθειμένου κεφαλαίου τοῦ ἀοιδίμου Θ. Ράκου, οἱ τέσσαρες δὲ παρὰ τῆς φιλομούσου οἰκογενείας τῶν Ἰωνιδῶν, καὶ οἱ δύο ἐκ τῶν μερισμάτων ἐκκαίδεκα μεταξὺ τῆς ἔθνικῆς τραπέζης τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Δημητρίου Μαυροκορδάτου· ἀλλ' οἱ δύο οὗτοι τελευταῖοι ἐξελήθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους ὡς ἐξῆς. Ἐκ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς, οὐτῶ μὲν ἐξήτησαν νὰ διαγωνισθῶσι περὶ τῆς ὑποτροφίας ταύτης, τρεῖς δὲ μόνοι ἀπεδύθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα, οἵτινες, διαγωνισθέντες ἐγγράφως τε καὶ προφορικῶς πρὸς ἀλλήλους, ἐφάνησαν καὶ οἱ τρεῖς ἄξιοι τῆς ὑποτροφίας. Ἐπιτροφίας δὲ γενομένης, ἔτυχον τῆς ὑποτροφίας οἱ Κύριοι Ἀχιλλεὺς Κουβέλλος καὶ Γεράσιμος Ζαβογιάννης· τὸν δὲ τρίτον, Παναγιώτην Ῥεπάνην καλοῦμενον, οὐδόπως τῶν ἄλλων δύο ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν ἀπόλειψέντα, οἱ καθηγηταί, μὴ δυνηθέντες ἕνεκα τῶν ῥητῶν ὄρων τοῦ διορηθρίου ἐγγράφου νὰ κατατάξωσιν εἰς τὴν χορείαν τῶν ὑποτρόφων, συνέστησαν διὰ τῆς πρυτανείας εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου, ὥστ' ἐκ τῶν προτέρων ὀρμώμενοι, οὐδόπως διστάζομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ νῦν ἐπὶ τῆς παιδείας φιλομε-

ρμιμος ὑπουργός, στηριζόμενος εἰς τὴν σύστασιν τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, θέλει κατατάξῃ καὶ αὐτὸν εἰς τοὺς ὑποτρόφους τῆς Β. κυβερνήσεως.

Διατάξεις δὲ τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκόντων καὶ ἄλλως ὑπερετούντων ἐγένοντο ἐπὶ τῆς πρυτανείας μου αἱ ἐξῆς. Ὁ καθηγητὴς τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου Κ. Κωνσταντῖνος Φρεαρίτης, τῆς καθηγήσεως ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ προκατόχου μου ἀπολυθεὶς, διορίσθη καὶ αὐθις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήξαντος ἤδη ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

Ὁ δὲ φιλόπονος καθηγητὴς Κ. Δημήτριος Στρούμπος, ἀπὸ τῆς καθιδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου εὐδοκίμως ἄχρι τοῦδε ὡς ἐπίτιμος μὲν καθηγητὴς, ἀλλ' ἔνευ μισθοῦ διδάσκων, προεβιβάσθη τέως εἰς τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπαλλαγὴς τῆς ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ διδασκαλίας, ἐν ἣ τακτικῶς ἐδίδασκε, καὶ μόνην τὴν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν ἀναδεχθεὶς ἤδη.

Εἰς τὴν χορείαν τῶν τακτικῶν καθηγητῶν ἀπὸ τῆς τῶν ἐκτάκτων, προεβιβάσθησαν ἰσαύτως καὶ οἱ ἐπὶ πολυετίαν εὐδοκίμως καὶ μετὰ ζήλου διδάξαντες Κ. Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος, καθηγητὴς τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, καὶ Νικόλαος Κοτζιάς, καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας.

Οἱ δὲ ὑφηγηταί Κ. Ἀνδρέας Ἀναγνωστάκης καὶ Κωνσταντῖνος Βουσιᾶκης διορίσθησαν ἑκτακτοὶ καθηγηταί, ὁ μὲν πρῶτος τῆς ὀφθαλμολογίας καὶ ὠτοιατρικῆς, ὁ δὲ δεύτερος τῆς φυσιολογίας.

Διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς 7 τοῦ παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου Β. Διατάγματος διορίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας ὁ Κ. Διονύσιος Κλεώπας.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἀνατομικοπαθολογικοῦ μουσείου διορίσθη ἰσαύτως ἑκτακτὸς καθηγητὴς τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομίας, ἐφηρμοσμένης εἰς τὴν χειρουργικὴν. Αἱ πράξεις αὗται τῆς Β. κυβερνήσεως πειθαναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι διὰ τοιαύτων προβιβάσεων θέλουσι βραβευθῆ ἄρα οὐκ καὶ τιμηθῆ ἐγκαίρως καὶ ὅσοι τῶν ἄχρι τοῦδε ἐκτάκτων καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, ἐργαζόμενοι πολυετῶς πρὸς ὄφελος τῶν φοιτητῶν, δεικνύνται τῆς ἐπαγγελίας αὐτῶν ἄξιοι.

Διορίσθη δὲ καὶ ὁ Κ. Ἀντώνιος Βιτσάρης ἐκ Ψαρῶν ὑφηγητὴς ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ καὶ ἐδίδασκε μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐπὶ ὅλον τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τὸ ἐπωφελεὲς μάθημα τῶν νοσημάτων τῶν παιδῶν.

Ἐγένετο δὲ καὶ διαίρεσις τοῦ μαθήματος τῆς φαρμακολογίας ἀπὸ τοῦ τῆς μαιευτικῆς, καὶ τοῦ λοιποῦ ἀποτελεῖ τοῦτο ἴδιον ἔδραν ἀνετέθη δὲ ἡ παράδοσις αὐτοῦ εἰς τὸν ἑκτακτον καθηγητὴν τῆς γενικῆς τε καὶ παθολογικῆς ἀνατομίας κύριον Θεόδωρον Ἀφεντούλιν, ὅστις ἀναδεχόμενος καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ οὐσιώδους τούτου μαθήματος, ὅπερ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐδίδασξεν εὐδοκίμως ὁ ἀξιότιμος καὶ ἀρχαῖος καθηγητὴς Κ. Νικόλαος Κωστής, θέλει δειχθῆ, ἐλπίζομεν, ἐφάμιλλος τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ὅστις, ὀφείλομεν δημόσια νὰ εἰπωμεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδάξας αὐτὸ ἀόκνως τε καὶ μετὰ

ζήλου πολλοῦ, τὴν τε διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐτελειοποίησε καὶ ἐγγειρίδιον τοῖς περὶ τὴν ἰατρικὴν ὄλων ἀποχολοιμένοις οὐκ εὐκαταφρόνητον κατέλειπεν.

Ἀναγγέλλω δ' ὑμῖν εὐχαρίστως, ὅτι ἡ Β. κυβερνήσις, κατὰ τὴν δοθείσαν κατ' ἐπανάληψιν γνώμην τῆς ἰατρικῆς σχολῆς περὶ τῆς μὴ διαίρεσεως τῆς ἐδικῆς νοσολογίας καὶ θεραπευτικῆς ἀπὸ τοῦ μαθήματος τῆς ἰατρικῆς κλινικῆς, διώρισεν διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς Ἰ. Μαρτίου ε. ε. Β. Διατάγματος, νὰ παραδίδῃ καὶ αὐθις ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ἐδικῆς νοσολογίας καὶ ἰατρικῆς κλινικῆς Κ. Γ. Μακκῆς τὴν τε ἐδικὴν νοσολογίαν καὶ ἰατρικὴν κλινικὴν, ὡς περὶ καὶ πρότερον.

Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν διατάξεων τῆς Β. κυβερνήσεως ἡ Α. Μ. ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Βασιλεὺς, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν παιδείαν καὶ τοὺς ἀπὸ παιδείας ἀνδρῶν, ἐνθουσιώθη καὶ ἐπὶ τῆς πρυτανείας μου ἄπονευμῆ τὸν σταυρὸν μὲν τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ Β. τάγματος τοῦ Σωτήρος τῆς γηραιῆς καὶ πολυμαθεῖς καθηγητῆ Κ. Κωνσταντῖνον Ἀσιώπην τὸν χρυσοῦν δὲ σταυρὸν τῶν ἱπποτῶν τοῦ τάγματος τοῦ Σωτήρος τοῖς ἀρχαῖοις καθηγηταῖς Κ. Ι. Σούτση καὶ Ἐκκερίῳ Ἀνδρέρῳ τὸν ἀργυροῦν δὲ τῶν καθηγητῶν Κ. Κωνσταντῖνον Φρεαρίτη καὶ τῶν ἀξιοτίμων γραμματέων τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Γάικα Δουβῆ, ὅς τις ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐκτελεῖ μετ' ἀόκνου πάντοτε προθυμίας οὐ μόνον τὰ ἴδι αὐτοῦ καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα τοῦ γραμματέως καὶ λογιματοῦ τῆς ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιτροπείας.

Εὐχαρίστως δ' ἀναγγέλλω ὑμῖν πρὸς τοὺς, ὅτι ἡ Β. κυβερνήσις, ἐπιμελεῖα τοῦ περὶ τῆς κενουδόμενης τῶν τοῦ Πανεπιστημίου πολὺ μεριμνῶντος νῦν ἐπὶ τῆς παιδείας Ἰπουργοῦ, ἐθεράπευσε καὶ ἐν ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ὑπαρχόντων ἐλλειμμάτων τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, συστήσασα διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς 10 τοῦ παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου Β. διατάγματος τὴν οὕτω δὴ λεγομένην ἀστυκλινικὴν, ἢ περιοδευτικὴν κλινικὴν διδασκαλίαν, ἣτις ὀρθῶς τε καὶ εὐστόχως διευθυνημένη, μεγάλως ὠφελήσει καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει νοσοῦντας πένητας, καὶ τοὺς περὶ τὴν ἰατρικὴν πρᾶξιν ἐξασκουμένους φοιτητὰς τῆς ἰατρικῆς.

Ἡ πρυτανεῖα ἐπεμψεν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου τὸν νέον κανονισμὸν τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου, δι' οὗ ἡ τοῦτον ἐπεξεργασθεῖσα ἐπιτροπὴ διώρθωσε πολλὰ πρότερον ἐν τῷ σχολεῖῳ τούτῳ ὑπαρχόντα ἐλλείμματα.

Ἄντι τοῦ Διονυσίου Τριανταφύλλου ἀπολυθέντος, διορίσθη προτάσει τῆς πρυτανείας ὑπογραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου ὁ καὶ πρότερον ὡς βοηθὸς τοῦ γραφείου δικηγῶν Κ. Ἰωάννης Ἰατριδῆς, φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς, ὅστις καὶ ζήλον περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐδείξεν ἄχρι τῆς σήμερον καὶ ἱκανότη-ἀσθῆ καὶ ἐγένετο ἐπὶ τοσοῦτον ἐπίπονος, ὥστε νο-

μίζω ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν τὴν ἀξίωσιν τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, ἣν καὶ συνιστῶ εἰς τὴν φροντίδα τοῦ διαδόχου μου. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ βοηθὸς τοῦ γραφείου προσελήθη ὁ ἐξ Ἰδρας Κ. Ἐλευθέριος Κωνσταντῖνος, μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου, νέος χρηστός τε καὶ ἐπιμελής, ἐπὶ μνησίᾳ χρηρήν τριτάκοντα δραχμῶν.

Ἄπαντα δὲ τὰ ἐν τοῖς προγράμμασι συστημωμένα μαθήματα ἐδιδάχθησαν τέλεια ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, πλὴν τοῦ Κ. Βούρη καὶ ὅλον τὸ διελθὸν ἤδη ἔτος ἀπόντος, ὃν ὅμως ἀνεπλήρωσεν εἰσὼτας καὶ μετ' ἀξίωσιν ἐπιμελείας ὁ καθηγητὴς Κ. Ἰωάννης Παπαδάκης, ἐξ ἐπιμέτρου διδάξας ἀντ' ἐκείνου λίαν εὐδοκίμως τὰ μαθηματικά.

Ὁ γὰρ ἦτονος δὲ ἀξίωσιν ἐφάνη κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος καὶ ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας Κ. Νικόλαος Κοτζιάς, ὅστις ἐδίδασξεν ἰσαύτως ἐξ ἐπιμέτρου τὴν μεθοδολογίαν, μάθημα πολλοῦ λόγου ἄξιον καὶ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον τοῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παιδευομένοις.

Ἰσαύτως μετὰ πολλῆς φιλοπονίας διαύθυνον τὰς ἐν τῷ φιλολογικῷ φροντιστηρίῳ ἀσκήσεις οἱ καθηγηταί Κ. Κωνσταντῖνος Ἀσιώπιος, Ἀθανάσιος Ρουσόπουλος καὶ Στέφανος Κουμανούδης εἰς τὴν ἀρχαίαν ποιητῶν καὶ συγγραφέων τὴν κριτικὴν, καὶ γυμνάζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ Ἑλληνιστὶ καὶ Λατινιστὶ γράσειν.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἀναγγέλλω, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένετο ἤδη τὸ περιτελείωμα τοῦ πρὸς βορρᾶν κήπου καὶ ἡ ἀνάσκηψις αὐτοῦ, δαπάνη τριῶν ὡς ἐγγιστα χιλιάδων δραχμῶν. Κατ' ἀπόφασιν δὲ τῆς συγχαλῆτος ἐγένετο φροντίς καὶ περὶ τῆς περιτελείωσός τοῦ ἐτέρου πρὸς ἀνατολὰς ἀνομήλου καὶ πετρῶδους κήπου· καὶ πρῶτον μὲν πρὸς ἀποκαθαρσὶν καὶ κλλιέργειαν τῆς ἐν αὐτῷ γῆς ἐξωρῶνθησαν αἱ πέτραι, αἵτινες παρέσχον ἤδη τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ἀπαιτούμενου πρὸς τὴν περιτελείωσιν ὀλικοῦ. Ἄλλ' ἡ περιτελείωσις αὕτη ἀνεβλήθη πρὸς τὸ παρὸν, ἕως ἂν ὀρισθῶσιν ἀκριβῶς παρὰ τοῦ ὑπουργεῖου τῶν ἐσωτερικῶν τὰ ὄρι αὐτοῦ καὶ ἐξομαλυνθῶσιν αἱ ἐκ τούτου ἀναμφεῖσαι ἀνομαλίαι.

Ἡ δὲ μέχρι τοῦδε πρὸς τὴν περιτελείωσιν καὶ κλλιέργειαν τῶν περὶ τὸν ὄλον λόγος κήπων ἀναγκαῖα δαπάνη, ἐγένετο ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν νομοθετικῶν σωματίων, ἅτινα ὑπὸ φιλοκαλίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον κινούμενα, καὶ μνήμην τῆς ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου μερίμνης αὐτῶν νὰ καταλείψωσιν ἐπιθυμοῦντα, ἐφάρτησαν καὶ ἀπέτισαν καὶ ἐπὶ τῆς πρυτανείας μου ἀνὰ χιλίας δραχμὰς ἑκάτερον.

Ὁ προκατόχος μου ἀνήγγειλε πέρυσιν, ὅτι τῶν ὀργάνων τῆς φυσικῆς μετεωρολογικῆς εἰς τὸ εἰς ταμεῖον αὐτῶν διασκευασθῆν κατὰ δωμάτιον τοῦ πρὸς ἀνατολὰς μέρους τῆς δευτέρας τοῦ Πανεπιστημίου πτέρυγος, τὸ παλαιὸν δωμάτιον, ἐνθα πρῶτον ἔκειντο ταῦτα, μεταβλήθη ἑκτοτε εἰς ἀναγνωστήριον τῆς βιβλιοθήκης. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ εἰς

τούτο εισερχόμενοι ἀναγκάσονται ἔμπροσθεν νὰ εἰσερχώ-
νται διὰ μέσου τῆς βιβλιοθήκης, ἐκρίθη εὐλόγον
παρὰ τὴν τοῦ ὑπουργείου καὶ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγ-
κλήτου νὰ διασκευασθῇ ἑτέρα εἰς αὐτὸ ἐξωθεν ἀ-
γούσα εἰσοδος, εἰς ἣς τὴν διασκευὴν προϋπελογί-
σθησαν δύο περίπου χιλιάδες δραχμαί. Ἡ δια-
σκευὴ αὕτη γίνεται νῦν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ Πανε-
πιστημίου ἐπιμελεῖα τοῦ ἐφόρου τῶν βιβλιοθηκῶν,
καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀκαμάτου καὶ ἀξίου ἀρ-
χιτέκτονος τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Ζέζου, ὅστις ἐπὶ
πολλὰ ἔτη ἐκπλήροῦ τὰ ἔργα τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ
Πανεπιστημίου, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης χρηματικῆς ἀ-
μειβῆς, καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ διακαοῦς ὑπὲρ τοῦ Πανε-
πιστημίου ζήλου φερόμενος, καὶ οὐ τὸ ὄνομα νο-
μιζόμεν δίκαιον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα μετ' ἐ-
παύου.

Ἡ ἐπὶ τῶν συνδρομῶν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπιτροπὴ, ἥτις τοσοῦτον
ἔδειξε ζῆλον εἰς τούτου τὴν ἀνέγερσιν, ἐπαναλα-
βοῦσα καὶ αἰθὺς ἀς κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη ἔνεκα
δυσχερειῶν διέκοψεν ἐκντὴς ἐργασίας, ἀπένευμεν
ἤδη τοῖς πᾶσι τῶν συνδρομητῶν εἰς τὴν ἀνέγερσιν
τοῦ ἀνωτάτου τῆς Ἑλλάδος παιδευτηρίου τὸν προσ-
ήκοντα ἔπαινον δι' ἐγκυκλίων γραμμάτων, πρὸς
δὲ καὶ μετάλλειον μετὰ τοῦ προσήκοντος διπλώ-
ματος, κατὰ τὰς οὐσίας κατὰ τὸ περὶ τούτου, Β. διά-
ταγμα, τοῖς μὲν εἰκοσι καὶ πέντε μέχρι διακοσίων
δραχμῶν προσανεγκόντας εἰς τὴν πᾶσιν τῶν συνδρο-
μητῶν, τοὺς δὲ διακοσίους καὶ ἐπέκεινα εἰς τὴν τάξιν
τῶν εὐεργετῶν τοῦ Πανεπιστημίου. διὰ τῆς ἀξιοπαί-
νου ταύτης πράξεως ἢ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανε-
πιστημίου ἐπιτροπὴ ἐξεπλήρωσεν ἱερὸν εὐγνωμοσύνης
καθῆκον πρὸς ἀπαντας τοὺς ὀπισθοῦς συντελέ-
σαντας εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ περικλήλους τούτου
οἰκοδομηματος, ὡστ' εἰς ὧν ἔχομεν ἄχρι τοῦδε
δειγμάτων, ἑαμὲν εὐέλπιδες, ὅτι ὁ διακαὴς ὑπὲρ
τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους ἡμῶν ζῆλος τῶν ἀπαν-
ταχοῦ Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων θέλει συντελέσει
οὐ μόνον εἰς τὴν ταχέαν ἀποπεράτωσιν καὶ τῆς ὑ-
πολοίπου διασκευῆς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανεπι-
στημίου, ἀλλὰ καὶ εἰς πλουσιοπάροχον αὐτοῦ προ-
κροδότησιν.

Εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου προσετέ-
θησαν ἐπὶ τῆς πρωτανείας μου ἐκ τῶν μερισμάτων
μὲν τῶν μετοχῶν τῆς ἐθνικῆς τραπέζης, ἐξ ἐνοικίων
κτημάτων καὶ οἰκιῶν, ἐκ τόκων τῶν παρὰ τῇ ἐ-
θνικῇ τραπέζῃ κατατεθειμένων κεφαλαίων καὶ ἐκ
διπλωμάτων καὶ ἀποφοιτητηρίων εἰς τὰ ἐν τῇ ἐ-
θνικῇ τραπέζῃ κείμενα κεφάλαια τοῦ Πανεπιστη-
μίου, δραχμαὶ ἑπτὰ ὡς ἔγγιστα χιλ. ἐκ δωρημά-
των δὲ καὶ κληροδοτημάτων τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἐν Ἰασιῶν διατρίβων ὁμογενῆς Κ. Γαβριήλ
Μπαγδατλῆς, ὑπὸ ἀκραιφνοῦς ἀγάπης πρὸς τὴν
παιδείαν τοῦ ἔθνους φερόμενος, καταλείπει τῷ Πανε-
πιστημίῳ μετὰ θάνατον διὰ διαθήκης τὴν αὐτοῦ
ἐν τῇ ῥηθείᾳ πόλει οὐκ εὐκαταφρόνητον ἰδιοκτησίαν.

Ὁ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῦ 1854 ἔτους
ἐν Βραίλᾳ ἀποβιώσας Νικόλαος Βασιλείου Μακρῆς

ἐξ Ἰωαννίνων, ὑπὸ ἀκραιφνοῦς ὑπὲρ τοῦ Πανεπι-
στημίου ζήλου φερόμενος, κατέλιπε διὰ διαθήκης
καὶ αὐτὸς ἀπασαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ τῷ Πανε-
πιστημίῳ, συνισταμένην εἰς ὀκτὼ ἀποθήκας, παρὰ
τὸν λιμένα τῆς πόλεως ταύτης κειμένης, καὶ πέντε
περίπου χιλιάδων δραχμῶν ἐτήσιον εἰσόδημα ἀ-
ποφερούσας. Τὸ ὄνομα τούτου διὰ ψηφίσματος τῆς
συγκλήτου ἐνεγράφη εἰς τοὺς εὐεργέτας τοῦ Πανε-
πιστημίου, ἵνα αἰώνιος μνημονεύηται κατὰ τὴν ἐ-
πέτειον ἐορτῆν τῶν Τριῶν Ἱερρχῶν.

Ὁ ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγρίας ἀποβιώσας ὁμογενῆς
Κωνσταντίνος Λύξεντιάδης, κατέλιπεν ὡσαύτως διὰ
διαθήκης φοροῖνα δις χίλια, ἄτινα θέλομεν λάβει
ὅσον οὕτω παρὰ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης.

Οἱ υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τοῦ πρὸ μικροῦ ἀπο-
βιώσαντος Νικολάου Τυμπάκου, ἐναρέτου πατρὸς
χριστοῦ υἱοῦ, εἰς αἰώνιον μνημόσυνον τοῦ σεβαστοῦ
αὐτοῦ πατρὸς ἀφιέρωσαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον
τρεις χιλιάδας δραχμῶν.

Ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνταῦθα ἐκκλησίας τῶν ἁγίων
Θεοδώρων Διονύσιος Κουτεριάδης κατέλιπε δρα-
χμῶν διακοσίας.

Ὁ ἱερὺς Δαμασκηνὸς Κόκκινος, πρὸ τινων
μηνῶν ἀποβιώσας, κατέλιπε χιλίας δραχμῶν ἐκ
τῶν ἀποζημιώσεων τῶν παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ
γρηπῶν αὐτοῦ.

Ὁ φιλογενῆς Κ. Δημήτριος Ῥάλλης ὑπὸ ἀξιο-
παίνου ὑπὲρ τοῦ δημοσίου καλοῦ καὶ τῆς παιδείας
αἰσθηματος κινούμενος, ἐδωρήσατο φλωρία καισα-
ροβασιλικά τετρακόσια, ἄτινα, λαβόντες ἤδη παρὰ
τοῦ ἐν Βραίλᾳ προξένου, κατεθέσαμεν ἐν τῇ ἐθνικῇ
τραπέζῃ μετὰ τῶν ἄλλων κεφαλαίων τοῦ Πανε-
πιστημίου.

Ὁ δημοδιδάσκαλος Μιχάελαντος ἐδωρήσατο δρα-
χμῶν διακοσίας ἐκ μισθῶν καθυστερουμένων αὐτῷ,
αἵτινες ὅμως οὕτω εἰσεπράχθησαν.

Ὁ ὁμογενῆς Θωμᾶς Λάσκουρις, ἀποβιώσας ἐν
Κωνσταντινουπόλει, κατέλιπε διὰ διαθήκης δραχ-
μῶν πέντε χιλιάδας. Ἴνα δὲ παραλάβῃ τὸ κλη-
ροδότημα τούτου καὶ ἐπιμεληθῇ ὄλων τῶν συμ-
φερόντων τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ μεγαλόπολει
ταύτῃ, κοινῇ γνώμῃ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου
συνεστήσαμεν ἐπιτροπὴν τοῦ Πανεπιστημίου, τὸν
γνωστὸν τοῖς πᾶσι διὰ τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ
ἰδίως ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου γέννηα αὐτοῦ αἰ-
σθημάτων τὸν Κ. Ζαχαρίαν Ζαχάροφ, ὅστις, καὶ τοι-
προσεβλήθη τὸ κύρος τῆς διαθήκης ταύτης παρὰ
τῶν συγγενῶν τοῦ μακαρίτου, κατώρθωσεν ὅμως
νὰ παραλάβῃ τὸ κληροδότημα τοῦ Πανεπιστημίου
ἀναμφισβητήτως.

Τοῦ ἀειμνήστου Ἀργυροῦ Οἰκονόμου τὸ κληρο-
δότημα τῶν τριῶν χιλιάδων δραχμῶν, περὶ οὗ πέ-
ρυσιν ἀνέφερον ὑμῖν ὁ προκαταχρῆς μου, καὶ τοι τοῦ
μακαρίτου ἢ διαθήκη προσεβλήθηται ὑπὸ τῶν συγ-
γενῶν, ἐκλήρυθη ἄκυρος παρὰ τῶν δικαστηρίων, ἢ
ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου ὅμως ὑστάτῃ θέλῃσας
τοῦ διαθέτου ἐτηρήθη φιλοτιμίας παρὰ τῶν συγ-
γενῶν αὐτοῦ.

Πρὸ τριῶν δ' ἔτων ἄνδρες φιλόμουσοι καὶ ὑπὸ δια-
καοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ζήλου
κινούμενοι ἐν Βουκουρεστίοις, οἱοὶ οἱ Κ.Κ. Κωνσταν-
τῖνος Τσόκκος, Π. Α. Μάνος, Ι. Στάμου, Μ. Ξαν-
θός, Αἰζόρος Καλενδέρογλους καὶ Μύρων Βλαστός
συνέστησαν ἐπιτροπὴν, ἐπιμελεῖα τοῦ δρατηρίου
γραμματέως τοῦ γενικοῦ προξένου Κ. Φωστηρο-
πούλου, μέλους καὶ τούτου τῆς ἐπιτροπῆς, ἵνα
συλλέξωσι συνδρομὰς καὶ δι' αὐτῶν ἀνεγείρωσιν
ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς συμβάσεως πυρ-
καϊᾶς ἀποπερσθέντος ξενοδοχείου Παππάζογλου,
κατάστημα, οὐ τὸ μὲν ἀνω μέρος νὰ χρησιμεύσῃ εἰς
τὸ προξενεῖον ἐπὶ ἐνοικίῳ χιλίων διακοσίων δρα-
χμῶν, αἱ δὲ κάτω αὐτοῦ ἀποθήκη νὰ ἐνοικιάζω-
νται πρὸς ὄφελος τοῦ Πανεπιστημίου. Τὸ σχεδῖον
τούτο ὑποβλήθη πρὸ καιροῦ εἰς τὴν Β. κυβέρνησιν,
ἐκυρώθη νῦν παρὰ τῆς Α. Μ. τῆς τρισεβαστοῦ ἡμῶν
βασιλίσσης, ἐπιμελεῖα τῶν πατρικῶς κηρομένων
τοῦ Πανεπιστημίου ὑπουργῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ ἐδόθη ἢ ἀδίκαι τῆς ἐνάρ-
ξεως τοῦ οἰκοδομηματος. Τὴν δραστηριότητα δὲ, τὸν
ζῆλον καὶ τὴν κηλικὴν ἐν τῇ ῥηθείᾳ πόλει δύναμιν
τῶν συγκροτούντων τὴν ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ
περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοδομηματος ἐπιτροπῆν γνωρί-
ζοντες, προλέγομεν ἀδιστακτικῶς ἀπὸ τοῦδε, ὅτι ὁ
ἀξιοτίμος διάδοχος μου μετὰ παρέλευσιν ἔτους
θέλει ἀναγγελεῖ ὑμῖν ἐν τῷ ἐπέτειῳ λόγῳ τὴν
ἐντελῆ τούτου ἀποπεράτωσιν.

Τὴν Κατρινάτου οἰκίαν οὕτω ἐξεποιήσαμεν, οἰ-
κειότερον πρὸς τούτο νομίσαντες τὸν τοῦ προσε-
χῶς μηνὸς Ὀκτωβρίου καιρὸν διὸ καὶ τούτου ἢ
φροντίς ἀνατίθεται τῷ διαδόχῳ μου.

Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας
Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον κατέθηκεν ἐν τοῖς κεφα-
λαίοις τοῦ Πανεπιστημίου καθυστερουμένας δρα-
χμῶν τετρακίς χιλίας ὑπὲρ τῆς διασκευῆς τοῦ με-
γάρου τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνθα καίτοι νῦν ἡ συλ-
λογὴ τῆς φυσικῆς ἱστορίας αὐταὶ δὲ κατετέθησαν
ἐν τῇ ἐθνικῇ τραπέζῃ ἐπὶ τόκῳ μετὰ τῶν λοιπῶν
κεφαλαίων τοῦ Πανεπιστημίου.

Περιχαρῶς δὲ νῦν ἀναγγέλλω ὑμῖν καὶ τὰ δύο
ἐσχάτως τῷ Πανεπιστημίῳ γενόμενα κληροδοτή-
ματα. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λή-
ξει Δημητρίου Πλατυγένους, τοῦ ἀφανοῦς μὲν πα-
λίτου τῆς Ἑλλάδος ὄντος, ἐνδόξου δὲ νῦν εὐεργέ-
του τοῦ Πανεπιστημίου γενομένου. Ὁ μακάριος
οὗτος ἀνήρ, ἐκ Πρωταρίας καταγόμενος καὶ τὸ πεν-
τηκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων, ἀπε-
βίωσεν ἐσχάτως ἐν Ἱεργέστῃ, διανύσας ὄλον αὐτοῦ
τὸν βίον ἐναρέτως ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκεῖ ἐμπορευόμε-
νος, καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀτενίζων, εἰμὴ πῶς νὰ κα-
τασταθῇ ὡφελιμώτερος εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ. Φίλτα-
τον αὐτῷ μέλημα ἦν τὸ Πανεπιστήμιον· τούτῳ
δ' ἀνάθημα προσήνεγκεν ὄλον αὐτοῦ σχεδὸν τὴν
οὐκ εὐκαταφρόνητον χρηματικὴν περιουσίαν διὰ
διαθήκης ἰδιοχερίως τῇ 11 τοῦ Σεπτεμβρίου τῷ
1849 ἔτει γραφείσας, καὶ παρὰ τοῦ, παρ' ᾧ αὕτη
ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἐφυλάσσετο, ἐκεῖ δικαστηρίου εὐθὺς

μετὰ τὴν ἀποβίωσιν δημοσιευθείσης. Αὕτη δὲ ἢ
πρὸ ἑπτὰ ἢ ἑτῶν γραφεῖσα καὶ μυστικῇ διαμει-
νυσα διαθήκη ἐμφανεῖ, πλὴν τῶν ἄλλων ἀρετῶν
τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός, καὶ τὰς ἐξῆς δύο με-
γάλας καὶ σπανίας· καὶ πρῶτην μὲν τὴν πρὸς τὴν
παιδείαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ πρὸς
τὸ ἀνώτατον τούτου τῶν Ἑλλήνων παιδευτηρίον,
ἱερὸν καὶ ἐπὶ τοσοῦτον βελθὸς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
τοῦ ἐρριζωμένον ἔρωτα, ὡστε καθ' ὄλον τὸ ἐπταε-
τὲς διάστημα, ἀφ' ἧς ἔγραψε τὴν διαθήκην, οὐδὲν
ἄλλο ἐφάνη αὐτῷ ἐρασιμώτερον τοῦ Πανεπιστη-
μίου, ᾧ τὰ πιστὰ καὶ μέχρι Οὐνάτου ἐτήρησε.
Ἀσυτέραν δὲ ἀρετὴν, τὴν χριστιανικὴν αὐτοῦ με-
τριοφροσύνην. Πολλὰκις (λέγει ὁ ἐν Ἱεργέστῃ πρό-
ξενος τῆς Ἑλλάδος) γνωρίζων ἐν γένει τοὺς ἀγα-
θοεργούς αὐτοῦ σκοπούς, ἐξήτησα τὴν συναίνεσιν
αὐτοῦ νὰ γράψω περὶ τούτων εἰς τὴν Ἑλ. κυβέρ-
νησιν· ἀλλ' οὐδέποτε ἠθέλησεν ὁ μακαρίτης νὰ
συναίνεσῃ εἰς τούτο, φοβούμενος μὴ παρεξηγηθῶσιν
οἱ ἀγαθοεργοὶ αὐτοῦ σκοποὶ. Ἀποφεύγων λοιπὸν
οὕτω πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐπιδείξεως, ἐτήρησε πιστῶς
τὸ χριστιανικὸν παράγγελμα « Μὴ γνώτω ἡ ἀρι-
στερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου ».

Οὐχ ἦττον δὲ κατανοητικὸν εἶναι καὶ τὸ ὅ-
τι ἀρθρον τῆς διαθήκης αὐτοῦ τὸ λέγον· « ὁ ἐνταφια-
σμός μου νὰ γείνη μὲ ὄλον τὴν λιτότητα, εἰς ἐξ-
νήν γῆν εὐρισκόμενου ».

Τίς δὲ λέγει καὶ πράττει ταῦτα; ἄνθρωπος, ὅς
τις προσφέρει τῷ Πανεπιστημίῳ διακοσίας καὶ τριά-
κοντα περίπου χιλιάδας δραχμῶν δωλοκάρωμα!

Τὸ Πανεπιστήμιον τιμῶν τὴν μεγάλην τοῦ ἀοι-
δίμου τούτου ἀνδρός ἀρετὴν ἐψήφισεν:

- 1) Ν' ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐν τῷ μεγάρῳ
τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου.
- 2) Νὰ μνημονεύηται τ' ὄνομα αὐτοῦ αἰώνιος
κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τῶν Τριῶν Ἱερρχῶν, καὶ
- 3) Νὰ γείνη ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δημοτελὲς
ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον.

Ἀσύτερον δὲ οὐχ ἦττον κατανοητικὸν κληροδό-
τημα εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς· κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν
καιρὸν ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα καὶ ὁ ἐκ Μετσόβου τῆς
Ἱπείρου Δημήτριος Γ. Ὄκα, ἀκορητῆς ἐυραφίαν
τὸ ἐπιτήδευμα. Ἐκ τῆς εὐεθεσίσης δὲ πενήχρας
αὐτοῦ περιουσίας, ἐξ ἐξακοσίων περίπου δραχμῶν
συγκειμένης, ἦν ἀρῆκε τοῖς ἐν Μετσόβῳ οἰκείοις
αὐτοῦ, διώρισεν ἐν τῇ αὐτοῦ διαθήκῃ νὰ προσε-
νεχθῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰκοσι δραχμαί.
Προσήνεγκε λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ ἀκορητῆς τῶν ἐυ-
ραφίαν εἰς τὸ κοινὸν τούτου τοῦ γόου καὶ τῆς ψυ-
χῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκορητῆριον. Ἄλλ' ὅποια
σχέσις ὑπάρχει παρακλῶ τοῦ πτωχοῦ τούτου καὶ
βάνκασον ἔργον ἔχοντος ἀνθρώπου πρὸς τὸ Πανε-
πιστήμιον; τοῦ ἀκονίτου τῶν ἐυραφίαν πρὸς τὸν
βαθύπλουτον καὶ ἐλευθερόφροντα Ἑλληνα; οὐδεμίαν
οὐκ εὐκαταφρόνητον χρηματικὴν περιουσίαν διὰ
διαθήκης ἰδιοχερίως τῇ 11 τοῦ Σεπτεμβρίου τῷ
1849 ἔτει γραφείσας, καὶ παρὰ τοῦ, παρ' ᾧ αὕτη
ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἐφυλάσσετο, ἐκεῖ δικαστηρίου εὐθὺς

πρὸς ἀβέβαιον τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου συνδρομαί, ἦσαν ὡς οὐδέποτε μεγάλοι ἀναβαθμικῶς ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ποσοῦ, τῶν εἰκοσι δραχμῶν τοῦ Δημητρίου Ὁκα, μέχρι τοῦ μεγίστου τῶν διακοσίων καὶ τριάκοντα χιλιάδων τοῦ Δημητρίου Πλατυγένους ἀκούσαι, καὶ ὅτι ἐκ τούτων τῶν ἀναβαθμικῶς γενομένων πρὸς τὴν ἀνέγερσιν, τὴν παγίωσιν καὶ τὴν δικτήρησιν τοῦ ἀνωτάτου παιδευτηρίου συνδρομῶν ἀριθίμως καταφαίνεται ἡ κυρία τοῦ Ἑλληνος ἀρετῆς, ὁ ἀκάθεκτος δηλαδὴ πρὸς τὰ γράμματα πόθος αὐτοῦ, ὅλας δὴποτε τάξεως καὶ καταστάσεως καὶ ἂν ἦ αὐτός.

« Δὲς μοι πᾶ στῶ, ἵνα τὴν γῆν σείσω » εἶπεν ὁ ἀρχαῖος Ἕλληνας.

« Δὲς μοι γῆν ἐλευθέρην, ἵνα τὸν κόσμον καὶ αὐθις ἐκπλήξω διὰ τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης μου πρὸς τὴν παιδείαν », εἶπεν ὁ νεώτερος Ἕλληνας.

Καὶ τῇ ὄντι, ἰδοὺ αὐτὴ ἡ δοθεῖς αὐτῷ μικρὰ γῆ κατεστολήθη ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὑπὸ τῶν περιφανεστάτων καὶ λίαν ἀξιαγάστων τῆς παιδείας καταστημάτων. Ὡστε ἐκ τούτου δύναμι μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως καρδίας νὰ βεβαιώσω τὸ κινῶν, ὅτι ἡ κυρία τοῦ Πανεπιστημίου περιουσία, τὸ κύριον αὐτοῦ κεφάλαιον ὑπάρχει ἐν τῇ ἀγαθοπαιῶν διὰ τῶν ἀπανταχοῦ ὁμογενῶν, ἧτις, οὐδὲν ὀλίγω νὰ εἶπω, ἐν βραχείῳ χρόνῳ διαστήματι, θέλει ἀναδείξει τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ καταστάτικου αὐτοῦ νόμου αὐθυπόστατον. Ἢ δ' ἐκ τῆς τοιαύτης διαθέσεως πρόδηλος γινομένη πρὸς τοῦτο τῶν ὁμογενῶν ἐπιθυμία μαρτυρεῖ, ὅτι κενὸς ἐπέστη, καθ' ὃν καὶ ὑπὲρ τῆς τελεσεφορήσεως τοῦ Πανεπιστημίου πολλὴ μεριμνῶσα Βασιλικὴ κυβερνήτης, συμβουλοῦσα τὴν τοιαύτην τῶν ὁμογενῶν διάθεσιν, δὲν θέλει βραδύνη νὰ ἐμπέδωσιν δι' ἀναλόγου προικοδοτήσεως τὸ παρ' ἐκείνων ποθοῦμενον αὐθυπόστατον τοῦ Πανεπιστημίου.

Δι' ἐπίδικον τοῦ Πανεπιστημίου ὑποθέσεις, ἔσον οὐπω ἔλαβον πέρας, καὶ τοὶ ὁ ἐνταῦθα δικηγόρος Κ. Ἀριστείδης Κιπῆς καὶ οἱ ἀλλαχοῦ καταβῆλ- λουσι πᾶσαν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμέλειαν.

Κατὰ τὴν 25 Μαρτίου ἐτελέσθη λάμπροπρεπῶς ἡ ποιητικὴς διαγωνισμὸς τοῦ ἀθλοθέτου Κ. Ἀμβροσίου Πάλλης, ἐν ᾧ ἔλαβε τῆς νίκης τὸν τέτατον καὶ τὸ χιλιοδραχμῶν γέρας ὁ φοιτητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς Δημήτριος Βερναρδάκης, Κρής τὴν πατρίδα καὶ τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας νῦν ἁγίων. Κριταὶ τοῦ διαγωνίσματος ὑπὸ τὴν ἐμὴν προεδρείαν ἐγένοντο οἱ καθηγηταὶ Κ. Φίλιππος Ἰωάννου, Ἀλέξανδρος Παγκαθῆς, Στέφανος Κουμανούδης, Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος, Βυθύμιος Καστόργης καὶ Ἀθανάσιος Ρουσόπουλος, εισηγητῆς δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς Λατινικῆς φιλολογίας Κ. Εὐθύμιος Καστόργης. Τὰ παρουσιάσθηνα ποιήματα ἦσαν καλὰ, ἐν οἷς τὰ πρῶτα ἐφερε τὸ τοῦ Βερναρδάκη *Εἰκασία* ἐπιγραφόμενον.

Μετὰ παρέλευσιν δ' ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους ἀπὸ τῆς σήμερον, ἧτοι τῇ 20 Μαΐου τοῦ 1858 ἔτους,

ἐλπίζομεν, ὅτι θέλει τελεσθῆ καὶ ὁ διαγωνισμὸς τοῦ φιλογενοῦς Κ. Κωνσταντίνου Τσοκάνου, περὶ οὗ ἀνέφερον ἡμῖν ὁ προκατόχός μου, Θέματος παρὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ὁρισθέντος καὶ διακηρυχθέντος τοῦ ἑξῆς:

« Ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης. » Ἢ ἐπέτειος ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καλ' ἂν τελεῖται τὸ διατεταγμένον ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν μακαρίων τοῦ Πανεπιστημίου εὐεργετῶν, μνημόσυνον ἐτελέσθη κατὰ τὸ ἔθος ἐν τῇ ἱερῇ τῆς ἁγίας Βιργίνης, τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Μεσσηνίας Ἱερουργήσαντος καὶ τοῦ ἱεροκήρυκος Κ. Δοσιθέου Ἀσιμακοπούλου λόγον κατασκευαστὸν ἀπαγγελλαντος.

Ἰσοκύτως δ' ἐτελέσθη καὶ ἡ κατὰ τὴν εἰκοστὴν Μαΐου ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς καθιδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ᾗ ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας Κύριος Κωνσταντῖνος Κοντογόνος ἀπήγγειλε λόγον σπουδαῖόν τε καὶ γλαφυρόν, περὶ τῆς ὀρθῆς ἐν χριστιανικῇ ἀρετῇ παιδείσεως.

Ἐκ τοῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου τοῦ ὀρισμένου παρὰ τῆς εὐεργετικῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα οἰκογενεῖας τῶν Ἰωνιδῶν εἰς βράδευσιν τῶν διδακτικῶν συγγραμμάτων ἐκδιδόντων, ἔλαβε κατὰ τὸ παραθῆν ἡδὴ τῆς Πρυτανείας μου ἔτος, προτάσει τῆς συγκλήτου καὶ ἐγκρίσει τῆς εἰρημένης οἰκογενεῖας, δραχμᾶς ἑξακοσίας ὁ καθηγητὴς τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας πρὸς ἐκδοσιν τοῦ ἐκτου διδακτικοῦ ἐγχειριδίου.

Κατ' ἐντολὴν δὲ τῆς αὐτῆς οἰκογενεῖας, ἧτοι τοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Κ. Ἰωνίδου, ὁ Κ. Παπαδόπουλος Βρατὸς ἐπαμφεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀντίτυπα ἑβδομήκοντα καὶ πέντε τοῦ παρ' αὐτοῦ συνταχθέντος καταλόγου τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων εἰς τὴν καθομιλουμένην ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως διανεμηθῶσι τοῖς φοιτηταῖς.

Ὁ ἱππότης Κ. Ἀπέρτης ἐπεμφε τεσσαράκοντα ἀντίτυπα τοῦ παρ' αὐτοῦ συνταχθέντος συγγράμματος *Voyage en Grèce*, ὅπως διανεμηθῶσι τοῖς φοιτηταῖς.

Ὁ ἐξ Ἰρλανδίας Κ. Οὐρεϊν ἐδωρήσατο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὸ δίτομον αὐτοῦ σύγγραμμα *of Gouvernement*, σύγγραμμα πολλοῦ λόγου ἀξίον διὰ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα ἀντικείμενα.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κ. Πασπάτης προσήνεγκαι χειρόγραφον ἐν Μεμβράνῃ τοῦ πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Μάρκου.

Οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Κ. Ἀμβροσίου Π. Μαυρογορδάτου νομισματικὴν συλλογὴν ἐξ ὀκτωκαίδεκα ἀρχαίων ἀργυρῶν νομισμάτων, ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα παράδων ἀργυρῶν συγκεμισμένον.

Κατὰ γνώμην τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐγένετο καὶ ἡ γραφὴ τῶν εἰκόνων τῶν ἀποβιωσάντων καθηγητῶν Γ. Βενθόλου, Γ. Γενναδίου καὶ Ν. Βάμ- βου μετ' ἐπιτυχίας ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς ἡμῶν καὶ

γνωστοῦ τοῖς πᾶσι διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς χειρὸς καὶ ἐντέλειαν τῆς τέχνης ζωγράφου Κ. Διονυσίου Τζόκου, οἵτινες ἐτέθησαν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Κατὰ τὴν δουρίεσιν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐφόρου τῆς βιβλιοθήκης πληροφοροῦσαν, τὰ δωρηθέντα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ διαφόρων μερῶν βιβλία ἦσαν τόμοι καὶ συλλογὰς 2,934.

Πρὸ τοῦ τέλους δὲ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους τῶν νέων ἀρχιρασιῶν κατὰ νόμον γενομένων ἐξελέγησαν ὑποψήφιοι τῆς Πρυτανείας οἱ Κ.Κ. Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος, Πέτρος Παπαδόπουλος καὶ Φίλιππος Ἰωάννου, ἐξ ὧν ἡ Α. Μ. ἐπεκέρωσεν ὡς Πρυτανὴν κατὰ τὸ νῦν ἀρχόμενον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τὸν ἀξιότιμον καθηγητὴν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας Κ. Κωνσταντῖνον Ἀσώπιου. Μετὰ τούτου δὲ τὴν ἐπικύριον αἱ σχολαὶ ἐψήφισαν τοὺς ἐκτουσὶν ἀκαδημαϊκοὺς καὶ ἐπεκέρωσαν τῆς Θεολογικῆς νομικῆς δὲ ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Κοντογόνος, τῆς νομικῆς δὲ ὁ Κ. Πέτρος Παπαδόπουλος, τῆς ἱατρικῆς δὲ ὁ Κ. Ἀλέξιος Πάλλης, καὶ τῆς φιλοσοφικῆς ὁ Κ. Δημήτριος Στρούμπας. Οὗτοι δὲ οἱ πέντε μετ' ἐμοῦ καὶ μετὰ τῶν ἐτέρων τεσσαρῶν ἐξελεχθέντων Κ. Φιλίππου Ἰωάννου, Γεωργίου Μακκά, Θεοδώρου Μανούσου καὶ Ἀλεξάνδρου Πενζέλου, ἀπαρτίζουσι τοῦ νέου τούτου ἔτους τὴν ἀκαδημαϊκὴν συγκλήτον.

Ἡερσίαν δὲ νῦν τὸν λόγον, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ πρυτανείας τῷ ἀξιότιμῳ διαδόχῳ μου δημοσίως παραδίδων, πρῶτον μὲν εὐχομαι τῷ διαδόχῳ μου περιστάσεις ἔτι εὐτυχεστέρους τῶν ἐμῶν, ὥστε νὰ δυναθῇ καθ' ὃν ἔχει ζῆλον, σύνεσιν καὶ ἱκανότητα νὰ προαγάγῃ τὰ τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὸ τελειότερον, ἔπειτα δὲ ὁμολογῶ μεγάλως τὰς χάριτας πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦδε Ἀκαδημαϊκῆν συγκλήτον διὰ τὴν ἐμφρονα καὶ πάντοτε εἰλικρινῆ καὶ πρόθυμον συνεργίαν αὐτῆς πρὸς ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις τοῦ Πανεπιστημίου ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς τοὺς συνεργάτας καὶ συμβουλοῦς, γραμματέα τε καὶ ὑπογραμμάτα τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὴν ἱκανότητα, τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν αὐτῶν πρὸς τὴν ἐπέτελσιν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Πανεπιστημίου. Οὐχ ἦτιον δ' ὀφείλω νῦν, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καταβάνων, νὰ ἐκφράσω καὶ πρὸς ὑμᾶς, φίλοι φοιτηταὶ, τῶν καθηγητῶν καὶ ἐμοῦ τὴν εὐαρέστησιν καὶ τὸν δικαίον ἔπαινον διὰ τὴν ἀφοσίωσιν ὑμῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τὴν καθόλου ἐμφρονα ἀγωγὴν ὑμῶν, δι' ὃν κατεστήσατε τῶν ὄντων καθ' ὅσον τὸ διεθλὸν ἡδὴ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εὐχαλοῦ τῆς διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου τὸ ἔργον. Τούτ' αὐτὸ δ' ἐλπίζω παρ' ὑμῶν καὶ κατὰ τὸ ἐπιπὼν ἔτος πρὸς ὄφελος ὑμῶν, πρὸς χαρὰν τῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἀκτανόντων γονέων, καὶ πρὸς τιμὴν τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος (*).

(* Ἦς δυνισθέντας τὴν ἀνωτέρω ἐκδοσὶν παρὰ τῆς Ἐ. Φ. η. μ. ε. ἰ. δ. ο. τῶν Φιλομαθῶν, λαμβάνομεν τὸ ἐνδόξιμον νὰ ἐπισημάνωμεν ὅτι πλὴν ταύτης οὐδεμὴ ἀλλῆ ἱσημερὶς εἶδε πληροτέρας καὶ ἀμειψιτέρας πληροφορίας περὶ τῶν ἀφορώντων τὰ τῆς παιδείας τῆς Ἑλλάδος. Περίημι δὲ πάντοτε πλείους κοινωφελῆς διατριβῆς καὶ πραγματικῆς, καὶ τὸ ὄφος αὐτῆς ἐστὶν ἀξίον μνησέως.

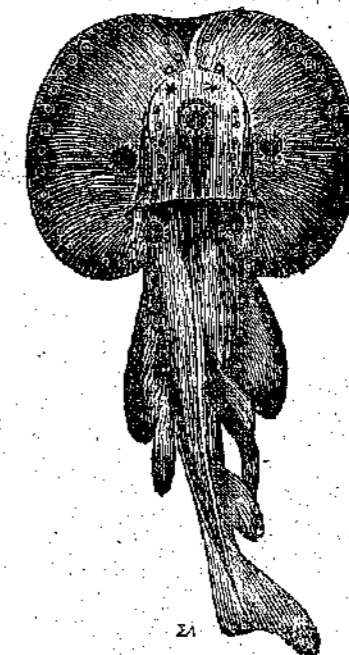
NAPKHI (κοιν. Μουδιάστρα καὶ Μαργατῆρα).

Lat. Torpedinem Narken. Gal. Torpille.

Angl. Cramp-fish.

... * * *

Ὁ ἰχθύς οὗτος εἶναι ἐκ τῶν Σελαγγῶν, θαυμαστός παρὰ τοῖς ἀρχαίους καὶ τοῖς κοινοῖς τῶν ἀνθρώπων, διότι ἡ φύσις ἐπρωκίσει αὐτὸν μὲ ἤλεκτρικὴν μηχανήν, ἀρ' ἧς ἐκπέμπει, ἐν ὥρᾳ κινδύνου, κερκυνὸς δυναμένους νὰ ναρκώσωσι καὶ πολλὰκις νὰ φονεύσωσιν ἐχθρούς παλὴ αὐτοῦ ἰσχυροτέρους κατὰ τὰς πρακτικὰς μάχιστα τοῦ Ρεομφόρου, δύναται νὰ ἀποκτείνῃ καὶ νῆσον διὰ τῶν ἤλεκτρικῶν κλονισμῶν. Θέλουσι δέ τινες ὅτι ὁ ἤλεκτρισμὸς τῆς Νάρκης μεταδίδεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, διατρέγων τὸ σπινθῖον ἢ τὴν κάμακα τοῦ ἀλείως ἀρ' ἧς ἐκαρτᾶται τοῦτο δὲ λέγει καὶ ὁ Ὀππιανὸς εἰς τοὺς ἐφεξῆς στίχους:

Narkh.

«Ναὶ μὲν καὶ νάρκη σφέτερον νῖον οὐκ ἀποκτείνει, Πληγὴ ἀνιάζουσα τιτανιομένη δ' ὀδύνησιν, Ὀρμηὶ λαγόνες προσπύσσειται αἰψὰ δὲ χαίτης Ἴππεινὸς δόνακας τε διέδραμεν, ἐς θ' ἀλίης Δεξιτερὴν ἔσκηψε φεράνυμον ἰχθύος ἀλγός. Πολλὰκι δ' ἐκ παλάμης κάλαμος φύγεν, ὅπλα τε θήρης. Τοῖος γὰρ κρύσταλος ἐνίξεται αὐτίκα χειρὶ ο.

Ἄλλα καὶ περὶ ἰατρικῆς χρήσεως τοῦ ἰχθύος τούτου κατὰ διαφόρων νοσημάτων πολλά πολλοῦ λόγου ἄξια καὶ ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἔγραψαν. Ἐκ τῶν πρώτων ὁ Γαληνὸς λέγει: «Καὶ τὴν Νάρκην δ' ἔλκην, λέγω δὲ δηλονότι τὸ θαλάττιον ζῶον, ἔγραψαν ἔνιοι κεφαλαλγίας ἔσθαι προσφερομένην τῇ κεφαλῇ, καὶ τὴν ἐξεστραμμένην ἔδραν ἐντρέπειν· ἀλλ' ἐγὼ πειραθεὶς ἀμφοῖν, οὐδέτερον ἐργαζομένην εὔρον. Ἐνοήσας οὖν αὐτὴν εἶναι ζῶσαν προστιθέναι τινὶ κεφαλῇ ὀδοντωμένῳ (δύνασθαι γὰρ ἀνάδυνον εἶναι φάρμακον ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ὅσα ναρκοῦ τὴν αἰσθησιν) εὔρον αὐτὴν οὕτως ἔχειν. Οἴομαι δὲ καὶ τὸν πρῶτον χρησάμενον ἔκ τινος τοιαύτης ἐπινοίας δρμηθέντα χρῆσθαι». Καὶ Πυθῆλος ὁ Λίγινίτης βεβαίως τὰ τοῦ Γαληνοῦ προσθέτει, ὅτι καὶ τὸ ἔλαιον ἐν ᾧ ζῶσα ἐψήθη Νάρκη, παραμυθεύεται τὰ δριμύτερά τῶν ἀρθριτικῶν ἀλγημάτων χρισόμενον. Σκριβάνιος δὲ, ὁ καὶ σύγχρονος τοῦ Διοσκορίδου, γράφει ὅτι ἀπὸ ἀλλήλας τῆς ἀπελευθερίας τῆς ποδάγρας διὰ τῆς χρήσεως ζῶσης Νάρκης.

Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ ἰατρός Α. Χ. ἔγραψε περιέργον θεράπειαν ὀχληροτάτου ἀρθριτικοῦ πόνου διὰ τῆς Νάρκης, τὴν ἀκόλουθον.

«Ὁ . . . πάσχων τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, χωρὶς γνωστῆς τινος αἰτίας, ὀχληρότατον ἀρθριτικὸν πόνον κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν φάλαγγα τοῦ λιγανῶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ χειρὸς, ἀφ' οὗ πρὸς θεράπειαν μεταχειρισθὲν ὅλα τὰ γνωστὰ μέσα ἐσωτερικὰ τε καὶ ἐσωτερικὰ ἀνοησῶς, μάλιστα δὲ μὲ τσοαῦτην αὐξήσιν τοῦ κακοῦ, ὥστε αὐτὸς ἔμενε κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς νυκτός, τὴν δ' ἡμέραν οὐδὲ τὸν γραφικὸν κάλαμον ἠδύνατο νὰ κινήσῃ, σκεπτόμενος ποῖα ἄλλα μέσα ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ, πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ τυραννικοῦ τούτου πόνου, περιεφέρετο πρῶτα τινὰ εἰς παραθαλασσίαν θέσιν, προσεκτικὸς μὴ τις πλησιάσῃ, ἐξ ἀγνοίας ἐγγίσῃ τὴν πάσχουσαν χεῖρά του καὶ ἐξυπνίσῃ τοὺς διὰ μικρὸν νεναρκωμένους πόνους του, ὅτε πλοῖον ἀλιευτικὸν πλησιάσας ἐπέσκει τοὺς ἰχθύς του, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνας ὁ πάσχων τὴν θαλασσίαν Νάρκην, καὶ γνωρίζων τὴν ἠλεκτρικὴν αὐτῆς δύναμιν, ἠγόρασε καὶ ματέφερεν αὐτὴν ζῶσαν ἐντὸς ἀγγείου μετὰ θαλασσίου ὕδατος εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὁ ἰχθύς, καὶ τοὶ μικροί, ἦτο πλήρως ἠλεκτρικῆς δυνάμεως, ὥστε μόλις ἐγγίσας τὸν μέσον δάκτυλον τῆς δεξιᾶς περὶ τὴν ῥαχιαίαν γραμμὴν πλησίον τῆς κεφαλῆς τοῦ ζώου, ὑπέφερεν ἰσχυρὸν κλονισμὸν, καὶ αἰσθημα ἀλλοκίτου πόνου κατὰ τὸν ἀγκῶνα μετὰ νάρκωσιν ἀκαριαίου τοῦ βραχίονος καὶ αὐτοῦ τοῦ πάσχοντος δακτύλου· ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς τετάρτου, ἢ μὲν νάρκωσις ἔπαυσε βαθμυδὸν καὶ μόνον τὸ κατὰ τὸν ἀγκῶνα αἰσθημα διέμενον ἄλλοι, ὁ δὲ λιγανὸς ἐπόνει μὲν πάλιν σφόδρα, ἀλλ' ὅτε μόνον ἐβιάζετο εἰς κίνησιν. Μετὰ παρέλευσιν δύο ὡρῶν ἐγένετο καὶ δευτέρῃ ἀπόπειρα, τῆς ὁποίας δύο ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν σφοδρότερα, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ πάσχων λιγανὸς αὐτοκινούμενος μὲν δὲν

ἐπόνει, βιαζόμενος ὁμοῦ εἰς κίνησιν διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς ἐπροξένοι ἔχι πλέον τοὺς συνήθεις σκληροὺς πόνους, ἀλλὰ δυσάρεστον τι αἰσθημα κατὰ τὴν καμπύρας. Ἡ τοιαύτη κατάστασις διήρκεσε μέχρι τῆς ἐβδόμης ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, ὅτε ὁ πάσχων ἠθέλησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα, καὶ ἐπιθέσας ἀμέσως τὸν πάσχοντα λιγανὸν ἐπὶ τοῦ ζώου ἠσθάνθη μικρὸν κλονισμὸν, ἀλλ' ἐρεθίσας τὸν ἰχθύν διὰ σιδήρου, ἐδοκίμασεν ἐπὶ τὰ ἀλλεπαλλήλους κλονισμοὺς, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ζῶον ἐξέπνευσε. Ὁ δὲ πάσχων ὑπνώσας ἠσύχως, τὴν ἐπιούσαν δὲν ἠσθάνετο πλέον εἰμὴ αἰμωδιασμὸν καὶ ἀδυναμίαν εἰς τὰς κινήσεις τῆς χειρὸς, ἅτινα ἐξέλιπον διὰ τῆς χρήσεως ψυχρῶν λουτρῶν ἐπιχειρομένου μάλιστα τοῦ ὕδατος.»

Κατὰ τὸν Σούνην καὶ τὸν Χούντερ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀβυσσῆς μεταχειρίζονται τὴν Νάρκην πρὸς θεράπειαν τῶν πυρετῶν. Ἀφ' οὗ πρῶτον δέσσει καλῶς τὸν πάσχοντα ἐπὶ σανίδος, ἐγγίζουσι διαδοχικῶς ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός του μετὰ τὴν Νάρκην, ἥτις ἐρεθίζομένη συγχρόνως ἐκκενώνει κατὰ τοῦ πάσχοντος τοὺς ἠλεκτρικοὺς κεραυνούς τῆς, καὶ οὕτω τυραννεῖ μὲν ὁμοῦ τὸν ὑποβληθέντα εἰς τὴν θεράπειαν τῆς, τὸν ἀπαλλάττει ὁμοῦ τοῦ πυρετοῦ.

ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Τῷ Κ. Διευθυντῇ τῆς Παρδώρας.

Ἐν τῷ φυλλαδίῳ 153 ὁμιλοῦντες περὶ τῆς μικρᾶς ἱστορίας τοῦ Ταγιαπιέρα, ἐλέγομεν ὅτι ἡ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἐκδοσις οὔτε ὄνομα συγγραφέως ἔφερεν, οὔτε τόπον ἐκδόσεως· ἀλλ' ὁ ἐν Ἑνετίῃ φιλόμουσος ἡμῶν ὁμογενῆς Κ. Σ. Βελουδῆς, συμπληροῦ τὰς ἐλλείψεις ταύτας διὰ τῶν διδομένων εἰδήσεων ἐν τῇ ἐπομένῃ ἐπιστολῇ·

«Ἄναι περισπούδαστον μοι ἐφάνη τὸ ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 4. Σεπτεμβρίου ἄρθρον Σας τὸ ἐπιγραφόμενον Ἀπόσπασμα ὑπομνημάτων ἀνεκδότων. Εἰς μίαν ὁμοῦ τῶν σημειώσεών Σας ἀφορῶσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ταγιαπιέρα, τοῦ Κερκυραίου ποιητοῦ Ἰακώβου Τριβώλη, παρετήρησα ὅτι ἀποσιωπᾶται ὁ τόπος ὅπου τὸ βιβλίον ἐτυπώθη. Διὸ λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἡ πρώτη μὲν ἐκδοσις τοιαύτης μικρᾶς διὰ στίχων ἱστορίας, ἐγένετο ὑπὸ Σαβιῶν κατὰ τὸ 1523 ἔτος· ἕτερα δὲ,

κατὰ μίαν σημείωσιν τοῦ αὐταδέλφου μου Ἰωάννου, φέρεται χρονολογίαν 1544· καὶ ἄλλη, ἣν ἔχω ὑπ' ὄψιν, ἐπιγράφεται Ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα, Ἑνετίῃσι παρὰ Ἰωάννη Βίατορι τῷ Σαβιῶν ἀρχμγ. 1643. Εἰκόζω δὲ μετὰ πάσης βεβαιότητος ὅτι αἱ ἐκδόσεις τοῦ 1782, 1795 καὶ αἱ πολλαῖς μετέπειτα γινόμεναι, ἐξεδόθησαν, χωρὶς ὁνόματος, ὑπὸ τοῦ Γλυκῆ διότι τὸ βιβλίον σημειοῦται εἰς τοὺς καταλόγους τοῦ 1802, 1805 τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου Γλυκῆ τυπωθέντων βιβλίων, ἐν ᾧ εἰς τοὺς τοῦ Πάνου Θεοδοσίου Καταλόγους 1805, 1812, σημειοῦνται μὲν πολλὰ ἄλλα παρόμοια ποιημάτων, τὴν δὲ ἐκδοσὴν τῆς Ἱστορίας τοῦ Ταγιαπιέρα δὲν εὕρισκω. Ὑγιαίνετε, ἀνερ Ἑλλήν, συγχωρῶν μοι τὴν τόλημν κτλ.

» Ἐρ Ἑνετία, τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1856.

» Εὐμνήμων φίλος Σας
«ΣΠΥΡΙΑΔΩΝ ΒΕΛΟΥΔΗΣ.»

ΠΕΡΙ ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τῷ Κ. Διευθυντῇ τῆς Παρδώρας.

Παρακαλῶ νὰ δημοσιεύσητε διὰ τοῦ ἀξιολόγου ὑμῶν συγγράμματος τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν μου πρὸς τὸν Κ. Α. Παπαδόπουλον Βρετόν. Μένω κλ.

Ἐρ Λευκάδι, 15 Σεπτεμβρίου 1856.

I. N. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ.

«Εἶναι προφανεστάτη ἡ ὠφέλεια τὴν ὁποῖαν ὑπόσχεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἐν γένει τὸ πολυτίμητον σύγγραμμα οὗτινος ἐξεδόκατε τὸ πρῶτον μέρος. Συγχωρήσατέ μοι δὲ νὰ προσθῶ καὶ ἐγὼ εἰς τὸν κατάλογόν σας καὶ ἕτερα δύο τὰ ὁποῖα ὑπεξέφυγον τὴν δευδερκειάν σας.

» Α'. Λόγοι πνευματικοὶ εἰς αἶνον τῆς Θεομήτορος, συνθεμένοι ἀπὸ τὸν εὐγενῆ πρόσκητον ἀπόστολον Λάζαρον ἐκ τῆς νήσου Ἀγίας Μαύρας, καὶ ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Ὑπερασπισμὸν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Κόντε Σαμφέρμου, νῦν ἐξαποβρόχτων τοῦ Ὑψίστου. Συμβουλίου τῶν δέκα τῶν Ἑνετῶν. Ἑνετίῃσιν 1776.

Σημ. Ἐν ἀντίτυπον ὑπάρχει παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς Ζαμπέλη ποτὴ Ματθαίου Λευκαδίου.

» Β'. Ἀνοθὴ εὐλαβείας ἐκχυθέντα εἰς τὴν πανένδοξον Μετάστασιν τῆς Θεομήτορος Μαρίας παρὰ τινῶν τῶν τοῦ Φλαγγινιανοῦ Ἑλληνομουσείου τροφίμων τε καὶ σπουδαίων, ἐπιστασίᾳ καὶ ἐπανορθώσει τοῦ πολυμαθεστάτου αὐτῶν Ἱεροδιδασκάλου Ἰωάννου Πατούσα τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, Γυμνασιάρχου τοῦ ῥηθέντος φροντιστηρίου, καὶ πανευλαβῶς ἀφιερωθέντα τῷ Πανερωτάτῳ καὶ Σοφωτάτῳ Κ. Κ. Μελετίῳ Τυπάλδῳ Μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Λυδίας καὶ τῶν ἐν ταῖς Κλειναῖς Ἑνεταῖς Ἑλλήνων ἀξιοπρεπεστάτῳ προέδρῳ. Ἑνετίῃσιν ἀψή.

Σημ. Ἐν ἀντίτυπον ὑπάρχει παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἀδελφοῖς Ζαμπέλη. Ἡ ἀφιερωτικὴ ἐπιστολὴ τοῦ συγγράμματος τούτου φέρεται ἐν ἐξῆς ὑπογραφήν·

« Ταπεινὸς καὶ εὐλαβὴς δοῦλος Ἀδελφίου Κολέτης, Ἱερέως Ἀθηναῖος σὺν τοῖς λοικοῖς σπουδαίοις τοῦ Φλαγγινιανοῦ Ἑλληνομουσείου. »

» Καὶ περὶ μὲν τοῦ Κολέτου τούτου, ἀνεφέρατε τὰ δέοντα ἐν τῷ συγγράμματι σας ἐν σελ. 207. καὶ ἀλλαχοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἄλλους σπουδαστάς τοῦ Φλαγγινιανοῦ Ἑλληνομουσείου, τὰ ὀνόματα αὐτῶν εὕρισκονται ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι (σελ. 6.) ὡς ἐξῆς·

- « Ὅνόματα τῶν ἀβλαβῶν ἀκαδημικῶν »
- « Ἀδελφίου Κολέτης Ἱερέως Ἀθηναῖος.
- » Γεώργιος Πατούσας Ἱεροδιάκονος Ἀθηναῖος.
- » Ἰωάννης Βουλγαρὶς Κερκυραῖος Ἀρχιδιάκονος Φιλαδέλφειας.
- » Φραγγίλακος Κολύμπης Ἱεροδιάκονος ἐκ Κερφαλίας.
- » Ἀντώνιος Στρατηγὸς Ἀναγνώστης Κερκυραῖος.
- » Ἐκτωρ Σιγοῦρος ἐκ Ζακύνθου.
- » Φραγγίλακος Γεράρδης Κρητικὸς.
- » Ἀνδρέας Μηρούς Ἀθηναῖος.
- » Ἀντώνιος Λάδου Κρητικὸς.
- » Ἐμμανουὴλ Κουερίνης Ζακύνθιος.
- » Ἰωάννης Λαμπούδιος Κρητικὸς.
- » Δαυρέντιος Βενέριος Κρητικὸς.

» Τὸ παρὸν σύγγραμμα σύγκειται ἐκ ποιημάτων, συνθεθειμένων, ἄλλων μὲν ἐν τῇ ἁ-

πλοελληνική φράσει, άλλων δὲ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, άλλων ἐν τῇ Λατινικῇ, καὶ άλλων ἐν τῇ Ἰταλικῇ. Ἐκαστὸν δὲ αὐτῶν φέρει τῆν ὑπογραφήν τινὸς τῶν βῆθέντων σπουδαστῶν τοῦ Φροντιστηρίου.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. Ἰδρὸν τί γράσει ἡμῖν φιλόκαλος ὁμογενὴς ἐξ Ἑρμοῦπόλεως περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Κρισζῆ ζωγραφηθείσης εικόνας τοῦ αἰοδήμου Πατριάρχου Γρηγορίου. Ἐποχθὲς εἶδον πάλιν μετ' ἐπιστάσις τινὸς τὴν μεγάλην εἰκόνα, ἢ γραφήν τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τοῦ αἰοδήμου Πατριάρχου Γρηγορίου, ἀριστοῦργημα τῆ ἀληθείᾳ τῆς νῦν τῶν Ἑλλήνων ζωγραφικῆς, ἔργον τοῦ Κρισζῆ. Τινὰ ἔργα τοῦ ἀνδρὸς τούτου, παρέρχως καὶ αὐτοσχεδίως γενόμενα, δὲν ἠδυσκίμισαν, ὡς ἀκούω. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι βεβαίως ἀξιοπαρατήρητον καὶ ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν σύνθεσιν, τὴν ἐκφράσιν καὶ τὸν χροματισμόν. Νομίζεις ὅτι βλέπεις ζῶντας καὶ διαλεγόμενους μετὰ δειλῆς τινος ἢ μετὰ θρασυδείλου καὶ ἀγρίας μεριμνῆς, ἀγνοούσης καὶ φοβουμένης τὸ μέλλον, τοὺς Καλασκέρας, τὸν Γιαννιτσάραγον, τὸν Κομπαρρατσίμπασην, τὸν Βοστταντσίπασην, τὸν Βεῖζ ἐφέντην καὶ ἄλλους μεγιστάνους Ὀθωμανοὺς πρὸ τοῦ κρεμαμένου μάρτυρος. Εἶδον καὶ ἄλλα ἔργα καὶ μικροτυπίας τινὰς τῆς ἱκανότητος τοῦ ζωγράφου τούτου. Πρὸ πολλοῦ φρονῶ ἐξ ὧσιν γινώσκω, ὅτι οἱ Ὑδραῖοι δύνανται νὰ εὐδοκίμησῶσιν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν, ποιῶντες ἔργα σύμμετρα, κανονικὰ, σεμνοπρεπῆ, ἀν ὄχι τολμηρὰ καὶ καταπληκτικὰ. Μοί φαίνεται δίκαιον καὶ καλὸν νὰ ἔχη καὶ ὁ Κρισζῆς θέσιν τινὰ ἐν τῇ Πολυτεχνείῳ τῶν Ἀθηνῶν, τὴν δὲ ἀπαγχονισμόν τοῦ Πατριάρχου νὰ λιθογραφήσῶσιν αὐτοῦ δαπάνῃ δημοσίᾳ, καὶ τὸ πρωτότυπον νὰ ὑπάρχη ἐν τῇ Μουσείῳ, ἀγορασθὲν κατ' ἄξιον. Οὕτως ἐμψυχώνεται ἔτι πλέον ἡ Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ, καὶ περιπλέον ὁ Κρισζῆς εὐρισκόμενος αὐτοῦ φρονεῖ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν γραφήν καὶ ἐκδόσιν τῶν μεγάλων καὶ νευμαχιῶν τοῦ ἔθνικοῦ ἡμῶν πολέμου, ὅπερ ἐνδιαφέρει πρὸς τὴν τέχνην καὶ τὴν ἔθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν. Τὰ ποιήματα ἡμελθήθησαν, ὡς μὴ ἀφελλεῖν.

ΓΥΝΗ ΒΑΘΥΓΗΡΩΣ. Ἐν τῇ Μεσομυθρινῇ Καρολίῳ ζῆ ἡ γηραιότερα πασῶν ἴσως τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις γυναικῶν. Ἡ Κ. Σίγγλετον, ἥτις κατοικεῖ εἰς Ἰωαννούπολιν (Johnsonville) κατὰ τὴν περίχωρον τοῦ Βιλλιαμσβούργ (Williamsburg), συνεπλήρωσε τὸ ἑκατοστὸν τριακοστὸν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς.

Γεννηθεῖσα κατὰ τὴν περίχωρον τῆς Γεωργίουπόλεως (Georgetown), ἡ Κ. Σίγγλετον εἶχεν ἥδη

ὑπερβῆ τὰ πενήκοντα ἔτη ὅτε διεκηρύχθη ἡ ἀνάστασις. Ἀπὸ τριάκοντα δὲ ἐτῶν ἀπόλασε τὴν ὄρασαν, ἀλλὰ δύνανται νὰ περιέρχεται ἐντὸς τῆς οὐρίας καὶ τῆς αὐλῆς ἀνευ ἄλλου βοηθήματος ἢ βάρβδου τὴν ὅποιαν ἀείποτε φέρει μετ' ἑαυτῆς.

ΠΑΝΘΥΣΜΟΣ ΡΩΣΣΙΑΣ. Ἐκ τῆς γενομένης, προσημαστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος αὐτοκράτορος, καταμετρήσεως τῶν κατοίκων τοῦ Ῥωστικοῦ κράτους, ἐξήγαγεν τὰς ἐπομένους περιέργους εἰδήσεις:

Τὸ ἀχανὲς κράτος τῶν Ῥωσῶν περιέχει 63 ἐκατομμύρια ψυχῶν. Ὁ ὀρθόδοξος κληρὸς σύγκειται ἐκ 510,000· ὁ τῶν ἄλλων δογματῶν ἐκ 35,000· ἡ τάξις τῶν κατὰ διαδοχὴν εὐγενῶν ἐκ 540,000· ἡ τῶν εὐγενῶν ὑπαλλήλων ἐξ 155,000· ἡ μικρὰ μετὰ τὰς τάξεις, συμπεριλαμβανόμενων καὶ τῶν ἐν ἀδελφῇ στρατιωτῶν ἐκ 425,000· οἱ πρόσκαιροι ξένοι ἐκ 40,000· αἱ μοῖραι τῶν διαφόρων σωματείων τῶν Κοζάκων τοῦ Οὐράλ, τοῦ Ταννάδος, τοῦ Βόλγα, τοῦ Εὐξείνου, τῆς Βαϊκάλης, οἱ Βασκῆραι οἱ καὶ ἄτακτοι Καλιμούκοι, ἐκ δύο ἐκατομμυρίων· οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, αἱ μεσαῖαι καὶ αἱ κατώτεραι τάξεις ἐκ 5 ἐκατομ. οἱ κάτοικοι τῶν χωριῶν ἐκ 45 ἐκατομ. αἱ νομάδες φυλαὶ ἐκ 500,000· οἱ τὰ ὑπερκυκλάσια κατοικοῦντες ἐξ 1 ἐκατομ. καὶ 400,000· τὸ κράτος τῆς Πολωνίας ἐκ 4 ἐκατομ. καὶ 200,000· τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φινλανδίας ἐξ 1 ἐκατομ. καὶ 400,000, καὶ αἱ Ἀμερικανικαὶ ἀποικίαι ἐξ 71,000.

Ἡ γενομένη καταμέτρησις ὅτε ἀνέβη ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος εἰς τὸν Ὄρνον, ἀνέδειξε ποσὸν 51 ἐκατομ. ψυχῶν. Καταπληκτικὴ ἄρα εἶναι ἡ γενομένη αὐξήσις ἐν τῷ διαστήματι τριάκοντα ἐτῶν. Καὶ ὅμως εὐκόλως ἐννοοῦμεν αὐτὴν ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς τυπογραφικῆς μοίρας τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐπιτελῶν, ἡ Ῥωσικὴ χώρα περιλαμβάνει σήμερον 22 ἐκατομ. χιλιόμετρα τετραγώνου, καὶ ὅτι τὰ παράλια τῆς ἔχουσιν ἑκτασίαν 27,000 χιλιομέτρων.

Ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἀνυπακομὴ τῆς αὐξήσεως ταύτης θέλει ὑπάρξει καὶ τοῦ λοιποῦ, τὸ 1900 ἔτος ἡ Ῥωσσία θέλει περιλαμβάνει 100 ἐκατομ. ψυχῶν πληθυσμόν, τὸν ὅποιον ἡ ἑκτασίς τῆς χώρας αὐτῆς θέλει τρέφει ἐν ἀνάσει.

Κατὰ τὰς αὐτὰς σημειώσεις τὸ Ῥωστικὸν κράτος περιέχει 112 διαφόρους λαοὺς, εἰς δώδεκα κυρίως φυλὰς ἀναγομένους, ἐξ ὧν ἡ πολυπληθεστέρη εἶναι ἡ Σλαβικὴ, ἡ περιέχουσα τοὺς κυρίως λεγομένους Ῥώσσοις, τοὺς Πολωνοὺς, τοὺς Κοζάκους, καὶ τὰς Σερβικὰς ἀποικίας τοῦ Βορυσθένοους. Οἱ λαοὶ οὗτοι κατοικοῦσι τὰς ὠραιοτέρας καὶ ἀξιολογωτέρας ἐπαρχίας τοῦ κέντρου τοῦ κράτους.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Φυλλάδ. 157. σελ. 307. στίχ. 23—24, ἀντὶ διαπονητικῶν γράφει διοικητικῶν.